

At: Aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu
ac Archwilio

Dyddiad: 20 Ionawr 2022

Rhif Union: 01824706204

ebost: democrataidd@sirddinbych.gov.uk

Annwyl Gyngorydd

Fe'ch gwahoddir i fynychu cyfarfod y **PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO, DYDD MERCHER, 26 IONAWR 2022** am **9.30** am **TRWY GYNHADLEDD FIDEO**.

Yn gywir iawn

G Williams
Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd

AGENDA

1 YMDDIHEURIADAU

2 DATGANIADAU O FUDDIANT (Tudalennau 5 - 6)

Dylai'r Aelodau ddatgan unrhyw gysylltiad personol neu gysylltiad sy'n rhagfarnu ag unrhyw fater a nodwyd fel un i'w ystyried yn y cyfarfod hwn.

3 MATERION BRYD

Rhybudd o eitemau y dylid, ym marn y Cadeirydd, eu hystyried yn y cyfarfod fel materion bryd yn unol ag Adran 100B(4) Deddf Llywodraeth Leol 1972.

4 COFNODION (Tudalennau 7 - 18)

Derbyn cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a gynhaliwyd ar 24 Tachwedd 2021 (amgaeir copi).

5 CYNGOR SIR DDINBYCH, CYFLAWNI UCHELGEISIAU AMGYLCHEDDOL (Tudalennau 19 - 70)

Derbyn Adroddiad Archwilio Cymru ar Gyflawni Uchelgeisiau Amgylcheddol yng Nghyngor Sir Ddinbych (amgaeir copi).

6 DIWEDDARIAD AR GYNLLUNIO AR GYFER DATGANIAD O GYFRIFON 2021/22 (Tudalennau 71 - 76)

Derbyn adroddiad diweddarau ar gynllunio ac amseru Datganiad o Gyfrifon 2021/22 (amgaeir copi).

7 RHEOLI'R TRYSORLYS (Tudalennau 77 - 112)

Derbyn adroddiad sy'n dangos sut y bydd y Cyngor yn rheoli ei fuddsoddiadau a'i fenthyca ar gyfer y flwyddyn i ddod ac yn gosod y polisiau y mae swyddogaeth Rheoli'r Trysorlys yn gweithredu ynddynt (amgaeir copi).

8 ADOLYGIAD DILYNOL ARCHWILIO MEWNOL - RHEOLI PROSIECT ADEILAD Y FRENHINES (Tudalennau 113 - 124)

Derbyn adroddiad diweddarau ar y cynnydd o ran gweithredu'r cynllun gweithredu a oedd yn cyd-fynd â'r adroddiad Archwilio Mewnol ar Reoli Prosiect Adeilad y Frenhines a gyflwynwyd i'r pwyllgor hwn ym mis Ionawr 2021 (amgaeir copi).

9 DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL - DIWEDDARIAD AR Y CYNLLUN GWELLA (Tudalennau 125 - 136)

Derbyn adroddiad diweddarau ar y cynnydd a wnaed o ran gweithredu'r cynllun gwella a geir yn Natganiad Llywodraethu Blynyddol 2020/21 (amgaeir copi).

10 RHAGLEN GWAITH I'R DYFODOL Y PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO (Tudalennau 137 - 144)

Ystyried rhaglen gwaith i'r dyfodol y pwyllgor (amgaeir copi).

ER GWYBODAETH

11 ADRODDIAD PERFFORMIO ARCHWILIO CYMRU (Tudalennau 145 - 156)

Ystyried rhaglen gwaith i'r dyfodol y pwyllgor (copi'n amgaeedig).

AELODAETH

Y Cynghorwyr

Ellie Chard
Tony Flynn
Martyn Holland

Barry Mellor
Rhys Thomas

Aelod Lleyg

Paul Whitham

COPIAU I'R:

Holl Gynghorwyr er gwybodaeth
Y Wasg a'r Llyfrgelloedd
Cynghorau Tref a Chymuned

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

DEDDF LLYWODRAETH LEOL 2000

Cod Ymddygiad Aelodau

DATGELU A CHOFRESTRU BUDDIANNAU

Rwyf i,
(enw)

*Aelod /Aelod cyfetholedig o
(*dileuer un)

Cyngor Sir Ddinbych

YN CADARNHAU fy mod wedi datgan buddiant ***personol / personol a sy'n rhagfarnu** nas datgelwyd eisoes yn ôl darpariaeth Rhan III cod ymddygiad y Cyngor Sir i Aelodau am y canlynol:-
(*dileuer un)

Dyddiad Datgelu:

Pwyllgor (nodwch):

Agenda eitem

Pwnc:

Natur y Buddiant:

(*Gweler y nodyn isod*)*

Llofnod

Dyddiad

Noder: Rhwng ddigon o fanylion os gwelwch yn dda, e.e. 'Fi yw perchennog y tir sy'n gyfagos i'r cais ar gyfer caniatâd cynllunio a wnaed gan Mr Jones', neu 'Mae fy ngŵr / ngwraig yn un o weithwyr y cwmni sydd wedi gwneud cais am gymorth ariannol'.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO

Cofnodion cyfarfod o'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a gynhaliwyd yn trwy gynhadledd fideo, Dydd Mercher, 24 Tachwedd 2021 am 9.30 am.

YN BRESENNOL

Y Cynghorwyr Ellie Chard, Tony Flynn, Martyn Holland (Is-Gadeirydd), Barry Mellor (Cadeirydd) a/ac Rhys Thomas

Aelod Lleyg – Paul Whitham

Aelodau Cabinet - y Cynghorydd Julian Thompson-Hill, Aelod Arweiniol Cyllid, Perfformiad ac Asedau Strategol a'r Cynghorydd Bobby Feeley, Arweinydd Aelod Arweiniol Lles ac Annibyniaeth.

Arsyllwyr – Cynghorydd Meirick Lloyd Davies a'r Gwyneth Kensler.

HEFYD YN BRESENNOL

Pennaeth y Gyfraith, Gwasanaethau AD a Democraidaidd - Swyddog Monitro (GW), Pennaeth Cyfathrebu a Gwasanaethau Eiddo (Swyddog Adran 151) (RE), Prif Archwilydd Mewnol (LL), Cyfarwyddwr Corfforaethol:Cymunedau (NS), Uwch Archwilydd (MPJ), Prif Gyfrifydd (RE), Rheolwr Gwasanaeth Cyfreithiol (LJ), Arweinydd Tîm Cynllunio a Pherfformiad Strategol (IMG), Rheolwr Contractau a Perfformiad (PB) a Gweinyddwyr Pwyllgorau (SJ a RTJ).

Roedd Cynrychiolwyr Swyddfa Archwilio Cymru David Wilson a Matthew Edwards hefyd yn bresennol.

Sian Roberts - Roedd Arolygiaeth Gofal Cymru yn bresennol.

1 YMDDIHEURIADAU

Ni dderbyniwyd unrhyw ymddiheuriadau.

2 DATGANIADAU O FUDDIANT

Datganodd y Cynghorydd Ellie Chard fuddiant personol yn eitem 7 ar yr agenda – Cymeradwyo Datganiad o Gyfrifon 2020/21 - gan ei bod yn aelod o Gronfa Bensiynau Clwyd.

3 MATERION BRYD

Ni chodwyd unrhyw faterion bryd.

4 COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a gynhaliwyd ar 22 Medi 2021.

PENDERFYNWYD yn amodol ar yr uchod, y dylid derbyn a chymeradwyo cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a gynhaliwyd ar 22 Medi 2021 fel cofnod cywir.

5 AROLYGIAETH GOFAL CYMRU - ARCHWILIAD SICRWYDD 2021

Cyflwynodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol Cymunedau (CCC) Adolygiad Perfformiad Awdurdodau Lleol Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC) (a ddsbarthwyd yn flaenorol).

Cyflwynodd y CDC Sian Roberts o Arolygiaeth Gofal Cymru i'r pwyllgor. Esboniwyd mai Sian oedd arolygydd arweiniol yr awdurdodau, roedd perthynas waith ragorol wedi'i sefydlu. Mae Sian yn goruchwyllo materion gofal cymdeithasol i blant ac oedolion yn Sir Ddinbych.

Roedd yr adroddiad yn crynhoi canfyddiadau archwiliad sicrwydd AGC o Gyngor Sir Ddinbych a gynhaliwyd rhwng 28 Mehefin a 2 Gorffennaf 2021. Diben y gwiriad sicrwydd oedd adolygu pa mor dda yr oedd gwasanaethau cymdeithasol awdurdodau lleol yn parhau i helpu a chefnogi oedolion a phlant gan ganolbwyntio ar ddiogelwch a lles. Oherwydd y pandemig, pwysleisiwyd bod y trefniadau arferol ar gyfer goruchwyllo a chraffu wedi'u newid i adlewyrchu'r cyfyngiadau. Roedd yn bwysig nodi bod llawer o gydweithwyr AGC wedi dychwelyd i waith rheng flaen ac yn cefnogi darpariaeth iechyd a gofal cymdeithasol yn y pandemig. Roedd y CDC am ddiolch i holl gydweithwyr AGC, roedd wedi cael ei gydnabod a'i werthfawrogi ledled Cymru.

Wrth i'r cyfyngiadau gael eu llacio, teimlai swyddogion AGC ei bod yn bwysig cynnal gwiriad sicrwydd i sicrhau awdurdodau ac AGC bod gwasanaethau'n cael eu darparu'n briodol ac yn ddiogel. Roedd y llythyr yn crynhoi canfyddiadau gwiriad sicrwydd AGC a gynhaliwyd rhwng 28 Mehefin a 2 Gorffennaf 2021.

Tynnodd y CCC sylw at nifer o bethau cadarnhaol a nodwyd yn y llythyr. Rhoddwyd pwys arbennig ar gydnabod y diwylliant a'r gwelliannau cadarnhaol o fewn gwarchod diogel.

Roedd y llythyr hefyd yn cydnabod meysydd i'w gwella ar gyfer y gwasanaeth.

Cadarnhad bod archwiliadau wedi'u hatal dros dro yn ystod y pandemig, ond eu bod wedi adfer. Roedd yr adroddiad yn cydnabod yr heriau o ran recriwtio drwy gydol y gwasanaeth. Pwysleisiodd y CDC y sylw bod staff yn Sir Ddinbych yn glod iddynt hwy eu hunain ac i'r awdurdod.

Pwysleisiodd yr Aelod Arweiniol dros Les ac Annibyniaeth yr heriau a wynebir gan y gwasanaeth yn ystod y pandemig. Diolchodd i swyddogion AGC am gynnal y gwiriad sicrwydd a llunio'r adroddiad.

Roedd y Cadeirydd ar ran y pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio am ddiolch i'r staff a'r swyddogion am gefnogi'r gwasanaeth a'r gymuned yn ystod pandemig Covid-19. Yn ystod y drafodaeth, ehangodd swyddogion a chynrychiolydd AGC ar y canlynol:

- Nodwyd recriwtio fel mater cenedlaethol. Roedd diwrnod recriwtio wedi'i gynnal i ddarparu gwybodaeth ychwanegol. Roedd swyddogion yn gwneud popeth o'u gallu i recriwtio unigolion i'r gwasanaeth. Roedd gwaith i sicrhau statws uwch a thâl i weithwyr yn y gwasanaeth yn Sir Ddinbych yn parhau. Gwnaed y term 'tyfu eich hun' gan gyfeirio at rolau proffesiynol. Mae'n opsiwn yr oedd yr awdurdod yn ei archwilio. Roedd gwaith partneriaeth gyda Phrifysgol Glyndŵr i archwilio'r opsiynau wedi dechrau. Clywodd yr Aelodau fod gan y broses nifer o broblemau ond ei bod yn cyflwyno heriau.
- Roedd gwaith gyda cholegau a chweched dosbarth i helpu i recriwtio wedi digwydd. Roedd gwaith yn lleol, yn rhanbarthol ac yn genedlaethol i hyrwyddo'r sector fel gyrfya broffesiynol i unigolion yn parhau.
- Defnyddiwyd rhan o grant caledi Llywodraeth Cymru i brynu technoleg. Prynwyd padiau i mi a'u gosod mewn rhai gwasanaethau gofal ychwanegol a chynlluniau byw â chymorth. Galluogi unigolion i gadw mewn cysylltiad â ffrindiau, teulu a'r swyddogion.
- Roedd yr Aelodau'n falch o nodi bod cymorth i staff wedi'i ddarparu yn ystod y pandemig. Pwysleisiwyd ei fod yn ddull corfforaethol eang o gefnogi ein staff.
- Rhoddodd y CCC rywfaint o wybodaeth bellach i'r aelodau am atgyfeiriadau. Cydnabuwyd ei fod yn faes yr oedd angen gwaith a gwelliant pellach arno. Roedd rheolwyr a swyddogion yn archwilio llwybrau i fynd i'r afael â'r pryderon a godwyd yn archwiliad AGC.

Trafododd yr Aelodau yr angen am unrhyw graffu pellach. Cadarnhaodd y Prif Archwilydd Mewnol fod archwiliad ar y Gwasanaethau Plant wedi'i drefnu yn y cynllun archwilio gwaith. Roedd cyfarfod wedi'i drefnu gyda'r Gwasanaethau Plant yn y Flwyddyn Newydd.

Cadarnhaodd y CCC fod AGC yn cynnal adolygiadau dilynol ar y materion gwreiddiol a godwyd a'r cynllun gweithredu. Cytunwyd y byddai adroddiad yn cael ei gyflwyno'n ôl i'r pwyllgor yn dilyn yr adolygiadau hynny.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn derbyn llythyr Gwirio Sicrwydd AGC 2021 ac yn nodi ei gynnwys. Cytunwyd yn dilyn adolygiad AGC o'r cynllun gweithredu y dylid cyflwyno adroddiad yn ôl i'r pwyllgor i'w ystyried.

6 ADOLYGIAD O'R GOFRESTR RISGIAU GORFFORAETHOL - MEDI 2021

Cyflwynodd yr Aelod Arweiniol dros Gyllid, Perfformiad ac asedau ynghyd ag Arweinydd y Tîm Cynllunio Strategol a Pherfformiad (ATCSP) yr Adolygiad o'r Gofrestr Risg Gorfforaethol, Medi 2021 (a ddisbarthwyd yn flaenorol).

Clywodd yr Aelodau fod y Gofrestr Risg Gorfforaethol yn cael ei hadolygu'n rheolaidd a bod yr adroddiad wedi'i gyflwyno gan CET, SLT a'r Cabinet cyn y pwyllgor hwn a'r Pwyllgor Craffu ar Berfformiad.

Amlygodd yr adroddiad newidiadau a wnaed i'r gofrestr. Gwnaed nifer o newidiadau i risgiau gan gynnwys; sgorio, geiriad a dau risg ychwanegol a nodwyd. Bu'r Aelod Arweiniol yn arwain aelodau drwy'r crynodeb yn yr adroddiad a nododd y newidiadau.

Amlygwyd y byddai Risgiau 18 a 35 yn cael eu huno wrth symud ymlaen a byddai'r sgôr tebygolrwydd yn cynyddu o sgôr D2 i C2.

Y ddau risg newydd a nodwyd - Risg 47: Y risg y bydd Cyd-bwyllgor Corfforaethol a Risg newydd Gogledd Cymru 48: Materion recriwtio a chadw. Roedd y ddau risg newydd wedi'u codi i'r Gofrestr Risg Gorfforaethol ac wedi'u crynhoi yn y Gofrestr.

Ar hyn o bryd, pwysleisiodd yr ATCSP fod yr adroddiad wedi'i gyflwyno i'r pwyllgor bob blwyddyn i sicrhau aelodau bod y prosesau risg corfforaethol yn cael eu cymhwyso'n gadarn.

Roedd yr adolygiad hwn yn dilyn adolygiad archwilio mewnol diweddar ynghylch rheoli risg gan gynnwys argymhellion o'r archwiliad. Un o'r argymhellion oedd cynnwys cyfeiriad teithio ar gyfer pob un o'r risgiau. Roedd llawer o waith i'w wneud o hyd yn hynny o beth a fyddai'n cael ei ddatblygu yn yr adolygiad nesaf.

Roedd gwaith wedi dechrau ar fesurau perfformiad i asesu pa mor dda yr oedd risgiau'n gwella. Roedd y gwaith hwn yn dal i fod yn ei ddyddiau cynnar a byddai angen gwaith pellach gyda pherchnogion risg. Yn gynwysedig yn yr adolygiad roedd asesiad trylwyr o archwaeth risg.

Yn ystod trafodaethau, codwyd y pwyntiau canlynol:

- Risg 11 – roedd y risg yn ymwneud ag anallu'r awdurdodau i ymateb. Dywedodd y ATCSP ei fod yn fodlon bod y risg yn dal yn berthnasol.
- Risg 44 - Disgwylid adroddiad cynllun gweithredu clefyd coed ynn erbyn mis Mawrth 2022.
- Ar hyn o bryd roedd Adnoddau Dynol wedi dechrau darn o waith ar gynllunio'r gweithlu gyda phob gwasanaeth unigol i fynd drwy bryderon a materion cadw staff a recriwtio. Yna byddai cynllun gweithredu ar gyfer pob gwasanaeth yn cael ei lunio. Amlygodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol cymunedau, roedd Covid wedi dod â heriau a chyfleoedd. Un o'r newidiadau a welwyd oedd y cyfle i unigolion ail-werthuso bywyd gwaith a bywyd personol gydag unigolion yn gwneud penderfyniadau megis ymddeoliad cynnar a newidiadau mewn gyrfaoedd o ganlyniad i hyn.
- Risg 36 – cadarnhad bod y sgôr risg gweddilliol wedi'i hisraddio o B2 i C2. Roedd y Sgôr Risg yn adlewyrchu ar yr adeg y diweddarwyd y gofrestr. Clywodd yr Aelodau fod gan yr awdurdod Gofrestr Risg ar wahân ar gyfer Brexit. Roedd angen darn o waith yn y dyfodol i ddatgymhwyso Cofrestr Risg Brexit er mwyn sicrhau bod risgiau sy'n dal yn berthnasol yn cael eu gwerthuso a'u cynnwys yn y Gofrestr Risg Gorfforaethol os oes angen.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn cael sicrwydd bod proses rheoli risg y cyngor yn cael ei chymhwyso'n gywir.

7 CYMERADWYO DATGANIAD CYFRIFON 2020/21

Cyflwynodd yr aelod Arweiniol dros Gyllid, Perfformiad ac Asedau Strategol Ddatganiad o Gyfrifon 2020/21 (a ddosbarthwyd yn flaenorol) i'w gymeradwyo mae gan y cyngor ddyletswydd statudol i lunio datganiad o gyfrifon sy'n cydymffurfio â safonau cyfrifyddu cymeradwy. Rhaid i'r cyfrifon archwiliedig gael eu cymeradwyo'n ffurfiol gan aelodau etholedig ar ran y cyngor.

Cymeradwywyd y datganiadau ariannol ar gyfer 2020/21, yn amodol ar archwiliad, gan y Pennaeth Cyllid ac Eiddo ar 2 Awst. Cyflwynwyd y cyfrifon drafft i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ar 22 Medi 2021 ac roeddent yn agored i'w harchwilio gan y cyhoedd rhwng 2 Medi a 29 Medi. Roedd cymeradwyaeth y cyfrifon archwiledig wedi'u dirprwyo i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

Cynhyrchwyd y Datganiad o Gyfrifon yn unol â'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAAR). Cynhyrchodd y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (SSCCC) God Ymarfer yr SAAR ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol ac mae'r cyngor wedi cynhyrchu cyfrifon 2020/21 yn unol â'r Cod.

Pwysleisiwyd mai dyma'r flwyddyn gyntaf y bu'n rhaid i'r awdurdod gwblhau cyfrifon grŵp, gyda'r cyfrifon o DLL wedi'u hymgorffori yn y cyfrifon cyffredinol. Roedd yr amserlen ar gyfer cwblhau cyfrifon wedi'i gohirio oherwydd covid, y dyddiad cau terfynol ar gyfer cymeradwyo a llofnodi'r cyfrifon oedd 30 Tachwedd 2021.

Ymhelaethodd Pennaeth y Gwasanaeth Cyllid ac Eiddo (PGCE) ar y cyflwyniad drwy dynnu sylw at y broses sy'n peri straen i gyflawni'r cyfrifon erbyn y dyddiad cau. Bydd adroddiad diweddar yn cael ei gyflwyno yng nghyfarfod nesaf y pwyllgor i grynhoi'r gwaith ar amserlen y blynyddoedd nesaf. Byddai gwaith gyda DLL yn parhau i sicrhau bod cyfrifon yn cael eu derbyn mewn pryd. Diolchodd i waith swyddogion a chynrychiolwyr Archwilio Cymru.

Ategodd Matthew Edwards, cynrychiolydd Archwilio Cymru feddyliau HFPS. Roedd y cydweithio agos gyda'r tîm cyllid wedi bod yn gadarnhaol. Mae'r adroddiad yn nodi canfyddiadau allweddol yr archwiliad o'r Datganiad Cyfrifon Drafft. Cadarnhaodd ar ôl i'r pwyllgor gymeradwyo'r datganiadau cyllid, byddai'r Archwilydd Cyffredinol yn cyhoeddi adroddiad archwilio diamod.

Clywodd yr Aelodau mai cyfrifoldeb yr Archwilydd Cyffredinol oedd rhoi barn i'r awdurdod ar y datganiad ariannol. Roedd y farn honno'n ymdrin â dwy agwedd allweddol:

- P'un a ydynt, ym mhob ffordd berthnasol, yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol yr awdurdod ar gyfer y flwyddyn ariannol, a
- A ydynt wedi'u paratoi yn unol â chod ymarfer SSCCC o gyfrifyddu awdurdodau lleol.

Nododd yr archwiliad saith camdatganiad heb eu cywiro, a'r cyfan wedi'u nodi yn yr adroddiad. Roedd y Safonau Archwilio Rhyngwladol yn ei gwneud yn ofynnol i Archwilio Cymru ofyn yn ffurfiol am resymau pam nad ydynt wedi'u cywiro. Darparwyd y rhesymau hynny yn yr adroddiad.

Tynnodd Archwilio Cymru sylw at yr angen i'r awdurdod gael proses effeithlon ac effeithiol o gau cyfrifon ar gyfer cyfrifo a chofnodi eiddo, peiriannau ac offer.

Diolchodd y Cadeirydd ar ran y pwyllgor i swyddogion a chynrychiolwyr Archwilio Cymru am y gwaith caled a wnaed i lunio'r cyfrifon. Roedd hi'n flwyddyn anodd ac roedd y timau wedi gweithio'n eithriadol o galed i gynhyrchu'r cyfrifon hyd at y dyddiad cau.

Dadl gyffredinol –

- Cadarnhaodd yr PGCE mai tîm bach o swyddogion cyllid oedd yn gweithio ar y cyfrifon. Cydnabuwyd mai nifer cyfyngedig o staff oedd â'r cymwysterau i allu gweithio ar y cyfrifon. Nodwyd y gall nifer o staff ymddeol neu adael ar adegau tebyg. Roedd cynllun dan hyfforddiant ar waith ond cymerodd 4 blynedd i unigolyn fod yn gymwysedig. Ategodd y Swyddog Monitro ddatganiad PGCE i gefnogi unigolion i fod yn gymwysedig yn y gwasanaeth y maent yn gweithio.
- Roedd y dirprwy Adran 151, y Swyddog Rhian Evans wedi gwneud llawer o waith gyda CIPFA a chynlluniau hyfforddeion. Yr oedd yn gweithio i roi cynlluniau ar waith.
- Cadarnhad nad oedd unrhyw ymholiadau gan y cyhoedd wedi dod i law ynglŷn â'r cyfrifon.
- Roedd yr adran ar 'faterion yr wyf yn adrodd arnynt drwy eithriad' yn cyfeirio at unrhyw faterion pellach yr oedd angen sylw'r darllenwyr arnynt. Ni fu unrhyw elfennau yn yr adroddiad hwn yr oedd angen eu codi.

Aelodau,

PENDERFYNWYD bod y *Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn nodi cynnwys yr adroddiad ac yn cymeradwyo Datganiad o Gyfrifon 2020/21.*

Ar y pwynt hwm (11.10 a.m.) cafwyd egwyl o 15 munud

Ailgynullodd y cyfarfod am 11.25 a.m.

8 ASESAD CYNALIADWYEDD ARIANNOL

Bu cynrychiolydd Archwilio Cymru David Wilson yn arwain aelodau drwy'r adroddiad (a ddosbarthwyd yn flaenorol). Dywedodd fod yr adroddiad yn gadarnhaol ar y cyfan. Amlygwyd yn yr adroddiad yr arian covid a gafwyd a'r effaith a gafodd ar gyllid y Cyngor yn gyffredinol. Atgoffwyd yr Aelodau bod adroddiadau wedi'u hatal yn ystod y flwyddyn ar effaith covid.

Yn yr adroddiad, nodwyd yn yr adroddiad fod gan yr awdurdod record dda o reoli ei gyllideb, gyda dyhead pellach i wella ei sefyllfa ariannol. Roedd cynrychiolydd Archwilio Cymru yn tywys aelodau drwy'r cynnwys a gynhwysir yn adroddiad Archwilio Cymru.

Yn yr adroddiad roedd yr ymateb rheolwyr i'r un argymhelliad ar y gwaith amrywio cyllideb. Cadarnhaodd y Pennaeth Cyllid y byddai proses y gyllideb a weithredwyd y flwyddyn ariannol hon yn datrys y mater o ran nodi pwysau mewn gwasanaethau.

Diolchodd y Cadeirydd i gynrychiolydd a swyddogion Archwilio Cymru am yr adroddiad manwl. Yn ystod y drafodaeth, ehangodd cynrychiolydd Archwilio Cymru a'r Pennaeth Cyllid ar ymholiadau'r aelodau:

- Derbyniwyd cyllid ychwanegol o £1.6m ar ddiwedd y flwyddyn. Derbyniodd pob awdurdod lleol arian ychwanegol. Ynghlwm wrth y cyllid roedd dau bennawd - arbedion nad oedd wedi'u cyflawni a thechnoleg ddigidol. Derbyniwyd yr arian ychwanegol ar ddiwedd y flwyddyn ac nid oedd yn gysylltiedig â gwariant. Nid oedd yn rhaid i'r awdurdod ddangos methiant i gyflawni swm o'i arbedion na'r costau digidol.

Darparwyd yr arian ychwanegol gan Lywodraeth Cymru; roedd y Swm wedi'i benderfynu gan y Llywodraeth.

- Crëwyd y gronfa fenthyciadau wedi'i haddasu pan oedd benthyciadau blaenorol lle'u coladu a'u hailgyllido, roedd y gronfa wrth gefn wedi'i chreu gan ordaliadau a wnaed ar y benthyciadau hynny. Byddai'r arian yn y gronfa wrth gefn yn cael ei fwydo'n ôl i'r cyfrifon wrth gefn i gyfrannu at daliadau uwch y dyfodol ar gyfer y benthyciadau a gaiff eu hariannu dros yr 20 mlynedd nesaf. Caiff cronfeydd wrth gefn eu hadolygu'n gyson. Roedd y cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy ar gael pe bai'n ofynnol i'r awdurdod ailbennu gwasanaeth.
- Cyfeiriodd y term 'newid gwasanaeth effeithiol' at yr awdurdod yn cyrraedd y targed arbedion y rhan fwyaf o flynyddoedd heb ormod o effaith ar ddarpariaethau gwasanaeth uniongyrchol. Ar ryw adeg, nodwyd y byddai'n rhaid i'r cyngor wneud rhai arbedion a fyddai'n cael effaith ar wasanaethau uniongyrchol.

Diolchodd yr Aelodau i'r swyddogion a'r cynrychiolwyr am yr ymatebion manwl.

PENDERFYNWYD bod aelodau'n nodi adroddiad yr Asesiad Cynaliadwyedd Ariannol ac yn ystyried yr ymateb rheoli.

9 DIWEDDARIAD ARCHWILIO MEWNOL

Cyflwynodd y Prif Archwilydd Mewnol(PAM) yr adroddiad (a ddsbarthwyd eisoes) yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i aelodau ar gynnydd y Tîm Archwilio Mewnol o safbwynt darparu'r gwasanaeth, darparu sicrwydd, adolygiadau wedi eu cwblhau, perfformiad ac effeithiolrwydd wrth gyflawni gwelliant.

Roedd yr adroddiad yn rhoi gwybodaeth am y gwaith a oedd wedi cael ei wneud gan Archwilio Mewnol ers cyfarfod diwethaf y pwyllgor. Roedd yn caniatáu i'r pwyllgor fonitro perfformiad a chynnydd Archwilio Mewnol yn ogystal â rhoi crynodebau o adroddiadau Archwilio Mewnol.

Cadarnhad bod 5 Archwiliad a 3 adolygiad dilynol wedi'u cwblhau ers cyfarfod diwethaf y pwyllgor. Tynnwyd sylw at y ffaith bod 1 o'r 5 archwiliad a gwblhawyd wedi cael sicrwydd isel bod yr adroddiad archwilio wedi'i atodi fel atodiad 2 i'r adroddiad. O'r 3 adolygiad dilynol a gwblhawyd, dyfarnwyd sicrwydd canolig i 2 ac roedd manylion wedi'u cynnwys yn adroddiad y Diweddariad Archwilio Mewnol. Rhoddwyd sgôr sicrwydd isel i un adroddiad dilynol, manylion yr adolygiad hwnnw lle'r oedd wedi'i gynnwys fel eitem 10 ar yr agenda ar Reoli Contractau.

Cadarnhad bod swydd yr Uwch Archwilydd wedi'i llenwi drwy secondiad o aelod presennol o'r tîm, a oedd yn ei dro yn creu swydd wag Archwilydd. Clywodd yr Aelodau fod secondiad yr Uwch Archwilydd i Orlhain, Profi a Diogelu wedi'i ymestyn ymhellach i fis Mehefin 2022.

Atgoffwyd yr Aelodau bod manylion pob un o'r archwiliadau wedi'u cynnwys fel atodiad 1 i'r adroddiad. Cyflwynwyd cefndir byr o bob archwiliad i'r pwyllgor. Roedd yr archwiliad a gynhaliwyd ar Hamdden Sir Ddinbych Cyfyngedig – Llywodraethu a Rheoli Contractau yn adolygiad lefel uchel o'r trefniadau llywodraethu a rheoli risgiau allweddol yn dilyn y cyfnod pontio. Y sicrwydd cyffredinol oedd bod y trefniadau llywodraethu a oedd ar waith gyda Hamdden Sir Ddinbych Cyfyngedig yn

gadarn. Manylwyd ar fanylion pellach am yr archwiliad yn yr adroddiad. Roedd y PAM yn arwain aelodau drwy'r adroddiad manwl.

Rhoddodd Atodiad 2 yr Archwiliad Mewnol o Eithriadau, Esemptiadau ac Amrywiadau o'r Rheolau Gweithdrefn Contract (RGC) i aelodau. Diben yr adolygiad oedd rhoi sicrwydd bod eithriadau contractau, eithriadau ac amrywiadau wedi'u hawdurdodi a'u defnyddio'n briodol yn unol â Rheolau Gweithdrefn Contract. Cyflwynodd y PAM yr Uwch Archwilydd a gynhaliodd yr archwiliad. Rhoddodd yr Uwch Archwilydd fanylion pellach am yr archwiliad. Roedd y tîm Cyfreithiol a Chaffael wedi annog yr archwiliad yn weithredol. Ceisiodd yr archwiliad asesu unrhyw effaith y gallai'r pandemig fod wedi'i chael ar ddefnyddio a nifer yr achosion o geisiadau am eithriadau ac estyniadau. Cadarnhad bod sampl o benderfyniadau o'r 2 gyfnod ariannol blaenorol. Manylwyd ar reolau gweithdrefn y contract gyda'r darpariaethau ar gyfer rhoi eithriadau ac eithriadau ac roedd amrywiadau yn glir ac yn gryno. Teimlwyd nad oedd y pandemig yn cynyddu nifer y contractau neu'r estyniadau a ddyfarnwyd yn uniongyrchol.

Codwyd pedwar mater yn ystod yr archwiliad, roedd manylion pob un wedi'u cynnwys yn yr adroddiad.

Yn ystod y drafodaeth –

- Roedd eithriadau yn gontractau a ddyfarnwyd heb fynd drwy'r broses dendro.
- Roedd esemptiad Teckal yn enw achos a sefydlodd y pennaeth ei bod yn bosibl i sefydliad sector cyhoeddus ymrwymo i gontract gydag endid yr oedd yn ei reoli ar yr amod nad oedd unrhyw ran yn y sector preifat yn yr endid hwnnw, roedd y corff cyhoeddus yn gallu dangos ei fod yn cadw'r un lefel o reolaeth dros yr endid a enwyd ag y byddai o un o'i adrannau gwasanaeth ei hun ac roedd o leiaf 80% o drosiant yr endid hwnnw yn gysylltiedig â gwaith neu wasanaethau sy'n cael eu cyflawni ar gyfer y corff cyhoeddus hwnnw.
- Atgoffwyd yr Aelodau bod gan yr awdurdod wasanaeth caffael ar y cyd â Chyngor Sir y Fflint(CSF). Cadarnhaodd yr Arfarniad o Gynaliadwyedd ei bod wedi cael gwybodaeth am nifer y contractau a ddyfarnwyd yn uniongyrchol ym mlynnyddoedd ariannol 2019/20 a 2020/21. Nid oedd nifer y contractau a ddyfarnwyd yn uniongyrchol yn newid yn y ddau gyfnod ac roeddent yn cyfateb yn fras i nifer y contractau a ddyfarnwyd yn uniongyrchol gan CSF. Dywedwyd bod meini prawf penodol a chul iawn ar waith wrth ddyfarnu contractau uniongyrchol. Y mater a nodwyd oedd nad oedd tystiolaeth o ddealltwriaeth o wasanaethau i gael cymeradwyaeth Pennaeth y Gwasanaeth bob amser.
- O'r samplau a adolygwyd y pedwar contract a ddyfarnwyd o dan y meini prawf brys eithafol, nid oedd unrhyw dystiolaeth i awgrymu nad oedd y rheini'n gyflyrau brys eithafol.
- Nid oedd Proactis yn cael ei ddefnyddio fel y bwriadwyd ac fel sy'n ofynnol gan reolau Gweithdrefn y Contract.
- Roedd y Cynghorydd Julian Thompson-Hill yn bresennol yn y bwrdd sy'n monitro gwasanaeth a pherfformiad y ddau awdurdod ar y cyd. Nodwyd bod y ddau awdurdod yn gweithredu ychydig yn wahanol o dan y gwasanaeth ar y cyd.
- Y broses uwchgyfeirio ar gyfer trafod adroddiad archwilio sicrwydd isel gyda'r Aelod Arweiniol perthnasol a'r uwch reolwyr. Roedd yr adolygiad

archwilio wedi'i dderbyn gan CET ac roedd i fod i fynd i SLT yn y flwyddyn newydd.

- Awgrymodd y PAM y dylid ystyried canlyniadau'r archwiliad Eithriadau, Esemptiadau ac Amrywiadau Contract ochr yn ochr â'r archwiliad o Reoli Contractau a oedd hefyd wedi cael adroddiad sicrwydd isel.

Cyfeiriodd y Swyddog Monitro yr aelodau at y cynllun gweithredu a gynhwysir yn yr adroddiad. Cytunwyd ar nifer o gamau gweithredu ar gyfer pob un o'r pedwar mater a godwyd gyda dyddiad cau ar gyfer cwblhau pob cam gweithredu. Cytunwyd yn CET y byddai adroddiad rheolaidd yn cael ei gyflwyno i ddangos cydymffurfiaeth â RGC.

Awgrymodd yr Aelodau y dylid llenwi ffurflen neu restr wirio wrth gaffael contractau. Dywedodd y Rheolwr Gwasanaeth Cyfreithiol wrth yr aelodau na allai swyddogion y system proactis symud ymlaen i'r cam caffael nesaf heb gwblhau'r adran cyn gweithredu fel rhestr wirio.

Daeth cadarnhad bod yr archwiliad ar Hamdden Sir Ddinbych Cyfyngedig a oedd yn rhan o'r Archwiliad Mewnol o safbwynt Sir Ddinbych. Mae'r awdurdod yn darparu gwasanaeth archwilio mewnol i DLL fel rhan o'r contract. Cadarnhad y byddai DLL yn talu am unrhyw archwiliadau mewnol a gwblhawyd gan yr Archwiliad Mewnol os byddant yn gofyn amdano.

Nododd swyddogion bryderon yr aelodau a chytunwyd y byddai diweddariad pellach i'r pwyllgor yn cael ei ddarparu.

Gofynnodd yr Aelodau a ellid cyflwyno adroddiad ar y system proactis i'r pwyllgor. Dywedodd y Swyddog Monitro, pan oedd staff newydd yn eu swyddi, y dylent gael eu hyfforddi'n llawn ar unrhyw brosesau y byddai'r swydd yn eu golygu. Roedd angen adolygu'r defnydd o Proactis yn gyffredinol. Cadarnhad bod proactis yn cynnwys nifer o fodiwlau i gaffael a bod y modiwlau hynny'n gweithio'n dda. Cadarnhaodd y Rheolwr Gwasanaeth Cyfreithiol y gellid cynnwys adroddiad diweddar ar y defnydd o'r proactis mewn caffael ar flaenraglen waith y pwyllgorau.

PENDERFYNWYD, mae'r aelodau'n nodi cynnydd a pherfformiad yr Archwiliad Mewnol. Gofynnodd yr Aelodau am i adroddiad dilynol gael ei ddarparu i'r pwyllgor yng nghyfarfod y pwyllgor ym mis Gorffennaf yn dilyn yr adolygiad dilynol o'r archwiliad mewnol. Cytunwyd hefyd y dylid cynnwys adroddiad gwasanaeth ar ddefnyddio proactis ar y flaenraglen waith.

10 ADOLYGIAD DILYNOL ARCHWILIO MEWNOL O REOLI CONTRACTAU

Roedd y Prif Archwilydd Mewnol (PAM) yn arwain aelodau drwy'r ail adroddiad dilynol archwilio mewnol (a ddosbarthwyd yn flaenorol). Rhoddodd yr adroddiad y wybodaeth ddiweddaraf i'r aelodau am y cynnydd o ran gweithredu'r cynllun gweithredu a oedd yn cyd-fynd â'r adroddiad Archwilio Mewnol ar Reoli Contractau. Cyflwynwyd yr adroddiad archwilio gwreiddiol i'r pwyllgor ym mis Gorffennaf 2020, yn y cyfarfod hwnnw gofynnodd y pwyllgor am gynllun gweithredu diwygiedig i adlewyrchu newidiadau allweddol a gyflwynwyd ym mis Ionawr 2021. Adroddwyd

am y gwaith dilynol cyntaf i'r pwyllgor ym mis Gorffennaf 2021 gyda'r aelodau'n gofyn am ail adroddiad dilynol.

Cyflwynodd yr Uwch Archwilydd ei chanfyddiadau i'r aelodau o'r ail adolygiad archwilio mewnol. Clywodd yr Aelodau fod y sgôr sicrwydd wedi aros fel sicrwydd isel bod cryn dipyn o gynnydd wedi'i wneud mewn meysydd allweddol. Un maes a nodwyd oedd cymeradwyo adnodd rheoli contractau penodol.

Cadarnhad bod y fforwm rheoli contractau wedi'i sefydlu gyda chynrychiolaeth ar draws y gwasanaeth. Cynhaliwyd cyfarfod cyntaf y fforwm ddechrau mis Tachwedd. Roedd blaenraglen waith ar gyfer y fforwm wedi'i sefydlu, nododd ac asesu anghenion hyfforddi ychwanegol ar draws yr amrywiaeth o wasanaethau.

Roedd y fframwaith rheoli contractau wedi'i gymeradwyo gan SLT ac roedd yn y broses o gael ei gyflwyno i wasanaethau. Cyn iddo gael ei weithredu i wasanaethau, byddai'r fforwm yn cynnal profion trwyadl ar y fframwaith er mwyn sicrhau ei fod yn addas i'r diben.

Roedd y sgôr sicrwydd wedi aros fel sicrwydd isel yn bennaf gan fod nifer o gamau gweithredu o'r cynllun gweithredu gwreiddiol yn dal heb eu bodloni. Roedd y camau a oedd yn weddill wedi'u cysylltu'n bennaf â gweithredu a gwreiddio'r fframwaith rheoli contractau. Pwysleisiwyd yn y gwaith dilynol cyntaf fod rhai o'r dyddiadau diwygiedig wedi bod yn uchelgeisiol ac yn heriol i'w cyflawni.

Awgrymodd y Swyddog Monitro y cyflwynwyd adolygiad dilynol i'r pwyllgor yn dilyn adolygiad o'r camau a oedd yn weddill. Clywodd yr Aelodau fod swyddog systemau wedi'i recriwtio o fewn y tîm Caffael. Yn anffodus, roedd y gwasanaeth yn dal heb reolwr caffael.

Cadarnhaodd y PAM fod adolygiad wedi'i drefnu ar gyfer mis Mehefin 2022. Gellid cyflwyno adroddiad dilynol i'r pwyllgor yn dilyn yr adolygiad hwn.

PENDERFYNWYD bod aelodau'n nodi cynnwys yr adroddiad dilynol ar Reoli Contractau a bod adroddiad dilynol pellach yn cael ei gynnwys yn blaenraglen waith y pwyllgor yn dilyn yr adolygiad archwilio mewnol.

11 ADOLYGIAD CYNNYDD O FARGEN TWF GOGLEDD CYMRU - BWRDD UCHELGAIS ECONOMAIDD GOGLEDD CYMRU

Cyflwynodd y Cadeirydd David Wilson Archwilio Cymru i gyflwyno'r adroddiad (a ddosbarthwyd yn flaenorol) i'r pwyllgor.

Atgoffwyd yr Aelodau y gofynnwyd i'r Cyngor gefnogi'r fargen dwf, gofynnwyd am y gefnogaeth a'i derbyn yn gynnar yn 2021. Yn gynwysedig yn yr adolygiad roedd archwiliad o'r cynnydd a wnaed gan bartneriaid i baratoi ar gyfer cyflawni'r fargen dwf gan gynnwys portffolio'r swyddfa reoli, y gefnogaeth gan Gyngor Gwynedd a roddwyd i'r broses a'r gwahanol grwpiau a byrddau a sefydlwyd i gefnogi'r fargen.

Roedd yr adroddiad yn eithaf disgrifiadol yn bwrpasol. Pwysleisiodd swyddogion Archwilio Cymru bwysigrwydd gallu disgrifio sut y gweithiodd y broses i ymgorffori'r 6 awdurdod lleol a'r sector preifat i gydweithio. Gwnaed sylwadau cadarnhaol ar y cynnydd a wnaed lle y'i cynhwyswyd yn yr adroddiad ond y cydnabuwyd y gwaith pellach sydd ei angen.

Ni chodwyd unrhyw bryderon ynghylch gweithredu'r fargen dwf. Roedd y swyddfa rheoli portffolio wedi darparu ymateb rheoli manwl ac wedi'i chynnwys er mwyn cyfeirio'r aelodau.

Diolchodd y Cadeirydd i Gynrychiolydd Archwilio Cymru a nododd y sicrwydd gan Archwilio Cymru ar gynnydd Bargen Twf Gogledd Cymru.

PENDERFYNWYD, bod yr aelodau'n nodi cynnwys yr adroddiad gwybodaeth.

12 CYNLLUN GWAITH AC AMSERLEN ARCHWILIO CYMRU

Y Cadeirydd Matthew Edwards a David Wilson, Archwilio Cymru i gyflwyno Cynllun Gwaith ac amserlen Archwilio Cymru i'r aelodau. Arweiniwyd yr Aelodau drwy'r adroddiad (a ddsbarthwyd yn flaenorol).

Rhodddodd Matthew Edwards y wybodaeth ddiweddaraf i'r aelodau am y gwaith archwilio ariannol. Rhoddwyd pwyslais ar yr effaith ar dîm ariannol yr awdurdod i gwblhau ac archwilio'r cyfrifon, a fyddai yn ei dro yn effeithio ar waith Archwilio Cymru – Ardystio hawliadau Grant y Cyngor a ffurflenni 2020/21. Rhoddwyd sicrwydd i'r aelod y byddai'r rhan fwyaf o'r terfynau amser yn cael eu cyflawni. Y maes dan sylw oedd y dyddiad cau ar gyfer hawlio ffurflenni Ardrethi Annomestig. Ni fyddai'n cael ei fodloni; pwysleisiwyd bod nifer o awdurdodau yng Nghymru wedi methu â chyrraedd y terfyn amser penodedig. Roedd cadarnhad bod Llywodraeth Cymru wedi cael gwybod am y sefyllfa a'r flaenoriaeth i'r gwaith hwn. Byddai adroddiad yn ôl i'r pwyllgor yn cael ei ddarparu yn dilyn unrhyw ganlyniadau yn y gwanwyn.

Bu David Wilson yn arwain aelodau drwy'r gwaith archwilio perfformiad a gwblhawyd ac a drefnwyd. Roedd yn gadarnhaol nodi bod y gwaith a drefnwyd ar gyfer Sir Ddinbych ar y trywydd iawn i'w gwblhau erbyn diwedd mis Mawrth.

Diolchodd yr Aelodau i'r swyddogion am yr adroddiad.

PENDERFYNWYD bod yr aelodau'n nodi cynnwys yr adroddiad.

13 RHAGLEN GWAITH I'R DYFODOL Y PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO

Cyflwynwyd Blaenraglen Waith y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i'w hystyried (a ddsbarthwyd yn flaenorol).

Cytunwyd i ddiwygio'r Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol fel a ganlyn:

- Adolygiad Archwilio Cymru ar y wybodaeth ddiweddaraf am Gydnerthedd Seiber wedi'i chynnwys yng nghyfarfod mis Ionawr neu fis Mawrth 2022;
- Adroddiad Strategaeth Archwilio Mewnol 2022/23 – Mawrth 2022;
- Adroddiad Drafft y Datganiad Llywodraethu Blynyddol – Ebrill 2022;
- Adroddiad Blynyddol Archwilio Mewnol – Mehefin 2022;
- Adroddiad Blynyddol chwythu'r Chwiban – Mawrth 2022;

- Adroddiad blynyddol RIPA – Mehefin 2022; Adroddiadau dilynol o'r adroddiadau Archwilio Mewnol ar Reoli Contractau ac Eithriadau ac Eithriadau – Gorffennaf 2022;
- Y wybodaeth ddiweddaraf am y nifer sy'n manteisio ar Proactis – Mawrth/ Ebrill 2022.

Dywedodd y Pennaeth Cyllid a Gwasanaethau Eiddo y byddai'n trafod adroddiadau'r gyllideb gyda'r Staff Cymunedol i'w cynnwys yn y raglan gwaith.

PENDERFYNWYD, yn amodol ar gynnwys yr ychwanegiadau uchod, y dylid nodi blaenraglen waith y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

Daeth y cyfarfod i ben am 13.10 p.m

Adroddiad ar gyfer	Y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio
Dyddiad y cyfarfod	26 Ionawr 2022
Aelod / Swyddog Arweiniol	Y Cynghorydd Brian Jones (Aelod Arweiniol dros Wastraff, Cludiant a'r Amgylchedd), y Cynghorydd Tony Thomas (Aelod Arweiniol dros Dai a Chymunedau), / Alan Smith (Pennaeth Gwasanaeth Modelu Gwybodaeth Adeiladu a Phrif Berchennog Cyfrifol y Rhaglen Newid Hinsawdd ac Ecolegol)
Awdur yr Adroddiad	Helen Vaughan-Evans / Andrew Cutts (Rheolwr y Rhaglen Newid Hinsawdd / Dros Gyfnod Mamolaeth)
Teitl	Adroddiad Archwilio Cymru – Cyngor Sir Ddinbych, Cyflawni Uchelgeisiau Amgylcheddol

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

- 1.1. Y mae'r adroddiad hwn yn crynhoi Adroddiad Archwilio Cymru am Gyflawni Uchelgeisiau Amgylcheddol yng Nghyngor Sir Ddinbych, ac yn rhoi ymatebion Swyddogion i'r Cynigion Gwella.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

- 2.1. I sicrhau bod Aelodau Etholedig yn cael gwybod am arsylwadau a gweithredoedd yn dilyn archwiliad allanol ar Gyngor Sir Ddinbych, ac yn gallu craffu arnynt.

3. Beth yw'r Argymhellion?

- 3.1 Bod Aelodau yn ystyried yr adroddiad, y Cynigion Gwella cysylltiol ac ymatebion Swyddogion, ac yn rhoi adborth fel y bo'n briodol.

4. Manylion yr adroddiad

- 4.1. Rhwng mis Rhagfyr 2020 a mis Mehefin 2021, cynhaliwyd adolygiad gan Archwilio Cymru o allu Cyngor Sir Ddinbych i gyflawni ei uchelgeisiau amgylcheddol, yn

cynnwys sut y mae'r Cyngor yn bwriadu integreiddio, sefydlu, mesur, a chyfathrebu ei uchelgeisiau amgylcheddol. Mae'r adroddiad llawn wedi ei gynnwys yn Atodiad 1.

4.2. Cyhoeddwyd yr adroddiad terfynol ym mis Hydref 2021, a daeth i'r casgliad bod y Cyngor yn gwneud cynnydd ardderchog yn y gwaith o sefydlu ei uchelgeisiau amgylcheddol.

4.3. Yr oedd yr adroddiad yn datgan ei fod wedi dod i'r casgliad hwn oherwydd:

- Bod y Cyngor wedi gweithredu'n gyflym i sefydlu ei uchelgeisiau amgylcheddol yn ei fframweithiau cynllunio strategol ac wedi dyrannu adnoddau sylweddol, ond ni wyddys cost lawn yr uchelgais ar hyn o bryd.
- Y mae'r Cyngor wedi cyfathrebu'n dda gyda'r dinasyddion, gan geisio rhoi gwybodaeth, dylanwadu a newid ymddygiad, a byddai mapio mwy cynhwysfawr o fudd-ddeiliaid yn cryfhau ymgysylltiad ymhellach.
- Y mae'r Cyngor wedi gweithio'n galed i gyfathrebu gyda chynghorwyr a staff, a'u hyfforddi, ac er bod eu dealltwriaeth yn datblygu'n dda, y mae angen mwy o fanylion ar yr hyn y mae 'ecolegol gadarnhaol' yn ei olygu i'r Cyngor a sut y mae'r uchelgeisiau'n dylanwadu ar waith pob dydd pawb.
- Mae'r Cyngor wedi gosod mesurau gwaelodlin gan ddefnyddio fframwaith perfformiad sefydledig. Bydd adrodd dros y flwyddyn nesaf yn gymorth i sefydlu'r uchelgeisiau amgylcheddol ac i ddatblygu'r mesurau.

4.4. Y mae'r adroddiad yn mynd rhagddo i wneud 10 argymhelliad ar gyfer gwella. Y mae Atodiad 2 yn rhoi'r argymhellion ar gyfer gwella ac ymateb cychwynnol swyddogion, yn cynnwys yr hyn y cynigir ei wneud mewn ymateb.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

5.1 Bydd cyflawni Uchelgeisiau Amgylcheddol y Cyngor yn gwneud cyfraniad uniongyrchol tuag at gyflawni datganiad Argyfwng Newid Hinsawdd ac Ecolegol y Cyngor, sydd yn ymrwymo'r Cyngor i fod yn ddi-garbon net erbyn 2030 a gwella bioamrywiaeth yn Sir Ddinbych. Bydd hefyd yn gwneud cyfraniad uniongyrchol tuag at gyflawni Strategaeth Newid Hinsawdd ac Ecolegol 2021-2030 sydd wedi ei fabwysiadu, gan gynorthwyo'r gostyngiad mewn allyriadau carbon, cynyddu dal a storio carbon, a gwella cyfoeth rhywogaethau ein tir, fel gall y Cyngor lwyddo i

gyflawni targedau 2030 o fod yn ddi-garbon net, bod yn Ecolegol Gadarnhaol, a gweld 35% o ostyngiad yn allyriadau'r gadwyn gyflenwi.

5.2 Bydd cyflawni Uchelgeisiau Amgylcheddol y Cyngor yn cynorthwyo'r Cyngor i wneud ei gyfraniad tuag at bolisi Llywodraeth Cymru i'r sector cyhoeddus fod yn garbon niwtral erbyn 2030, i Gymru gyrraedd ei darged, sydd wedi ei rymo mewn cyfraith, o leihau allyriadau i fod yn ddi-garbon net erbyn 2050; a bydd yn cefnogi dyletswydd statudol y Cyngor dan Adran 6 Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 i "geisio cynnal a gwella bioamrywiaeth".

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1. Nid oes unrhyw gostau yn codi'n uniongyrchol o'r adroddiad hwn.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

7.1 Nid oes angen Asesiad o'r Effaith ar Les ar gyfer yr adroddiad hwn.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

8.1 Y mae canfyddiadau'r adroddiad a meysydd gwella wedi eu trafod gyda Bwrdd Gweithredu'r Rhaglen Newid Hinsawdd ac Ecolegol, Tîm y Prif Weithredwr, a Gweithgor Gwleidyddol Argyfwng Newid Hinsawdd ac Ecolegol.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1 Dim angen.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1. Nid oes yna risgiau ychwanegol yn codi o'r adroddiad hwn.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

11.1 Nid oes angen penderfyniad.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Cyflawni Uchelgeisiau Amgylcheddol – Cyngor Sir Ddinbych

Blwyddyn archwilio: 2020-21

Dyddiad cyhoeddi: Hydref 2021

Cyfeirnod y ddogfen: 2651A2021-22

Paratowyd y ddogfen hon at ddefnydd mewnol Cyngor Sir Ddinbych fel rhan o'r gwaith i helpu'r Archwilydd Cyffredinol gyflawni ei ddyletswyddau o dan adran 17 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 (Deddf 2004) ac adran 18 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009.

Nid yw Archwilydd Cyffredinol na staff Swyddfa Archwilio Cymru yn derbyn unrhyw gyfrifoldeb o ran unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog, neu gyflogai arall yn eu rhinwedd unigol, neu unrhyw drydydd parti.

Os ceir cais am wybodaeth y gall y ddogfen hon fod yn berthnasol iddo, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae'r Cod adran 45 yn nodi'r arfer o ran trin ceisiadau a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partion perthnasol. Mewn cysylltiad â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru yn drydydd partion perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon i Swyddfa Archwilio Cymru:
swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg. This document is also available in English.

Cynnwys

Mae'r Cyngor yn gwneud cynnydd rhagorol o ran ymgorffori ei uchelgeisiau amgylcheddol.

Adroddiad cryno

Crynodeb 4

Argymhellion 5

Adroddiad manwl

Mae'r Cyngor yn gwneud cynnydd rhagorol o ran ymgorffori ei uchelgeisiau amgylcheddol 7

Mae'r Cyngor wedi symud yn gyflym i ymgorffori ei uchelgeisiau amgylcheddol yn ei fframweithiau cynllunio strategol ac mae wedi dyrannu adnoddau sylweddol, ond nid yw cost lawn yr uchelgais yn hysbys eto 7

Mae'r Cyngor wedi cyfathrebu'n dda â dinasyddion, gan geisio llywio, dylanwadu a newid ymddygiad, a byddai mapio rhanddeiliaid mewn modd mwy cynhwysfawr yn cryfhau ymgysylltiad ymhellach 12

Mae'r Cyngor wedi gweithio'n galed i gyfathrebu â chynghorwyr a staff a'u hyfforddi, ac er bod dealltwriaeth yn datblygu'n dda mae angen mwy o fanylder ynghylch yr hyn y mae 'ecolegol gadarnhaol' yn ei olygu i'r Cyngor a sut mae'r uchelgeisiau'n dylanwadu ar waith beunyddiol pawb 13

Mae'r Cyngor wedi rhoi mesurau sylfaenol ar waith gan ddefnyddio fframwaith perfformiad sefydledig, a bydd adrodd dros y flwyddyn nesaf yn helpu i ymgorffori'r uchelgeisiau amgylcheddol a galluogi'r mesurau i esblygu 22

Adroddiad cryno

Crynodeb

Yr hyn a adolygwyd gennym a pham

- 1 Ar 9 Gorffennaf 2019, datganodd y Cyngor argyfwng newid hinsawdd ac ecolegol. Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i:
 - fod yn ddi-garbon net erbyn 2030 fan bellaf;
 - sefydlu grŵp gorchwyl a gorffen i lunio cynllun clir o fewn chwe mis i gyflawni'r nod hwn, gan gynnwys ffyrdd o wella bioamrywiaeth yn Sir Ddinbych;
 - galw ar Lywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU i ddarparu cymorth ac adnoddau i leihau allyriadau nwyon tŷ gwydr a gwella bioamrywiaeth; a
 - gweithio gyda phartneriaid ar draws y sector cyhoeddus, y sector preifat a'r trydydd sector i helpu i ddatrys yr argyfwng hinsawdd ac ecolegol.
- 2 Gwnaethom adolygu trefniadau'r Cyngor ar gyfer cyflawni ei nodau i fod yn ddi-garbon net ac yn ecolegol gadarnhaol. Cyhoeddodd y Cyngor ei Strategaeth Hinsawdd ac Ecolegol 2021-22 i 2029-30 ym mis Chwefror 2021, ac rydym yn cydnabod bod y Cyngor ar ddechrau ei daith i wireddu'r cynlluniau hyn. Mae ein hadolygiad yn ymdrin â sut mae'r Cyngor yn bwriadu integreiddio, ymgorffori, mesur a chyfleu ei uchelgeisiau amgylcheddol.
- 3 Cynhaliwyd yr adolygiad gennym yn ystod y cyfnod rhwng mis Rhagfyr 2020 a mis Mehefin 2021. Er mwyn llywio ein gwaith, buom yn edrych ar ystod eang o ddogfennau; cyfarfod â swyddogion allweddol a chynghorwyr mewn cyfweiliadau a grwpiau ffocws; a chyhoeddi arolwg electronig i holl weithwyr y Cyngor. Anfonwyd yr arolwg at 3,289 o bobl ar draws y Cyngor a chawsom 505 o ymatebion, sy'n cynrychioli cyfradd ymateb o 15%.

Yr hyn a ganfuwyd gennym

- 4 Ceisiodd ein hadolygiad ateb y cwestiwn: **A yw'r Cyngor yn gwneud cynnydd clir o ran cyflawni ei uchelgeisiau amgylcheddol i ddod yn Gyngor di-garbon net ac ecolegol gadarnhaol erbyn 2030?**
- 5 Yn gyffredinol, canfuom fod y Cyngor yn gwneud cynnydd rhagorol o ran ymgorffori ei uchelgeisiau amgylcheddol. Daethom i'r casgliad hwn oherwydd y canlynol:
 - Mae'r Cyngor wedi symud yn gyflym i ymgorffori ei uchelgeisiau amgylcheddol yn ei fframweithiau cynllunio strategol ac mae wedi dyrannu adnoddau sylweddol, ond nid yw cost lawn yr uchelgais yn hysbys eto.
 - Mae'r Cyngor wedi cyfathrebu'n dda â dinasyddion, gan geisio llywio, dylanwadu a newid ymddygiad, a byddai mapio rhanddeiliaid yn fwy cynhwysfawr yn cryfhau ymgysylltiad ymhellach.
 - Mae'r Cyngor wedi gweithio'n galed i gyfathrebu â chynghorwyr a staff a'u hyfforddi, ac er bod dealltwriaeth yn datblygu'n dda mae angen mwy o

fanylder ynghylch yr hyn y mae 'ecolegol gadarnhaol' yn ei olygu i'r Cyngor a sut mae'r uchelgeisiau'n dylanwadu ar waith beunyddiol pawb.

- Mae'r Cyngor wedi rhoi mesurau sylfaenol ar waith gan ddefnyddio fframwaith perfformiad sefydledig, a bydd adrodd dros y flwyddyn nesaf yn helpu i ymgorffori'r uchelgeisiau amgylcheddol a galluogi'r mesurau i esblygu.

Argymhellion

Arddangosyn 1: argymhellion

Mae'r tabl isod yn nodi'r argymhellion yr ydym wedi'u nodi yn dilyn yr adolygiad hwn.

Argymhellion

Ymgorffori'r uchelgais ymhellach – gwerthuso adnoddau penodedig

- A1 Adolygu'r adnoddau penodedig ar gyfer cyflawni Strategaeth Newid Hinsawdd ac Ecolegol 2021-22 i 2029-30 :
- Diwygio'r geiriad yn adran ariannol y Strategaeth i egluro cyfanswm y gost amcangyfrifedig hyd at 2030.
 - Adolygu'r gofynion ariannu a nodwyd o'u cymharu â'r perfformiad i ddangos a oes digon o arian wedi'i neilltuo ar gyfer y Strategaeth.
 - Llunio cynllun gweithlu ar gyfer y Rhaglen Newid Hinsawdd ac Ecolegol i nodi swyddogaethau a meysydd cyfrifoldeb a allai fod heb adnoddau digonol.

Cyfathrebu â dinasyddion – dadansoddi rhanddeiliaid a phartneriaid allweddol yn ffurfiol

- A2 Cwblhau dadansoddiadau allweddol i nodi adnoddau allweddol wrth gyflawni Strategaeth Newid Hinsawdd ac Ecolegol 2021-22 i 2029-30:
- Cynnal dadansoddiad ffurfiol o bartneriaid presennol a darpar bartneriaid.
 - Cynnal yr ymarfer mapio rhanddeiliaid yn y Cynllun Cyfathrebu.

Cyfathrebu â chynghorwyr a swyddogion – i wella ymwybyddiaeth o'r uchelgeisiau amgylcheddol ymhellach

- A3 Adolygu gyda meysydd gwasanaeth sut y gallant egluro effaith yr uchelgeisiau amgylcheddol ar waith dyddiol eu gweithlu.

Argymhellion

A4 Adolygu canfyddiadau'r arolwg gweithwyr a gwaith y grŵp ffocws i ddeall y ffordd orau o godi ymwybyddiaeth o'r uchelgeisiau amgylcheddol ar draws y Cyngor:

Ar draws y Cyngor

- Atgyfnerthu'r nod ecolegol gadarnhaol ochr yn ochr â'r nod di-garbon net.
- Gwaith dilynol ar y meysydd gwasanaeth a nododd lefelau isel o ymwybyddiaeth a heb weld canllawiau ar yr uchelgeisiau amgylcheddol.
- Llunio a chyfleu cynllun i gyflwyno hyfforddiant mor eang â phosibl drwy'r sefydliad ar lythrennedd carbon.
- Llunio a chyfleu cynllun i ddatblygu hyfforddiant ar lythrennedd ecolegol.

Adroddiad manwl

Mae'r Cyngor yn gwneud cynnydd rhagorol o ran ymgorffori ei uchelgeisiau amgylcheddol

Mae'r Cyngor wedi symud yn gyflym i ymgorffori ei uchelgeisiau amgylcheddol yn ei fframweithiau cynllunio strategol ac mae wedi dyrannu adnoddau sylweddol, ond nid yw cost lawn yr uchelgais yn hysbys eto

6 Wrth ddod i'r casgliad hwn, canfuom y canlynol:

- roedd Cynllun Corfforaethol Cyngor Sir Ddinbych 2017-22 yn cynnwys pum blaenoriaeth gorfforaethol, ac roedd un ohonynt yn canolbwyntio ar yr amgylchedd. Nod y flaenoriaeth oedd sicrhau bod yr amgylchedd yn ddeniadol ac yn cael ei ddiogelu, tra oedd hefyd yn cefnogi lles cymunedol a ffyniant economaidd. Er mwyn cyflawni'r nod hwn, roedd y Cyngor yn canolbwyntio ar leihau ei effaith garbon a chynyddu'r defnydd o ynni adnewyddadwy ledled y sir. Roedd hefyd yn ceisio cynyddu gwerth bioamrywiaeth y sir drwy ddiogelu rhywogaethau a chynefinoedd sy'n agored i niwed er budd bywyd gwyllt a phobl sy'n byw yn Sir Ddinbych.
- menter cynghorydd oedd y syniad o ddatgan yr argyfwng newid hinsawdd ac ecolegol yn wreiddiol, ac mae'r gwaith dilynol i greu'r strategaeth wedi'i gefnogi gan dîm o swyddogion ac fe'i noddwyd gan y Prif Weithredwr ar y pryd.
- gan adeiladu ar ei waith presennol ar yr amgylchedd, a'i ymestyn yn sylweddol, mae'r Cyngor bellach wedi cynhyrchu gweledigaeth syml a chlir i fod yn ddi-garbon net ac yn ecolegol gadarnhaol erbyn 2030. Mae Strategaeth Newid Hinsawdd ac Ecolegol 2021-22 i 2029-30 a luniwyd gan Weithgor Newid Hinsawdd ac Argyfwng Ecolegol y Cyngor yn esbonio'r ddau nod hyn yn glir iawn.
- ar ôl esbonio pob nod, mae'r Strategaeth yn diffinio'r man cychwyn; yn egluro i le mae'r Cyngor eisiau cyrraedd; yn esbonio'r newidiadau gofynnol i brosesau a pholisïau'r Cyngor; ac yn rhestru'r camau y mae'n rhaid i'r Cyngor eu cymryd i gyrraedd y nod.
- ar gyfer pob nod, mae'r Cyngor wedi nodi targedau 2030 (Blwyddyn 9), ynghyd â cherrig milltir Blwyddyn 3 a Blwyddyn 6. Mae'r Cyngor hefyd wedi nodi targedau blynyddol i'w helpu i adrodd ar berfformiad a'i reoli.
- mae'r Cyngor yn falch bod ganddo ddau brif nod, yn hytrach na chanolbwyntio ar ei effaith garbon yn unig, gan nodi'r pwyslais cynharach a osododd y Cyngor ar yr amgylchedd yn ei Gynllun Corfforaethol 2017-22.
- mae gan y Strategaeth gysylltiadau clir ac amlwg â deddfwriaeth Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Mae diogelu a gwella lles cenedlaethau nawr ac yn y dyfodol wrth wraidd y Strategaeth.

- cynllun cychwynnol y Cyngor oedd i'w Fwrdd Cynllun Corfforaethol fonitro cynnydd y Strategaeth Newid Hinsawdd ac Ecolegol 2021-22 i 2020-30, gan fod y Bwrdd hwn eisoes yn gyfrifol am fonitro'r blaenoriaethau yng Nghynllun Corfforaethol 2017-22 drwy gyfarfodydd chwarterol. Fodd bynnag, mae'r Cyngor wedi symud yn gyflym i greu Bwrdd Rhaglen penodol ar gyfer y Strategaeth a gyfarfu am y tro cyntaf ym mis Mehefin 2021. Bydd y Bwrdd Rhaglen newydd hwn yn cyfarfod bob chwe wythnos i fonitro cynnydd y prosiectau unigol o fewn y Rhaglen Newid Hinsawdd ac Ecolegol. Bydd y ddau fwrdd yn parhau i gynnal a monitro'r Strategaeth hyd nes y bydd Bwrdd y Cynllun Corfforaethol yn cael ei ddiddymu ddiwedd mis Mawrth 2022. Mae angen i'r Cyngor gymryd gofal nad yw bod â dau fwrdd yn arwain at ddryswch yn y tymor byr.
- sefydlodd y Cyngor ei Weithgor Trawsbleidiol ar Newid Hinsawdd ac Argyfwng Ecolegol ar ôl datgan yr argyfwng hinsawdd ac ecolegol. Cefnogwyd y Gweithgor gan dîm o swyddogion. Gweithiodd y grŵp drwy gydol pandemig COVID-19, gan ymgysylltu â swyddogion a dinasyddion, i lunio Strategaeth Newid Hinsawdd ac Ecolegol 2021-22 i 2029-30 a fabwysiadwyd gan y Cyngor ym mis Chwefror 2021. Y bwriad gwreiddiol oedd i'r grŵp hwn gael ei ddiddymu ar ôl i'r Strategaeth gael ei mabwysiadu. Dywed y Cyngor y bydd y grŵp hwn yn aros yn ei le tan ddiwedd y Cyngor presennol ym mis Mai 2022 ac yn gweithredu fel gwiriad ychwanegol ar gydymffurfiaeth a chynnydd y Strategaeth a'r cynllun gweithredu. Mae ychwanegu'r trydydd grŵp hwn at y ddau fwrdd a grybwyllir uchod yn drysu atebolrwydd ymhellach.
- un o argymhellion allweddol y gweithgor oedd diwygio Cyfansoddiad y Cyngor i gynnwys yr angen i ddal 'sylw ar fynd i'r afael â newid hinsawdd ac ecolegol' yn Egwyddorion Gwneud Penderfyniadau. Mae'r Cyngor bellach wedi ymrwymo'n ffurfiol i ystyried newid hinsawdd ac ecolegol wrth wneud holl benderfyniadau'r Cyngor. Mae'r Cyngor wedi ymgorffori'r ymrwymiad hwn ymhellach drwy ddiwygio nifer o ddogfennau a thempledi allweddol fel bod yn rhaid i swyddogion ystyried yn benodol effeithiau amgylcheddol wrth ysgrifennu adroddiadau:
 - mae'r templedi newydd yn ei gwneud yn ofynnol i swyddogion gadarnhau eu bod wedi ymgysylltu â swyddogion sy'n cyflwyno'r Rhaglen Newid Hinsawdd ac Ecolegol ac egluro sut maent wedi ystyried y ddau nod yn eu cynigion.
 - mae'r Rheolwr Newid Hinsawdd yn bwriadu adolygu sampl o adroddiadau wedi'u cwblhau i fonitro pa mor dda y mae awduron yn ystyried effeithiau amgylcheddol.
 - un darn o waith nad yw'r Cyngor wedi'i gwblhau eto yw darparu canllawiau ar gyfer cyfrifo costio oes gyfan yn nhempeld Achos Busnes y Grŵp Buddsoddi Arwyddocaol.
 - mae Strategaeth Rheoli Asedau'r Cyngor yn dod i ben yn 2021. Mae'r Cyngor yn cydnabod bod angen iddo gyd-fynd â'r uchelgais

gorfforaethol i ddod yn Ddi-Garbon Net a chyflwyno polisi Gwaredu a Chaffael Asedau newydd sy'n cefnogi'r Cyngor i gadw a/neu brynu tir at ddibenion amsugno carbon a gwella ecolegol. Mae Strategaeth Rheoli Asedau newydd yn cael ei drafftio sy'n nodi uchelgeisiau amgylcheddol y Cyngor.

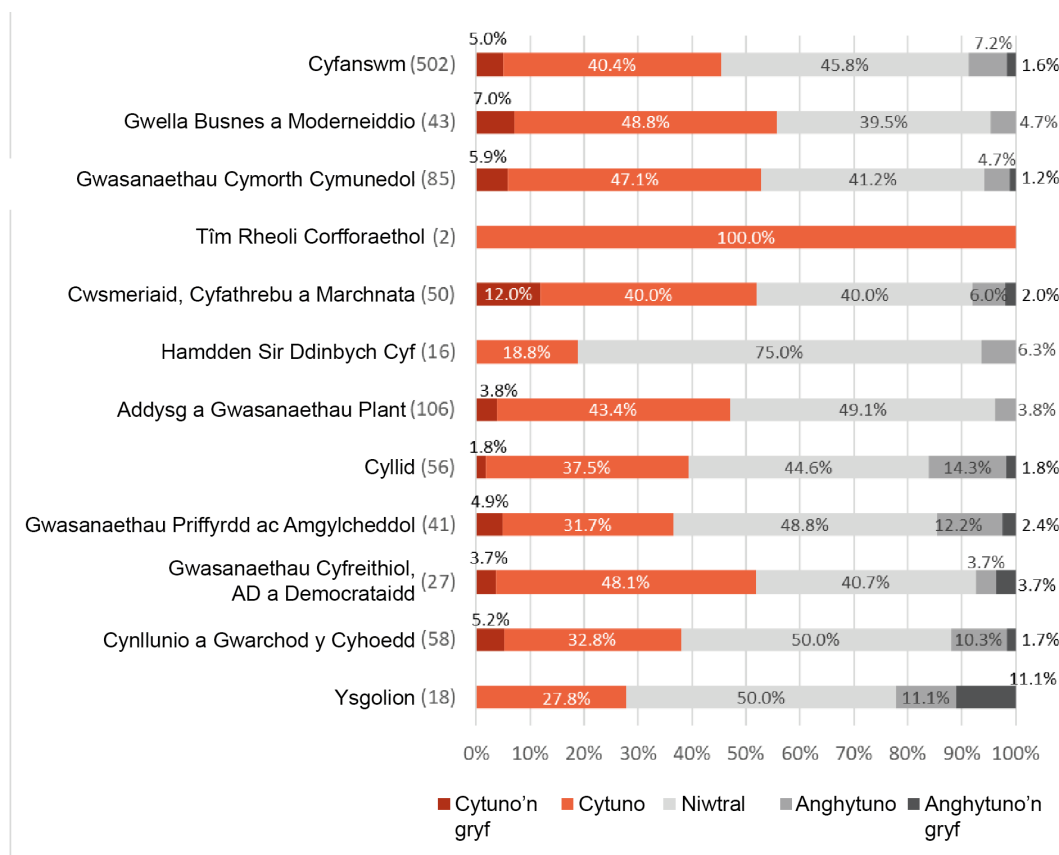
- nid yw'r Strategaeth yn cael ei chefnogi gan gynllun deng mlynedd manwl wedi'i gostio. Fodd bynnag, mae tîm y prosiect wedi nodi gofyniad cyffredinol o £18 miliwn am gyfnod y Strategaeth. Mae'r Cyngor wedi amcangyfrif bod cost y prosiectau y mae eisiau eu cyflawni dros y tair blynedd nesaf yn £9 miliwn. Mae hefyd wedi amcangyfrif y gost ar gyfer y prosiectau ar gyfer y chwe blynedd sy'n weddill o'r strategaeth sef £9 miliwn ychwanegol.
- nid yw'r Strategaeth yn cael ei chefnogi gan gynllun deng mlynedd manwl wedi'i chostio ond mae'n amlinellu cyfanswm y gofyniad i gyflawni ei nodau. Mae'n nodi, 'I gyflawni'r strategaeth hon dros y 3 blynedd nesaf, credwn y bydd yn costio tua £9 miliwn o bunnau i gyflawni'r prosiectau sydd eu hangen i gyflawni popeth yr hoffem ei wneud. Rydym yn tybio y bydd angen i ni fuddsoddi ffigur tebyg yn y dyfodol yn arwain at 2030.' I ddechrau, gwnaethom ddehongli'r datganiad hwnnw fel gofyniad cost cyffredinol o £18 miliwn (h.y. cost o £9 miliwn ar gyfer y prosiectau y mae'r Cyngor eisiau eu cyflawni am y tair blynedd cyntaf, a £9 miliwn ychwanegol am y chwe blynedd sy'n weddill o oes y Strategaeth). Fodd bynnag, mae'r Cyngor wedi dweud wrthym y bydd cyfanswm y gofyniad o leiaf £27 miliwn gan ei fod yn amcangyfrif cost o £9 miliwn o leiaf am bob tair blynedd o'r Strategaeth ddeng mlynedd. Er mwyn osgoi'r amwysedd hwn, dylai'r Cyngor wneud y Strategaeth mor glir â phosibl.
- mae'r Cyngor yn bwriadu ymgymryd â benthycu darvoudus bob blwyddyn ynghyd â mynd ati i geisio cyllid grant allanol i ddarparu'r £9 miliwn ar gyfer tair blynedd cyntaf y Strategaeth. Er bod y cyllid ar gyfer 2021-22 wedi'i gymeradwyo a'r ddarpariaeth wedi'i nodi yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig (MTFP) ar gyfer blwyddyn 2 a 3 o'r strategaeth, bydd cyllid y Cyngor ar gyfer y Rhaglen yn cael ei ystyried mewn trafodaethau cyllideb blynyddol yn y dyfodol. Er bod cyllideb gyffredinol y Rhaglen yn cael ei chymeradwyo flwyddyn ar ôl blwyddyn, nid yw'r prosiectau unigol sydd i'w cyflawni y flwyddyn honno gan ddefnyddio dyraniad y gyllideb yn cael eu cymeradwyo nes bod achos busnes wedi'i ystyried drwy Grŵp Buddsoddi Arwyddocaol y Cyngor (SIG).
- bydd angen i'r Cyngor adolygu cyllid mewn cysylltiad â'i fesurau perfformiad a nodwyd i werthuso a yw'r buddsoddiad yn cyflawni'r nodau a fwriedir. Mae eisoes wedi nodi fforddiadwyedd fel risg allweddol o ran cyflawni'r Strategaeth.
- dywedodd swyddogion wrthym fod mwy o alw ar aelodau'r Tîm Bioamrywiaeth erbyn hyn wrth i fwy o bobl fynd atynt am gyngor a sylwadau ar adroddiadau. Er bod hyn yn cael ei ystyried yn gam cadarnhaol gan y Cyngor, mae perygl hefyd i gapasiti'r tîm hwn yn y dyfodol wrth i'r galw dyfu.

Mae'r tîm sy'n cyflwyno'r Rhaglen Newid Hinsawdd ac Ecolegol yn ymwybodol y gallai fod heb ddigon o adnoddau o ran arbenigedd technegol mewn rhai meysydd ac mae wedi datgan y bydd yn monitro'r sefyllfa'n fanwl wrth symud ymlaen. Nid oeddem yn gallu cael cynllun gweithlu ar gyfer cyflawni'r Rhaglen Newid Hinsawdd ac Ecolegol sy'n nodi'r adnoddau sydd eu hangen nawr ac yn y dyfodol, i gyflawni'r Strategaeth.

- cynhaliwyd grwpiau ffocws ac arolygwyd staff fel rhan o'n hadolygiad. Dywedodd y grwpiau ffocws a'r arolwg wrthym fod llawer iawn o falchder ymhlith cynghorwyr a gweithwyr yn y gwaith hwn, a bod creu a chyflawni'r strategaeth hon 'y peth iawn i'w wneud'.
- tynnodd y grwpiau ffocws a'r arolwg sylw hefyd at lefelau amrywiol o ffydd o ran cyflawni uchelgeisiau'r Cyngor ar gyfer yr amgylchedd.

Arddangosyn 2: ymateb arolwg i'r datganiad, 'Rwy'n ffyddiog y bydd y Cyngor yn cyflawni ei uchelgeisiau ar gyfer yr amgylchedd.'

Mae'r siart isod yn dangos ymatebion i'n harolwg lle gofynnwyd i ymatebwyr ddweud faint yr oeddent yn cytuno â'r datganiad, 'Rwy'n ffyddiog y bydd y Cyngor yn cyflawni ei uchelgeisiau ar gyfer yr amgylchedd'. Gofynnwyd iddynt ddewis o'r opsiynau canlynol: 'Cytuno'n gryf', 'Cytuno', 'Niwtral', 'Anghytuno' neu 'Anghytuno'n gryf'.



Er bod dros 45% o'r ymatebwyr yn cytuno â'r datganiad, dewisodd bron i 46% yr opsiwn 'niwtral' ac ni allwn ddweud a yw'r grŵp hwn yn ffyddiog ai peidio.

Cyflwynodd y grwpiau ffocws ddarlun tebyg pan ofynnwyd i'r cynrychiolwyr sgorio eu lefelau o ffydd yn y Cyngor o ran cyflawni ei uchelgeisiau, ar raddfa o un (ddim yn ffyddiog o gwbl) i chwech (ffyddiog). Y sgôr gyfartalog ar draws yr holl grwpiau ffocws oedd 3.89 a dywedodd y cynrychiolwyr wrthym eu bod yn credu bod y nodau'n uchelgeisiol iawn, o bosibl yn rhy anodd; roeddent o'r farn ei bod yn anodd gwybod beth fyddai'n digwydd gyda datblygiadau technolegol yn gwneud y dyfodol yn aneglur; ac roedd yn rhy gynnar yn nhaith y Cyngor tuag at nodau 2030 i fod yn gwbl ffyddiog. Y prif bryder a ddeilliodd o'r grwpiau ffocws oedd yr ansicrwydd pa un a oedd y Cyngor wedi sicrhau adnoddau digonol i gyflawni'r nodau. Nid oedd y cynrychiolwyr yn glir a oedd y bobl a'r cyllid gofynnol ar waith i gyflawni'r Strategaeth.

Mae'r Cyngor wedi cyfathrebu'n dda â dinasyddion, gan geisio llywio, dylanwadu a newid ymddygiad, a byddai mapio rhanddeiliaid mewn modd mwy cynhwysfawr yn cryfhau ymgysylltiad ymhellach

7 Wrth ddod i'r casgliad hwn, gwelwch y canlynol:

- mae'r Cyngor wedi llunio cynllun cyfathrebu clir a manwl i gefnogi ei Strategaeth Newid Hinsawdd ac Ecolegol.
 - mae'r cynllun yn cynnwys amrywiaeth o waith, gan gynnwys negeseuon craidd, cyfathrebu 'cadw'n wybodus', a gweithgaredd 'newid ymddygiad'.
 - roedd y cynllun hefyd yn cynnwys adran ar fapio rhanddeiliaid, ond nid oedd hon wedi'i chwblhau. Dywed y Cyngor ei fod wedi cwblhau dadansoddiad anffurfiol ynghylch gyda phwy y mae angen iddo weithio, ond nid yw wedi cwblhau dadansoddiad ffurfiol o bartneriaid. Byddai cwblhau'r ddau faes hyn yn helpu'r Cyngor i ddeall sut i gryfhau ymgysylltiad yn y dyfodol.
- mae'r Cyngor wedi cynhyrchu strategaeth fanwl sy'n egluro'n glir ei neges gyffredinol, ei ddau nod, a sut y mae'n bwriadu eu cyflawni.
 - mae'r Strategaeth ar gael mewn gwahanol fformatau (llawn, ieuencid, hawdd ei darllen) ac fe'i cefnogir gan ffeithlun syml, diddorol a chlir.
 - mae'r Strategaeth yn cynnwys 'Cardiau Post o'r Dyfodol' sy'n darparu naratif diddorol i esbonio beth fyddai ffurf a gwedd 'da' pe bai'r Cyngor yn cyflawni ei nodau hinsawdd ac ecolegol i leihau allyriadau carbon, cynyddu amsugno carbon, lleihau allyriadau carbon y gadwyn gyflenwi, a sicrhau positifrwydd ecolegol.
- cynhaliodd y Cyngor ddau gyfnod o ymgysylltu â'r cyhoedd i lywio a llunio ei ymateb i'r datganiad argyfwng hinsawdd ac ecolegol. Cynhaliwyd yr ail gyfnod yn ystod pandemig COVID-19.
 - roedd y digwyddiad cyntaf yn Ionawr-Chwefror 2020 i gasglu adborth ar y nodau di-garbon net ac ecolegol gadarnhaol, gan gynnwys cyfarfod ymgysylltu â'r cyhoedd ym mis Chwefror 2020.
 - yn ystod y cyfnod ymgysylltu cyntaf ym mis Ionawr a mis Chwefror 2020, gofynnodd y Cyngor am adborth ar y nodau di-garbon net ac ecolegol gadarnhaol. Gofynnodd y Cyngor hefyd am syniadau ar sut y gallai gyflawni'r nodau erbyn 2020. Roedd y cyfnod ymgynghori hwn yn cynnwys cyfarfod ymgysylltu â'r cyhoedd ym mis Chwefror 2020. Ffurfiodd y Cyngor 'fanc syniadau' o'r adborth a gasglodd a'u blaenoriaethu i'r enillion mwyaf a hawsaf o ran lleihau carbon, cynyddu dal a storio carbon, a gwella bioamrywiaeth.
 - roedd yr ail gyfnod o ymgysylltu ym mis Tachwedd a mis Rhagfyr 2020 yn canolbwyntio ar gasglu adborth ar y Strategaeth ddrafft. Cynhaliodd y Cyngor gyfarfod cyhoeddus ar-lein ym mis Tachwedd

2020 er mwyn i bobl ddysgu mwy am y strategaeth a rhoi adborth ar lafar a gofyn cwestiynau. Roedd aelodau o'r cyhoedd yn gallu cwblhau arolwg ar-lein yn y sesiynau hyn i roi eu hadborth. Defnyddiwyd yr adborth hwn i lunio'r Strategaeth derfynol.

- sefydlodd y Cyngor is-grŵp o'i ganolfan ymgynghori ac ymgysylltu 'Y Panel', i ganolbwyntio ar y Newid Hinsawdd. Casglodd gyfeiriadau e-bost i lunio 'rhestr bostio werdd' i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i bawb sydd â diddordeb yn y cynnydd o ran cyflawni'r ddau nod a datblygu'r Strategaeth.
- mae'r Cyngor yn ymwybodol bod codi ymwybyddiaeth o gynlluniau penodol i helpu i gyflawni ei nodau amgylcheddol yn anodd. Er enghraifft, er gwaethaf anfon gohebiaeth ynghylch 'No Mow May' nid yw trigolion bob amser yn deall pam mae ymylon glaswellt bellach yn cael eu cynnal mewn ffordd wahanol. O ganlyniad, mae trigolion yn cwyno wrth gynghorwyr lleol eu bod nhw eisiau i ymylon glaswellt gael eu torri. Mae'r Cyngor yn cydnabod y bydd newid ymddygiad yn cymryd amser a bydd yn parhau i fynd i'r afael â materion o'r fath drwy ei weithgaredd cyfathrebu.

Mae'r Cyngor wedi gweithio'n galed i gyfathrebu â chynghorwyr a staff a'u hyfforddi, ac er bod dealltwriaeth yn datblygu'n dda mae angen mwy o fanylder ynghylch yr hyn y mae 'ecolegol gadarnhaol' yn ei olygu i'r Cyngor a sut mae'r uchelgeisiau'n dylanwadu ar waith beunyddiol pawb

8 Wrth ddod i'r casgliad hwn, canfuom y canlynol:

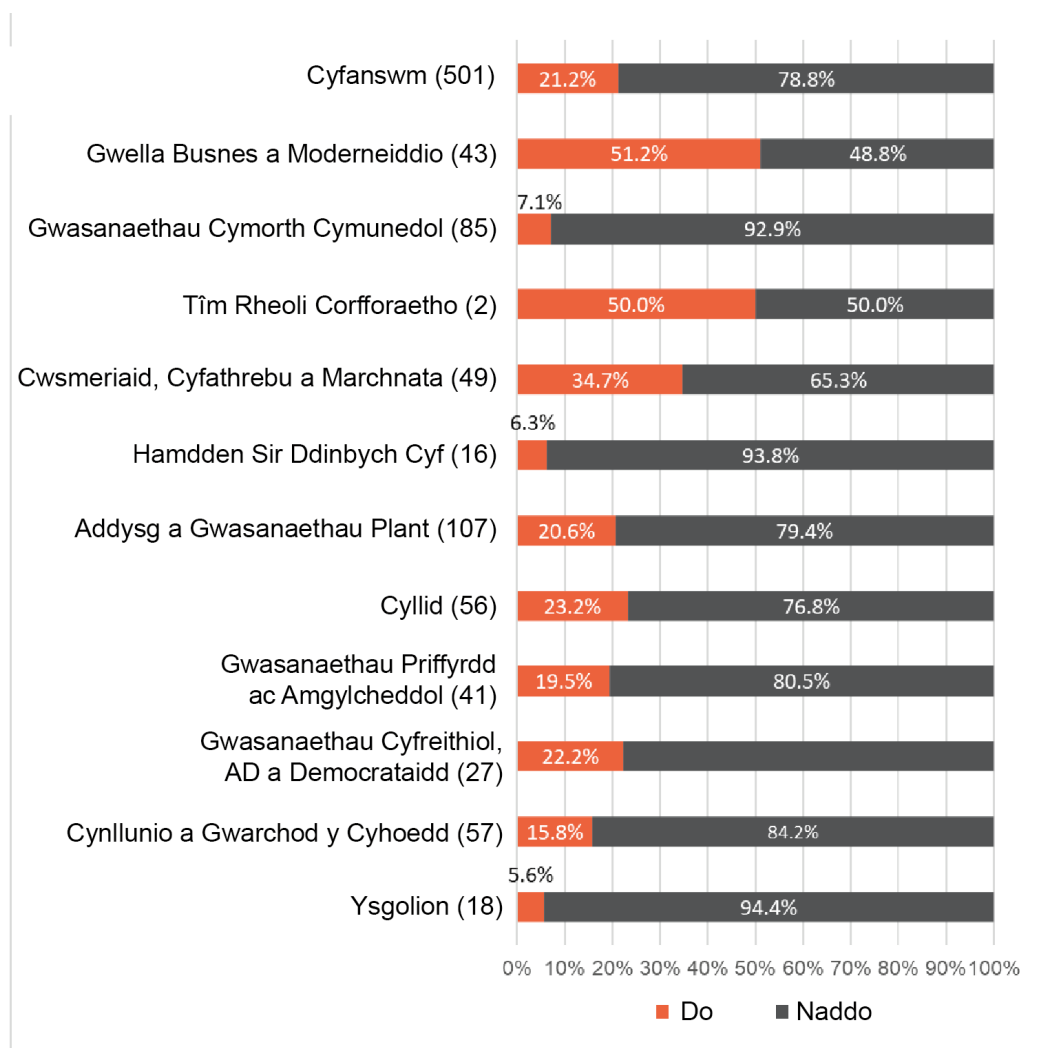
- mae'r Cyngor wedi ymgynghori â swyddogion a chynghorwyr i gasglu syniadau a gofyn am adborth.
 - yn ystod haf 2020, cynhaliodd y Cyngor weithdai rhithwir gyda phob maes gwasanaeth i gasglu syniadau ar gyfer diwygio polisiau, prosiectau a phrosesau i gefnogi'r uchelgeisiau i ddod yn ddi-garbon net ac yn ecolegol gadarnhaol. Rhoddodd y gweithdai hyn gyfle i'r Rheolwr Newid Hinsawdd rannu gwybodaeth gyda thimau gwasanaeth am y gwaith yr oedd yn ei oruchwylio. Rhoddodd gyflwyniad ar ddechrau pob un o'r gweithdai hyn a oedd yn egluro'n glir yr argyfwng a'r datganiad o argyfwng, y ddau nod a'u manau cychwyn, y llinell amser, a'r hyn yr oedd y Cyngor yn gobeithio ei gyflawni. Roedd y gweithdai hyn yn adeiladu ar y syniadau a gynhyrchwyd gan y cyhoedd yn ystod digwyddiadau ymgysylltu Ionawr-Chwefror 2020 i helpu i lywio'r strategaeth ddrafft.
 - gwahoddwyd holl staff y Cyngor i roi sylwadau ar y Strategaeth ddrafft fel rhan o'r ymarfer ymgynghori cyffredinol. Anfonodd y Rheolwr Newid Hinsawdd neges e-bost at yr holl reolwyr canol i annog eu timau i ymgysylltu â'r ymgynghoriad.

- yn ystod mis Medi a mis Hydref 2020, casglodd y Cyngor syniadau gan gynghorwyr drwy drafodaethau a gynhaliwyd ym mhob cyfarfod Grŵp Ardal Aelodau.
- mae'r Cyngor wedi defnyddio amrywiaeth eang o ddulliau i gyfleu ei uchelgeisiau.
 - mae'r Cyngor wedi creu cyfres o dudalennau Newid Hinsawdd ar ei wefan, ac mae'n diweddarau y rheini yn rheolaidd. Mae'r tudalennau hyn yn darparu mynediad i'r Strategaeth, yn egluro'n glir faterion newid hinsawdd ac ecolegol, ac yn disgrifio'n fanwl yr hyn y mae'r Cyngor yn ei wneud i leihau'r effeithiau.
 - y tri phrif ddull cyfathrebu a ddyfynnwyd gan weithwyr yn ein harolwg oedd negeseuon e-bost dyddiol 'Sir Ddinbych Heddiw', straeon Linc New, a gwefan y Cyngor.
- mae'r Cyngor hefyd yn bwriadu sefydlu Grŵp Staff Eiriolaeth Hinsawdd, ond mae wedi oedi'r gwaith hwn oherwydd pandemig COVID-19. Mae'r Cyngor o'r farn na fyddai'r grŵp ond yn effeithiol pan fyddai staff yn gweithio mewn swyddfeydd i ffrydio negeseuon allweddol a chwblhau gweithgaredd dilynol. Bydd y Cyngor yn adolygu'r angen am y grŵp hwn wrth iddo weithredu ei ddull 'Ffordd Newydd o Weithio'.
- mae'r Cyngor wedi darparu hyfforddiant manwl ar lythrennedd carbon i tua 200 o bobl ac mae bellach yn bwriadu ailadrodd yr hyfforddiant hwn i gwmpasu'r nod ecolegol gadarnhaol. Mae cyfleoedd i ehangu hyfforddiant ymhellach ledled y sefydliad:
 - mae'r Cyngor wedi darparu hyfforddiant llythrennedd carbon drwy Gymdeithas Rhagoriaeth yn y Sector Cyhoeddus (APSE) ar gyfer cynghorwyr, cyfarwyddwyr, penaethiaid gwasanaeth, uwch reolwyr, a swyddogion allweddol a nodwyd yn benodol (e.e. Cadeiryddion Llywodraethwyr mewn ysgolion). Bu llawer yn bresennol yn yr hyfforddiant a chafwyd adborth cadarnhaol.
 - mae'r Rheolwr Newid Hinsawdd wrthi'n ymchwilio i ateb drwy hyfforddiant tebyg ar gyfer llythrennedd ecolegol.
 - mae'r Cyngor ar hyn o bryd yn creu modiwl e-ddysgu ar gyfer y gweithwyr hynny nad oeddent ar y cwrs APSE ar lythrennedd carbon. Fodd bynnag, nid oes gan y Cyngor unrhyw gynlluniau presennol i ddatblygu 'cyflwyniadau diogelwch' i ledaenu hyfforddiant ar y ddau nod i lawr drwy'r sefydliad.
 - dywedodd ein harolwg wrthym mai dim ond 21% o'r ymatebwyr a oedd wedi cael hyfforddiant ar uchelgeisiau'r Cyngor ar gyfer yr amgylchedd. Pan ofynnwyd pa hyfforddiant yr oeddent wedi'i gael, atebodd y mwyafrif llethol o'r ymatebwyr, 'Hyfforddiant Llythrennedd Carbon (APSE)'. Soniodd nifer fach o ymatebwyr hefyd am gyflwyniadau gan swyddogion yn ymwneud â chyflwyno'r Rhaglen Newid Hinsawdd ac Ecolegol.

- rhoddodd ein gwaith gyda'r grwpiau ffocws ddarlun cadarnhaol o'r hyfforddiant a ddarparwyd gan y Cyngor. Roedd chwe deg saith y cant o'r holl gynrychiolwyr ar draws yr holl grwpiau ffocws yn cytuno â'r datganiad, 'Rwyf wedi cael fy hyfforddi ar sut i ymgorffori uchelgeisiau amgylcheddol y Cyngor yn fy ngwaith.'

Arddangosyn 3: ymatebion arolwg i'r cwestiwn, 'Ydych chi wedi cael hyfforddiant ynghylch uchelgeisiau'r Cyngor ar gyfer yr amgylchedd?'

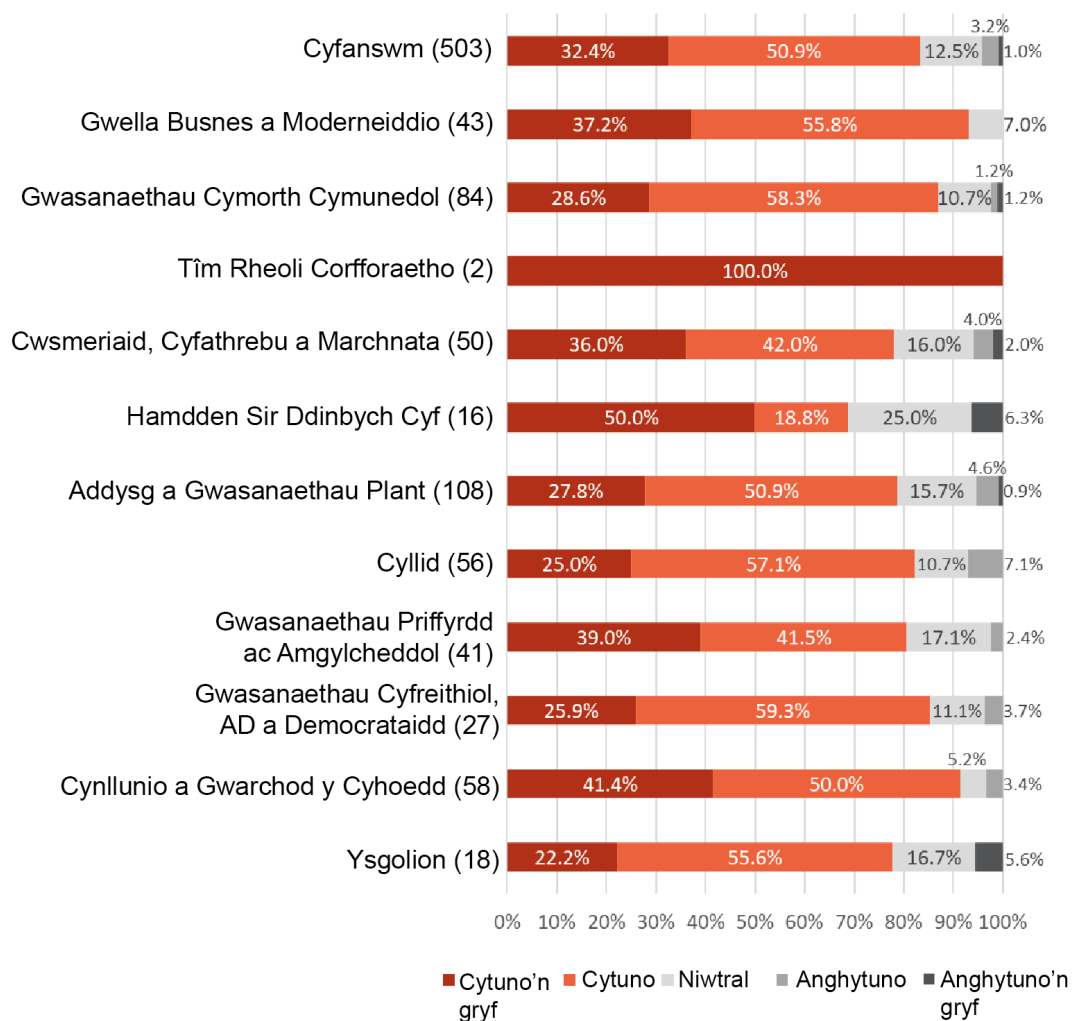
Mae'r siart isod yn dangos ymatebion i'n harolwg pryd gofynnwyd i ymatebwyr ateb y cwestiwn, 'Ydych chi wedi cael hyfforddiant ynghylch uchelgeisiau'r Cyngor ar gyfer yr amgylchedd?'. Gofynnwyd iddynt ddewis o'r opsiynau canlynol: 'Do' neu 'Naddo'.



- Dangosodd canlyniadau ein harolwg lefelau isel o hyfforddiant ar draws pob maes gwasanaeth.
- Mae'r Cyngor wedi gwneud pobl yn ymwybodol o'i uchelgeisiau:
 - Gofynnwom i ymatebwyr yr arolwg a oeddent yn ymwybodol o uchelgais y Cyngor i fod yn sefydliad di-garbon net ac ecolegol gadarnhaol. Canfuom fod 84% o'r holl ymatebwyr yn ymwybodol o'r uchelgais.

Arddangosyn 4: Ymatebion arolwg i'r datganiad, 'Rwy'n deall uchelgais y Cyngor i fod yn sefydliad di-garbon net ac ecolegol gadarnhaol.'

Mae'r siart isod yn dangos ymatebion i'n harolwg lle gofynnwyd i ymatebwyr ddweud faint yr oeddent yn cytuno â'r datganiad, 'Rwy'n deall uchelgais y Cyngor i fod yn sefydliad di-garbon net ac ecolegol gadarnhaol'. Gofynnwyd iddynt ddewis o'r opsiynau canlynol: 'Cytuno'n gryf', 'Cytuno', 'Niwtral', 'Anghytuno' neu 'Anghytuno'n gryf'.



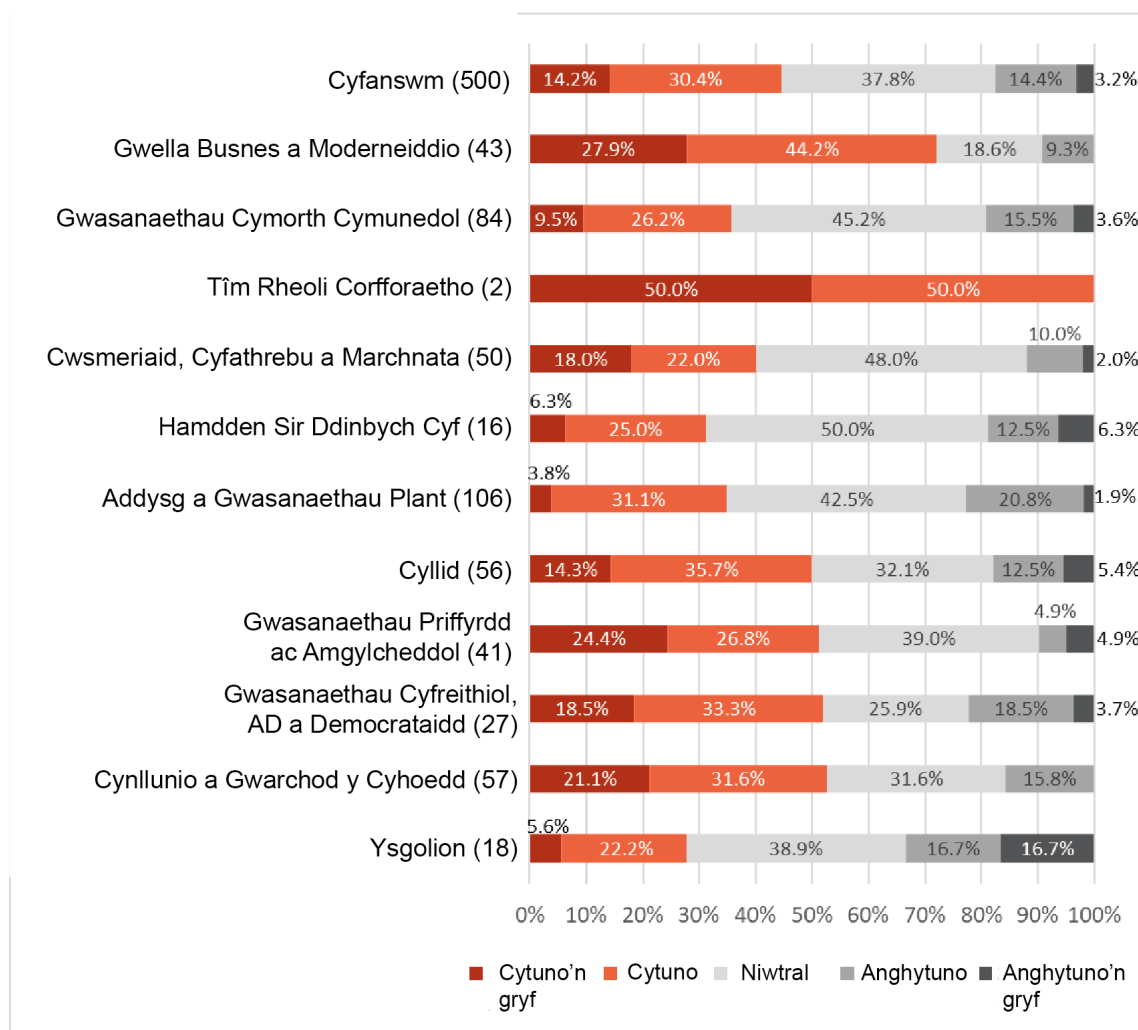
- Roedd dros 83% o'r holl ymatebwyr yn cytuno â'r datganiad, 'Rwy'n deall uchelgais y Cyngor i fod yn sefydliad di-garbon net ac ecolegol gadarnhaol.'
- Dywedodd ein gwaith gyda'r grwpiau ffocws wrthym fod swyddogion a chynghorwyr yn deall uchelgeisiau'r Cyngor. Gofynnwyd i'r cynrychiolwyr yn y grwpiau ffocws nodi pa mor dda yr oeddent yn deall uchelgeisiau'r Cyngor ar gyfer yr amgylchedd ar raddfa o un (dim

o gwbl) i chwech (yn glir iawn). Y sgôr gyfartalog ar draws pob un o'r grwpiau ffocws oedd 4.55.

- Fodd bynnag, er bod y rhai a oedd yn bresennol yn y grwpiau ffocws yn gallu rhoi diffiniadau cywir ar gyfer y 'nod di-garbon net', prin oedd y cyfeiriad a wnaethant at y nod 'ecolegol gadarnhaol'. Gall hyn adlewyrchu'r pwynt cynharach bod 'ecolegol gadarnhaol' (neu gyfoeth bioamrywiaeth neu rywogaethau fel y'i diffinnir gan y Cyngor) yn gysyniad anoddach i bobl ei ddeall. Gall hyn hefyd fod o ganlyniad i'r ffaith nad yw'r Cyngor yn darparu hyfforddiant ar y pwnc hwn hyd yn hyn (mae wedi darparu hyfforddiant ar lythrennedd carbon). Mae bod yn ecolegol gadarnhaol hefyd yn gysyniad mwy newydd o fewn y Cyngor na bod yn ddi-garbon net.
- Er eu bod yn ymwybodol o'r uchelgeisiau ac yn eu deall, roedd darlun cymysg o ba mor glir oedd pobl o ran sut y mae'r uchelgeisiau'n effeithio ar eu gwaith bob dydd. Mae'r Cyngor wedi cydnabod y mater hwn ac yn cytuno bod rhagor o waith i'w wneud i wneud y cysylltiad hwn ar gyfer y sylfaen gweithwyr ehangach.

Arddangosyn 5: Atebion arolwg i'r datganiad, 'Rwy'n glir sut mae uchelgeisiau'r Cyngor ar gyfer yr amgylchedd yn effeithio ar fy ngwaith.'

Mae'r siart isod yn dangos ymatebion i'n harolwg lle gofynnwyd i ymatebwyr ddweud faint yr oeddent yn cytuno â'r datganiad, 'Rwy'n glir sut mae uchelgeisiau'r Cyngor ar gyfer yr amgylchedd yn effeithio ar fy ngwaith'. Gofynnwyd iddynt ddewis o'r opsiynau canlynol: 'Cytuno'n gryf', 'Cytuno', 'Niwtral', 'Anghytuno' neu 'Anghytuno'n gryf'.

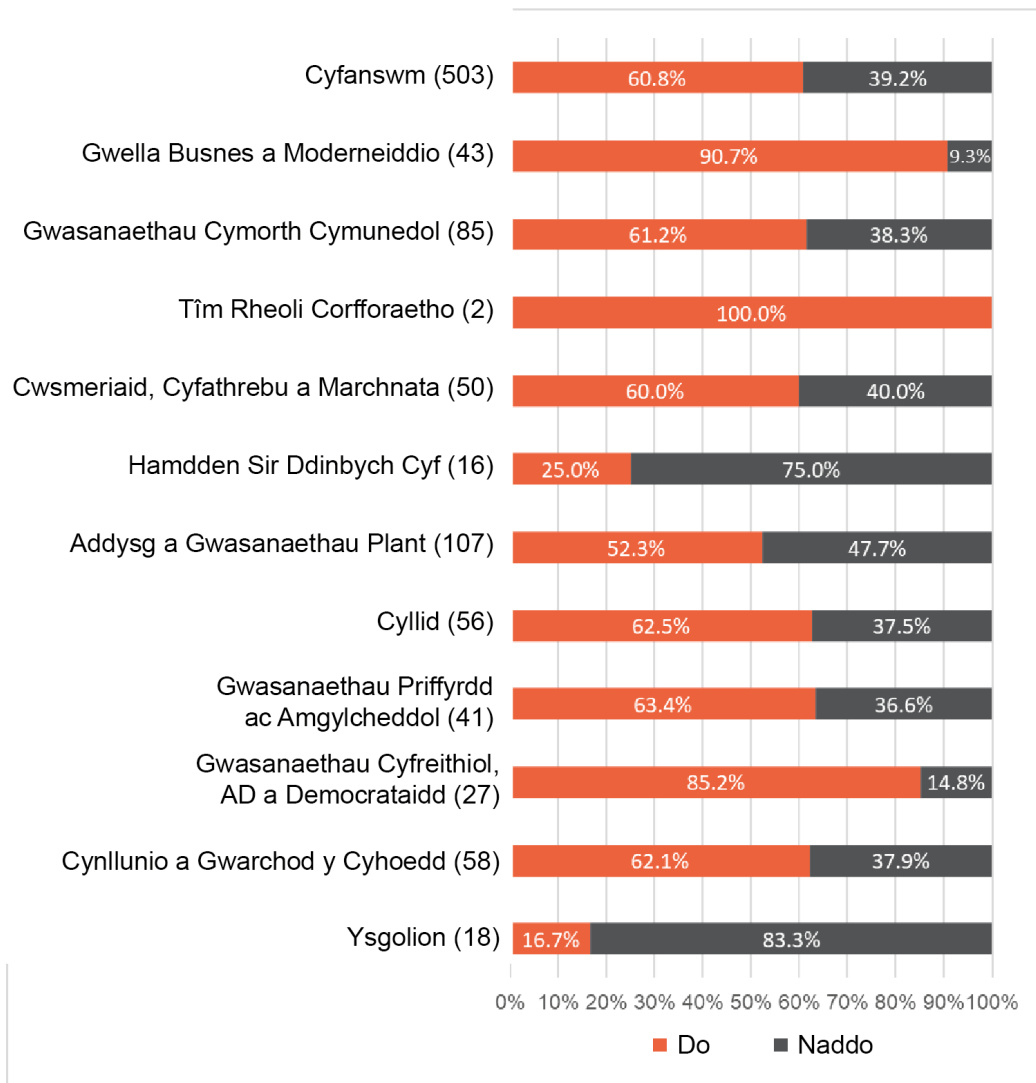


- Roedd tua 44% o'r holl ymatebwyr yn cytuno â'r datganiad, 'Rwy'n glir ynghylch sut mae uchelgeisiau'r Cyngor ar gyfer yr amgylchedd yn effeithio ar fy ngwaith.'
- Yn wahanol i hyn, dywedodd y grwpiau ffocws wrthym eu bod yn deall sut y byddai'r uchelgeisiau'n effeithio ar eu gwaith. Gofynnwyd i'r cynrychiolwyr nodi pa mor dda yr oeddent yn deall sut y byddai uchelgeisiau'r Cyngor yn effeithio ar eu gwaith ar raddfa o un (dim o gwbl) i chwech (yn glir iawn). Y sgôr gyfartalog ar draws yr holl grwpiau ffocws oedd 4.68.

- Siaradodd y grwpiau ffocws yn gadarnhaol hefyd ynghylch canllawiau i helpu unigolion i ddeall sut y byddai'r uchelgeisiau'n effeithio ar eu gwaith. Roedd dros 70% o'r cynrychiolwyr ar draws yr holl grwpiau ffocws yn cytuno â'r datganiad, 'Mae canllawiau clir ar gael i fy helpu i ddeall sut y mae uchelgeisiau amgylcheddol y Cyngor yn effeithio ar fy ngwaith.'
- Dywedodd ein harolwg wrthym fod tua 61% o'r ymatebwyr wedi gweld neu wedi cael gwybodaeth am uchelgeisiau'r Cyngor ar gyfer yr amgylchedd.

Arddangosyn 6: ymatebion arolwg i'r cwestiwn, 'Ydych chi wedi gweld neu wedi cael unrhyw wybodaeth am uchelgeisiau'r Cyngor ar gyfer yr amgylchedd?'

Mae'r siart isod yn dangos ymatebion i'n harolwg lle gofynnwyd i ymatebwyr ateb y cwestiwn, 'Ydych chi wedi gweld neu wedi cael unrhyw wybodaeth am uchelgeisiau'r Cyngor ar gyfer yr amgylchedd?' Gofynnwyd iddynt ddewis o'r opsiynau canlynol: 'Do' neu 'Naddo'.



- Roedd meysydd gwasanaeth penodol a ddywedodd nad oeddent wedi gweld nac wedi cael unrhyw wybodaeth. Yn benodol, nododd y meysydd gwasanaeth canlynol lefelau is o ddarpariaeth o ran gwybodaeth – Ysgolion; Hamdden Sir Ddinbych Cyf; Gwasanaethau Addysg a Phlant a Chwsmeriaid, Cyfathrebu a Marchnata.
- Dywedodd ein gwaith gyda'r grwpiau ffocws wrthym fod y rhan fwyaf o'r cynrychiolwyr o'r farn bod y Cyngor wedi cyfleu'r uchelgais yn glir.

Roedd dros 85% o'r cynrychiolwyr ar draws yr holl grwpiau ffocws yn cytuno â'r datganiad, 'Cafwyd cyfathrebu clir o ran uchelgais amgylcheddol y Cyngor a oedd yn esbonio popeth y mae angen i mi ei wybod.'

Mae'r Cyngor wedi rhoi mesurau sylfaenol ar waith gan ddefnyddio fframwaith perfformiad sefydledig, a bydd adrodd dros y flwyddyn nesaf yn helpu i ymgorffori'r uchelgeisiau amgylcheddol a galluogi'r mesurau i esblygu

9 Wrth ddod i'r casgliad hwn, canfuom y canlynol:

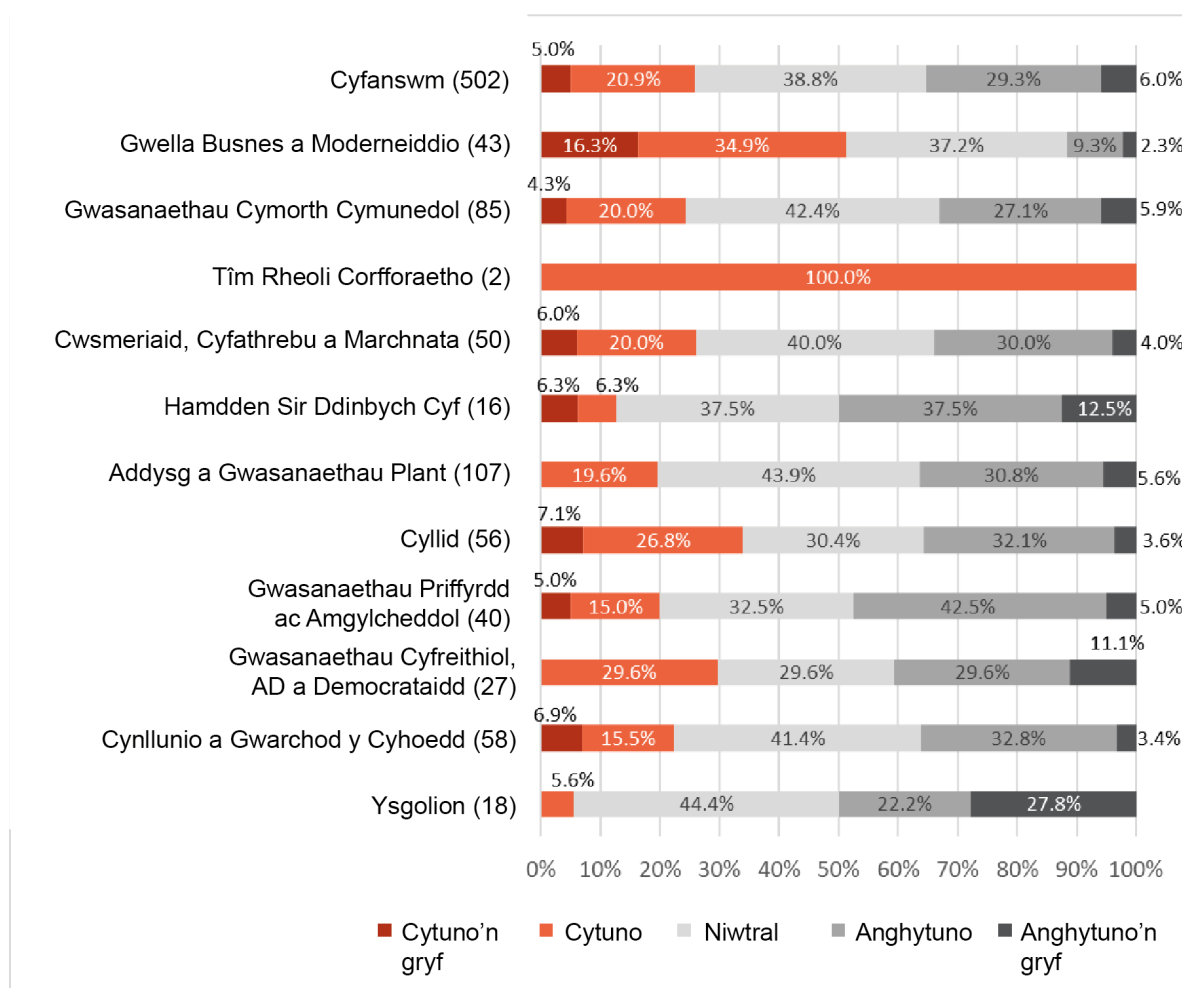
- yn ei Strategaeth Newid Hinsawdd ac Ecolegol 2021-22 i 2029-30, mae'r Cyngor yn nodi'n glir y data sylfaenol y mae wedi'i sefydlu ar gyfer ei nodau di-garbon net ac ecolegol gadarnhaol. Mae'r Strategaeth yn darparu data 2019-20 fel llinell sylfaen gan mai dyma'r flwyddyn wybodaeth sydd ar gael cyn blwyddyn gyntaf cyflwyno'r strategaeth yn 2021-22.
- mae'r Strategaeth yn egluro pob nod a'i man cychwyn yn glir. Mae'n mynd ymlaen i ddarparu targedau ar gyfer Blwyddyn 3, Blwyddyn 6, a Blwyddyn 9. Mae adroddiad rheoli perfformiad y Cyngor hefyd yn cynnwys ffigurau blynyddol i'w alluogi i fonitro cynnydd.
- mae'r Cyngor wedi ymrwmo i gwblhau adolygiad ffurfiol o'i Strategaeth bob tair blynedd hyd at 2030. Mae hefyd wedi datgan y bydd yn adolygu'r targedau yn y Strategaeth wrth i dechnoleg newydd ddod i'r amlwg.
- mae'r Cyngor yn defnyddio dull sefydledig Llywodraeth Cymru ar gyfer cyfrifo ac adrodd ar ei effaith o ran carbon ond bu'n rhaid iddo greu ei ddull ei hun ar gyfer ei nod ecolegol gadarnhaol. Nid oedd dull cyffredin o fesur ei ecoleg, ond gan fod y Cyngor wedi rhoi'r un pwysigrwydd i'w ddau nod newid hinsawdd mae wedi creu ei fethodoleg ei hun ar gyfer mesur bioamrywiaeth (cyfoeth rhywogaethau).
- mae bod yn 'ecolegol gadarnhaol' yn gysyniad a allai fod yn anodd i bobl ei ddeall, felly mae'r Cyngor wedi canolbwyntio ar fioamrywiaeth, neu gyfoeth rhywogaethau, ac wedi rhoi esboniadau clir o'r hyn y mae hyn yn ei olygu'n ymarferol. Dywedodd rheolwyr wrthym fod cynghorau eraill wedi bod mewn cysylltiad â hwy i ddysgu mwy am ei ddull arloesol.
- mae pob Cynllun Busnes Gwasanaethau ar gyfer 2021-22 yn cynnwys dau fesur perfformiad o ran allyriadau carbon – tunelledd carbon a allyrrir gan y gwasanaeth drwy deithiau busnes a thunelledd carbon a allyrrir yn sgil staff yn cymudo. I ddechrau, roedd y Cyngor wedi cynnwys trydydd mesur ar dunelledd carbon a gafodd ei allyrru gan y gwasanaeth drwy ei gadwyn gyflenwi, ond cafwyd anawsterau o ran cael y data hwn ar lefel y gwasanaeth. O ganlyniad, dim ond ar lefel y Cyngor cyfan y bydd y mesur perfformiad ar gyfer allyriadau'r gadwyn gyflenwi yn cael ei adrodd. Y

flwyddyn gyntaf o adrodd ar y mesurau hyn fydd 2021-22 a disgwylir yr adroddiad erbyn mis Mehefin bob blwyddyn.

- mae'r Strategaeth yn amlinellu'n benodol sut y bydd y Cyngor yn monitro cynnydd y nodau.
 - bydd Bwrdd y Cynllun Corfforaethol yn parhau i gyfarfod bob chwarter ac yn goruchwyllo cynnydd y Strategaeth, nes iddo gael ei ddiddymu ar ddiwedd y Cynllun Corfforaethol ar 31 Mawrth 2022.
 - gan fod y gwaith gwreiddiol yn fenter aelod o'r Cyngor, ni sefydlodd y Cyngor Fwrdd Rhaglen ar y cychwyn cyntaf. Creodd grŵp gorchwyl a gorffen trawsbleidiol a gefnogwyd gan swyddogion y Cyngor i gwblhau'r nodau a drafftio'r Strategaeth.
 - ers hynny mae'r Cyngor wedi sefydlu Bwrdd y Rhaglen ar gyfer Newid Hinsawdd ac Ecolegol a gyfarfu gyntaf ar 14 Mehefin 2021. Bydd y Bwrdd hwn yn cyfarfod bob chwe wythnos i oruchwyllo perfformiad a'r gwaith o gyflawni'r rhaglen a'i phrosiectau.
 - mae Bwrdd y Rhaglen yn llunio adroddiad o uchafbwyntiau chwarterol ar gyfer Bwrdd y Cynllun Corfforaethol.
 - mae Bwrdd y Rhaglen yn cael adroddiad o uchafbwyntiau gan y Rheolwr Newid Hinsawdd ar berfformiad pob ffrwd waith (statws ariannol, dangosyddion perfformiad yn defnyddio'r system sgorio coch, melyn a gwyrdd, gweithgaredd disgwylidig, a risgiau a phroblemau).
 - yn ei gyfarfod cyntaf ym mis Mehefin 2021, nododd Bwrdd y Rhaglen arweinwyr ffrydiau gwaith ar gyfer yr holl brosiectau a'u rhoi ar waith i gadw golwg ar gynnydd a thynnu sylw at unrhyw brosiectau na fyddant yn bodloni terfynau amser a/neu dargedau.
- i fonitro perfformiad, mae'r Cyngor wedi lanlwytho'r holl gamau gweithredu o'r Strategaeth i'w system rheoli perfformiad. Bydd y Rheolwr Newid Hinsawdd yn adolygu'r cynnydd o'i gymharu â'r camau gweithredu pan fydd y Cyngor yn llunio adroddiad perfformiad Chwarter 1 2021-22 am y tro cyntaf ym mis Awst 2021.
- dywedodd ein harolwg wrthym fod dealltwriaeth gymysg o sut y byddai'r Cyngor yn monitro cynnydd.

Arddangosyn 7: ymatebion arolwg i'r datganiad, 'Rwyf yn glir ynghylch sut y bydd y Cyngor yn mesur perfformiad wrth gyflawni ei uchelgeisiau ar gyfer yr amgylchedd.'

Mae'r siart isod yn dangos ymatebion i'n harolwg lle gofynnwyd i ymatebwyr ddweud i ba raddau yr oeddent yn cytuno â'r datganiad, 'Rwyf yn glir ynghylch sut y bydd y Cyngor yn mesur perfformiad wrth gyflawni ei uchelgeisiau ar gyfer yr amgylchedd'. Gofynnwyd iddynt ddewis o'r opsiynau canlynol: 'Cytuno'n gryf', 'Cytuno', 'Niwtral', 'Anghytuno' neu 'Anghytuno'n gryf'.



- Roedd tua 26% o'r ymatebwyr yn cytuno â'r datganiad. Roedd dros 35% o'r ymatebwyr yn anghytuno â'r datganiad.
- Dywedodd grwpiau ffocws wrthym hefyd fod y rhan fwyaf o'r cynrychiolwyr o'r farn bod y Cyngor wedi creu fframwaith adrodd gyda thargedau perfformiad ar waith. Fodd bynnag, dywedodd yr un gwaith hwnnw wrthym fod dealltwriaeth gymysg o sut y byddai cynnydd yn cael ei fesur a'i fonitro:

- Roedd 64% o'r cynrychiolwyr ar draws pob un o'n grwpiau ffocws yn cytuno â'r datganiad, 'Mae mesurau perfformiad clir ar waith i ddangos sut mae uchelgeisiau'r Cyngor ar gyfer yr amgylchedd yn mynd rhagddynt'. Roedd 18% yn anghytuno â'r datganiad a dewisodd 18% arall yr opsiwn 'Ddim yn Gwybod'.
- Roedd 59% o'r cynrychiolwyr ar draws pob un o'n grwpiau ffocws yn cytuno â'r datganiad, 'Mae fframwaith adrodd clir ar waith ar gyfer uchelgeisiau amgylcheddol y Cyngor a'i weithredoedd.' Roedd 17% yn anghytuno a dewisodd 24% yr opsiwn 'Ddim yn Gwybod'.
- Gall y diffyg ymwybyddiaeth fod oherwydd diffyg gohebu ynghylch sut y caiff perfformiad ei fonitro neu gall fod oherwydd nad yw'r cylch canlyniadau cyntaf ar gyfer Chwarter 1 2021-22 wedi'i gyhoeddi eto. Dywedodd y Rheolwr Newid Hinsawdd wrthym ei bod yn bwriadu adolygu canlyniadau Chwarter 1 yn fanwl cyn gynted ag y byddant ar gael ym mis Awst-Medi 2021.
- Yn ogystal â'i nod di-garbon net, mae gan y Cyngor darged pellach i leihau cyfanswm y carbon a allyrrir o'i gadwyn gyflenwi 35% (o'i linell sylfaen ar gyfer 2019-20) erbyn 31 Mawrth 2030. Y nod yw lleihau'r carbon sy'n cael ei ollwng o'r gadwyn gyflenwi drwy gefnogi cyflenwyr lleol i fod yn garbon isel, gan sicrhau'r buddion gorau i gymunedol lleol. Mae swyddogion sy'n arwain y Rhaglen Newid Hinsawdd ac Ecolegol yn gweithio gyda Thîm Caffael y Cyngor i ddatblygu Strategaeth Gaffael newydd sy'n ystyried newid hinsawdd ac yn helpu i roi cyflenwyr mewn sefyllfa i leihau eu hól troed carbon. Mae gwaith ychwanegol yn cynnwys diwygio'r broses gwerthuso tendrau; darparu canllawiau, gweithdai ac enghreifftiau o astudiaethau achos i gyflenwyr; adolygu rheolau prynu'r Cyngor; a hyfforddi swyddogion caffael.
- Mae'r Cyngor yn ymwybodol o gyfyngiadau'r dull casglu data presennol ond mae'n credu ei bod yn bwysicach cael mesur ar waith a gweithredu na threulio amser yn perffeithio'r dull gweithredu. Er enghraifft:
 - Nid oes methodoleg wedi'i chytuno ar gyfer monitro dal a storio carbon fesul coeden. Mae methodoleg Llywodraeth Cymru yn gweithio fesul cynefin lle na fyddai un goeden fawr ar ystad yn cael ei chyfrif.
 - Mae'r Cyngor yn rheoli nifer o gynefinoedd penodol i gefnogi a gwarchod rhywogaethau prin. Rheolir y cynefinoedd hyn mewn ffordd sydd â phwyslais ar gefnogi'r rhywogaethau prin. Efallai bod y cynefinoedd hyn yn cynnal amrywiaeth is o rywogaethau na chynefinoedd eraill mwy cyffredin, ond mae'r cymunedau planhigion ac anifeiliaid y maent yn eu cynnal yn aml yn brin ac yn arbenigol ac ni ellir dod o hyd iddynt yn unman arall yn Sir Ddinbych.



Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English.

Management response

Report title: Delivering Environmental Ambitions – Denbighshire County Council

Completion date: October 2021

Document reference: 2651A2021-22

Tudalen 49	Ref	Recommendation	Intended outcome/benefit	High priority (yes/no)	Management response	Completion date	Responsible officer
	R1	<p>Embed the ambition further – evaluate assigned resources</p> <p>Review the assigned resources for the delivery of the Climate and Ecological Change Strategy 2021-22 to 2029-30:</p>	<p>Clarity over the resources needed to deliver the Councils environmental ambitions</p>	Yes	See below R1.1, 1.2 & 1.3	See below R1.1, 1.2 & 1.3	See below R1.1, 1.2 & 1.3

Ref	Recommendation	Intended outcome/benefit	High priority (yes/no)	Management response	Completion date	Responsible officer
R1.1	Amend the wording in the financial section of the Strategy to clarify the total estimated costs to 2030.	Clarity over the resources needed to deliver the Councils environmental ambitions	Yes	<p>Wording on page 45 of strategy will be changed to:</p> <p><i>To deliver this strategy over the next 3 years (2021/22 – 2023/24) we think it will cost in at least £9 million pounds in total to deliver the projects needed to achieve all that we'd like. We suspect we will need to invest a similar figure every 3 years (2024/25 – 2026/27 & 2027/28- 2029/30) leading up to 2030.</i></p> <p>Revised version will be uploaded onto Council website in Welsh and English.</p>	31 st January 2022	Andrew Cutts

Ref	Recommendation	Intended outcome/benefit	High priority (yes/no)	Management response	Completion date	Responsible officer
R1.2	Review the identified funding requirements against the performance to indicate if sufficient money has been assigned to the Strategy.	Clarity over the resources needed to deliver the Councils environmental ambitions	Yes	<p>Appraisal has been completed for 2021/22 and 2022/23 and the following recommendation approved at Budget Board and Cabinet Briefing:</p> <ul style="list-style-type: none"> - to adjusted annual revenue pressure entered into the Medium Term Financial Plan for years 3 and 4 (2023/24 and 2024/25) of Climate and Ecological Change Strategy delivery to fund Net Carbon Zero and Ecologically Positive activity. 	<p>Completed for 2022/23.</p> <p>Annual review during the budget process each year.</p>	Andrew Cutts whilst Helen Vaughan-Evans on Mat Leave (Helen Vaughan-Evans thereafter) & Steve Gadd

Ref	Recommendation	Intended outcome/ benefit	High priority (yes/no)	Management response	Completion date	Responsible officer
Tudalen 52				<p>This is due to the forecast from the appraisal being that the current level of annual investment isn't generating the level of carbon saving or carbon sequestration that is required in order for the Council to meet its Net Carbon Zero goal. Thus more will need to be done in future years.</p> <p>Note: budgets can only be set and approved annually in Local Government.</p>		

Ref	Recommendation	Intended outcome/benefit	High priority (yes/no)	Management response	Completion date	Responsible officer
R1.3	Produce a workforce plan for the Climate and Ecological Change Programme to identify roles and areas of responsibility that may be under resourced.	Clarity over the resources needed to deliver the Council's environmental ambitions	Yes	<p>Completed for 2022/23 and costs of an additional 5.5 FTE entered into draft Council budget.</p> <p>Additional request for staff possible in 2023/24 for the following workstreams in order to support the Council achieving its Net Carbon Zero and Ecologically Positive goals: Land Use-Sequestration, Land Use-Biodiversity.</p> <p>A workforce plan for the Programme will be completed following the completion of the Council's overall workforce plan scheduled to be delivered by end of</p>	<p>31st March 2022</p> <p>Annual review during the budget process each year.</p>	Andrew Cutts whilst Helen Vaughan-Evans on Mat Leave (Helen Vaughan-Evans thereafter) & Alan Smith

Tudalen 54

Ref	Recommendation	Intended outcome/benefit	High priority (yes/no)	Management response	Completion date	Responsible officer
				December. This will cover the remaining period of the strategy 2022/23 – 2029/30, look at data available of the current staff working on the programme, assess the capacity and capability needs now and likely to need in the future through horizon scanning the agenda to ensure we have the right people, in the right roles at the right time to deliver the 2030 goals.		
R2	Communication with citizens – formally analyse key stakeholders and partners	Clarity around key partnerships needed to deliver the Council's	Yes	See below R2.1, 2.2	See below R2.1, 2.2	See below R2.1, 2.2

Ref	Recommendation	Intended outcome/benefit	High priority (yes/no)	Management response	Completion date	Responsible officer
	Complete key analyses to identify key resources in the delivery of the Climate and Ecological Change Strategy 2021-22 to 2029-30:	environmental ambitions				
R2.1	Undertake a formal analysis of existing and potential partners.	Clarity around key partnerships needed to deliver the Council's environmental ambitions	Yes	Process underway and will be completed by end of March. The mix of partnerships will change over the strategy period and a level of horizon scanning will be carried out to highlight potential partnerships we wish to develop in the future.	31 st March 2022 Annual review thereafter.	Andrew Cutts whilst Helen Vaughan-Evans on Mat Leave (Helen Vaughan-Evans thereafter) & Alan Smith

Ref	Recommendation	Intended outcome/ benefit	High priority (yes/no)	Management response	Completion date	Responsible officer
R2.2	Undertake the stakeholder mapping exercise in the Communications Plan.	Clarity around key partnerships needed to deliver the Council's environmental ambitions	Yes	Process underway and will be completed by end of March. It should be noted that this is a live activity and will be reviewed at least annually thereafter.	31 st March 2022 Annual review thereafter.	Liz Wilcox Jones & Sian Owen
R3	Communication with councillors and officers – further improve awareness of the environmental ambitions	Better understanding of what people need to do differently to deliver the Council's environmental ambitions	Yes	See below R3.1	See below R3.1	See below R3.1

Ref	Recommendation	Intended outcome/benefit	High priority (yes/no)	Management response	Completion date	Responsible officer
R3.1	Review with service areas how they can clarify the impact of the environmental ambitions on their workforce's daily work.	Better understanding of what people need to do differently to deliver the Council's environmental ambitions	Yes	<p>This will be delivered via delivery of whole service workshops to every service in the Council over calendar year 2022.</p> <p>The workshop has been written and trialled with the Community and Customer Service in October 2021 with great feedback and impact. For example one suggested action generated during the workshop has already been completed by a team (partnering with police to reuse reprocessed bikes-giving the bikes to those seeking employment so they can get to work/ interviews).</p>	Christmas 2022	Andrew Cutts whilst Helen Vaughan-Evans on Mat Leave (Helen Vaughan-Evans thereafter), Jane Hodgson & Liz Wilcox-Jones

Ref	Recommendation	Intended outcome/benefit	High priority (yes/no)	Management response	Completion date	Responsible officer
				A version of the workshop needs to be produced for those frontline staff who are unable to come or join a virtual/non virtual workshop. This is particularly relevant for the Highways and Environmental Service and Community Support Service.		
R4	Review the findings from the employee survey and focus group work to understand how best to raise awareness of the environmental ambitions across the Council:	Targeted actions based on the findings from the staff survey	Yes	See below R4.1, 4.2, 4.3, 4.4	See below R4.1, 4.2, 4.3, 4.4	See below R4.1, 4.2, 4.3, 4.4

Ref	Recommendation	Intended outcome/benefit	High priority (yes/no)	Management response	Completion date	Responsible officer
R4.1	Reinforce the ecologically positive goal alongside the net carbon zero goal.	Targeted actions based on the findings from the staff survey	Yes	<p>This will be an ongoing action for the Climate and Ecological Change Programme Operational Board, led by the Programme Sponsor and Climate Change Team working with Corporate Communication Team.</p> <p>This will be done through the various internal and external communication methods as listed in the Programmes Communication Plan.</p> <p>1.5 FTE dedicated staff within Corporate Communications team working on this agenda likely from 1st April 2022</p>	Ongoing	Andrew Cutts whilst Helen Vaughan-Evans on Mat Leave (Helen Vaughan-Evans thereafter) & Alan Smith

Ref	Recommendation	Intended outcome/benefit	High priority (yes/no)	Management response	Completion date	Responsible officer
				which will assist with this action.		
R4.2	Follow up on the service areas that reported low levels of awareness and not seeing guidance on the environmental ambitions.	Targeted actions based on the findings from the staff survey	Yes	<p>Paper and discussion at SLT on the survey results completed- 16th September 2021.</p> <p>Services reporting they were not aware of the environmental ambitions according to the survey results were as follows:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Schools (38.9%) - Denbighshire Leisure Ltd (31.3%) 	<p>Plan by 31st January 2022.</p> <p>Delivery over calendar year 2022.</p> <p>Annual review thereafter.</p>	Andrew Cutts whilst Helen Vaughan-Evans on Mat Leave (Helen Vaughan-Evans thereafter) & Alan Smith

Tudalen 61

Ref	Recommendation	Intended outcome/benefit	High priority (yes/no)	Management response	Completion date	Responsible officer
				<ul style="list-style-type: none">- Education and Children's Services (27.8%) <p>Services reporting not seeing guidance on environmental ambitions according to the survey results were as follows:</p> <ul style="list-style-type: none">- Schools (83.3%)- Denbighshire Leisure Ltd (75%)- Education and Children's Services (47.7%) <p>Schools</p> <ul style="list-style-type: none">- Programme Sponsor and Programme Manager meeting		

Ref	Recommendation	Intended outcome/ benefit	High priority (yes/no)	Management response	Completion date	Responsible officer
Tudalen 62				<p>with Head of Education Services and Chair of the Headteacher's Forum where these results will be discussed and an approach/ set of actions agreed for increasing awareness</p> <ul style="list-style-type: none"> - Delivery of those actions throughout 2022. <p>Note: Schools are a devolved entity to the Council in terms of budget and management.</p> <p>Denbighshire Leisure Limited</p> <ul style="list-style-type: none"> - Climate and Ecological Change Programme on 		

Tudalen 63

Ref	Recommendation	Intended outcome/ benefit	High priority (yes/no)	Management response	Completion date	Responsible officer
				<p>agenda for the Operational Board (Board between Council and arm's length company DLL) on November 22nd where these results will be discussed and an approach/ set of actions agreed for increasing awareness</p> <ul style="list-style-type: none">- Delivery of those actions throughout 2022. <p>Note: DLL are a wholly owned arm's length company to the Council.</p> <p>Education and Children's Services</p>		

Ref	Recommendation	Intended outcome/ benefit	High priority (yes/no)	Management response	Completion date	Responsible officer
Tudalen 64				<ul style="list-style-type: none"> - Programme Sponsor and Programme Manager meeting with Joint Heads of Education and Children's Services where these results will be discussed and an approach/ set of actions agreed for increasing awareness - Workshop action mentioned in R3.1 will be completed with this Service area early on in 2022. 		

Ref	Recommendation	Intended outcome/benefit	High priority (yes/no)	Management response	Completion date	Responsible officer
R4.3	Produce and communicate a plan to roll out training as wide as possible through the organisation on carbon literacy.	Targeted actions based on the findings from the staff survey	Yes	<p>Plan completed and as follows:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Plug training gaps for the 1 day accredited Carbon Literacy training for members of SLT and Councillor. <ul style="list-style-type: none"> o i.e. SLT members who missed out in Feb/Mar 2021 (by 31st March 2022- ref: corporate risk mitigation) o New SLT members as and when 	<p>Plan Completed</p> <p>Toolbox talk version- by 31st March 2022</p> <p>Ongoing Delivery annually</p>	Andrew Cutts whilst Helen Vaughan-Evans on Mat Leave (Helen Vaughan-Evans thereafter)

Ref	Recommendation	Intended outcome/benefit	High priority (yes/no)	Management response	Completion date	Responsible officer
Tudalen 66				<p>(note: 2 SLT members retiring in next 6 months)</p> <ul style="list-style-type: none"> o Post elections in May 2022, offer course to new councillor and returning councillors who missed out in Feb/Mar 2021. - Continue to publicise and encourage staff to complete the 'Introduction to 		

Ref	Recommendation	Intended outcome/ benefit	High priority (yes/no)	Management response	Completion date	Responsible officer
				<p>Climate Change' e learning module through HR Business Partners and statistic reporting</p> <ul style="list-style-type: none">- Create a tool box talk version of the 'Introduction to Climate Change' training to deliver to front line staff in Highways and Environmental Service and Community Support Service. <p>This was discussed at SLT on 16th September.</p>		

Ref	Recommendation	Intended outcome/benefit	High priority (yes/no)	Management response	Completion date	Responsible officer
				Delivery on training plan ongoing.		
R4.4	Produce and communicate a plan to develop training on the ecological literacy.	Targeted actions based on the findings from the staff survey	Yes	<p>Plan completed and as follows:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Procure supplier for 1-day Ecological Literacy Training (e.g. Nature Wise) to be delivered virtually in house to SLT, Councillors, Middle Managers and Project Managers (up to 250 learners depending on cost) - Procure supplier for creation of a 'Introduction to 	<p>Plan Completed</p> <p>Delivery of assets (1-day course and e-learn)- 31st March 2022</p> <p>Ongoing Delivery annually</p>	Andrew Cutts whilst Helen Vaughan-Evans on Mat Leave (Helen Vaughan-Evans thereafter) & Liz Wilcox-Jones

Tudalen 69

Ref	Recommendation	Intended outcome/benefit	High priority (yes/no)	Management response	Completion date	Responsible officer
				<p>Nature Decline/Recovery' e learn and launch for all staff</p> <ul style="list-style-type: none">- Create a tool box talk version of the 'Introduction to Nature Decline/Recovery' training to deliver to front line staff in Highways and Environmental Service and Community Support Service. <p>This was discussed at SLT on 16th September.</p>		

Mae tudalen hwn yn fwiadol wag

Adroddiad i'r: Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol

Dyddiad y Cyfarfod 26 Ionawr 2022

Aelod Arweiniol / Swyddog Julian Thompson Hill

Awdur yr Adroddiad: Steve Gadd, Pennaeth Cyllid ac Eiddo

Teitl Diweddariad ar Gynllunio ar gyfer Datganiad o Gyfrifon
2021/22

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae dyletswydd statudol ar y Cyngor i baratoi datganiad cyfrifon sy'n cydymffurfio â safonau cyfrifo a gymeradwyir. Mae'r adroddiad hwn yn rhoi diweddariad ar gynllunio ac amseriad Datganiad Cyfrifon 2021/22.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Mae'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio wedi dirprwyo cyfrifoldeb i gymeradwyo cyfrifon wedi'u harchwilio. Mae'r adroddiad yn ailadrodd y materion a brofwyd llynedd a goblygiadau hynny yw cael cynlluniau wrth symud ymlaen i sicrhau bod y cyfrifon terfynol yn cael eu cymeradwyo gan pwyllgor yn brydlon.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1 Nodi'r diweddariad ar gynllunio i sicrhau bod Datganiad Cyfrifon 2021/22 yn cael ei gwblhau ar amser.

3.2 Cytuno i ddiwygio rhaglen gwaith i'r dyfodol y pwyllgor er mwyn ystyried fersiwn ddrafft Datganiad Cyfrifon yn y cyfarfod ar 27 Gorffennaf a derbyn fersiwn derfynol y Datganiad Cyfrifon ac adroddiad archwilio Archwilio Cymru yn y cyfarfod ar 21 Medi.

4. Manylion yr adroddiad

Llynedd cyhoeddodd Llywodraeth Cymru canllawiau eto yn nodi, oherwydd effaith parhaus Covid, y byddai terfynau amser statudol ar gyfer cwblhau cyfrifon Drafft ac Archwiliwyd yn cael eu hymestyn fel nodwyd yn y tabl isod. Cymerodd CSDd y penderfyniad cynnar i gyhoeddi rhybudd i nodi na fyddwn yn anelu at y dyddiad cau cynnar statudol ond y byddai'n cyflawni'r dyddiadau cau diwygiedig. Cymerwyd y penderfyniad hwn mewn ymgynghoriad gydag Archwilio Cymru yn sgil eu hasesiad o'u gallu i gwblhau'r gwaith archwilio gofynnol. Fe nodwyd y byddai hon yn flwyddyn heriol i bawb, er mwyn sicrhau bod yr holl wybodaeth ar gael ar amser.

Eitem	Dyddiad Cau statudol	Dyddiad Cau estynedig
Datganiad Cyfrifon Drafft	31 Mai 2021	31 Awst 2021
Datganiad Cyfrifon a Archwiliwyd	31 Gorffennaf 2021	30 Tachwedd 2021

Fe wnaethon ni gydweithio'n agos gydag Archwilio Cymru a gwasanaethau CSDd eraill i gyrraedd safle lle roeddem yn gallu cyflwyno set derfynol o gyfrifon i gyfarfod mis Tachwedd. Serch hynny, pwysleisiwyd yn y cyfarfod hwnnw effaith yr oedi ar waith y tîm cyllid:

- Yn gyntaf, roedd yr oedi'n golygu nad oedd gennym amser i gywiro datganiadau anghywir y byddwn wedi'u gwneud fel arfer - bydd y cywiriadau hyn yn cael eu gwneud ar gyfer cyfrifon blwyddyn nesaf.
- Yn ail, mewn blwyddyn arferol, mae ffocws ac egni'r Tîm Cyfalaf a Thechnegol o fis Medi yn troi at gynllunio cyfalaf strategol, gosod cyllideb, mynd i'r afael ag argymhellion Archwiliad Mewnol a chynllunio ar gyfer prosesau cau cyfrifon y flwyddyn nesaf. Mae'r gweithgareddau hyn wedi cael eu gohirio am 3 mis ychwanegol a byddant yn cael effaith ar ddarpariaeth gwasanaeth wrth symud ymlaen.

Addawyd yn y cyfarfod y byddwn yn dod ag adroddiad i'r cyfarfod hwn i nodi ein cynlluniau ar gyfer sicrhau bod Datganiad Cyfrifon 2021/22 yn cael ei gwblhau yn brydlon. Mae cyfarfodydd cynllunio wedi cael eu cynnal ym mis Rhagfyr yn fewnol, a chydag Archwilio Cymru. Mae'r trafodaethau hynny wedi arwain ar y cynnig ein bod yn gwneud penderfyniad cynnar, na fyddwn yn gallu bodloni Terfynau Amser Statudol 31 Mai a 31 Gorffennaf (nad ydym erioed wedi eu bodloni), ond ein bod yn ymdrechu i sicrhau ein bod yn cydgrynhoi prosesau ac anelu at fodloni'r terfynau amser traddodiadol, fel a nodwyd yn y tabl uchod:

Dydd Mercher 15 Mehefin	Cyfrifon endid sengl drafft wedi'u cwblhau
Dydd Gwener 24 Mehefin	Cyfrifon Grŵp Drafft yn barod i'w llofnodi
Dydd Mercher 27 Gorffennaf	Cyfrifon Drafft i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio
Dydd Mercher 21 Medi	Cyfrifon Terfynol a Archwiliwyd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

Ac eithrio bod y rheoliadau ffurfiol yn newid, bydd angen i ni gyhoeddi rhybudd eto'n agosach at yr amser i nodi'r amserlen arfaethedig, ac esbonio'r rhesymau dros beidio bodloni'r terfynau amser statudol. Y prif resymau yw:

- Mae'r oedi estynedig ar gyfer cwblhau'r gwaith ar Ddatganiad Cyfrifon 2020/21 wedi effeithio ar y gallu i gynllunio a gwneud gwelliannau pellach i brosesau, er mwyn ein caniatáu i gynllunio ar gyfer cwblhau'r Cyfrif Drafft erbyn 31 Mai
- Mae trafodaethau gydag Archwilio Cymru wedi nodi, petai hynny'n bosibilrwydd, mae'n annhebygol iawn y byddai adnoddau ganddynt ar gael i sicrhau bod set derfynol o gyfrifon a archwiliwyd wedi cael eu cwblhau ar gyfer eu cyflwyno yng nghyfarfod mis Gorffennaf y pwyllgor hwn

Fel y nodwyd uchod, mae'r safle hwn wedi cael ei drafod a'i gymeradwyo gydag Archwilio Cymru.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae cyhoeddi Datganiad o Gyfrifon yn sail i stiwardiaeth a llywodraethu ariannol y Cyngor ac felly mae'n cefnogi holl wasanaethau a blaenoriaethau'r Cyngor.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Does dim costau ychwanegol yn codi o ganlyniad i'r adroddiad hwn.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

Barn broffesiynol y Swyddog Adran 151 yw nad oes angen Asesiad o'r Effaith ar Les ar gyfer yr adroddiad hwn.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

Mae gweithdrefnau a phrosesau'r Cyngor sy'n sail i lunio'r cyfrifon yn cael eu hadolygu'n rheolaidd gan Archwilio Cymru. Caiff barn broffesiynol ei cheisio oddi wrth nifer o ddisgyblaethau eraill y tu hwnt i gyllid, fel yr adain gyfreithiol, prisio eiddo, adnoddau dynol a phensiynau.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn elfen allweddol o fframwaith llywodraethu'r cyngor. Mae'n bwysig bod aelodau etholedig yn cael eu sicrhau bod y cyfrifon wedi cael eu cynhyrchu yn unol â'r safonau perthnasol a bod y broses sy'n sail i gynhyrchu'r cyfrifon yn gadarn. Mae'r terfynau amser arfaethedig newydd yn ein caniatáu i gwblhau proses Datganiad Cyfrifon yn brydlon, gan sicrhau bod ansawdd a chywirdeb yn cael ei gynnal.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Byddai'r Cyngor yn mynd yn groes i'w ddyletswydd statudol pe na fyddai'n gallu cymeradwyo'r cyfrifon erbyn 30 Tachwedd.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

Dan Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972, mae'n ofynnol i awdurdodau lleol wneud trefniadau i weinyddu eu materion ariannol yn briodol. Mae Ddeddf Archwilio Cyhoeddus

(Cymru) 2004 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Archwilydd Penodedig archwilio ac ardystio cyfrifon y cyngor, a rhaid iddo fod yn fodlon bod y cyfrifon wedi cael eu cwblhau yn unol â Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2018.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Adroddiad i'r: Y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

Dyddiad y Cyfarfod 26 Ionawr 2022

Aelod Arweiniol / Swyddog Julian Thompson Hill

Awdur yr Adroddiad: Steve Gadd, Pennaeth Cyllid ac Eiddo

Teitl

1. Datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys 2022/23 a Dangosyddion Darbodus 2022/23 i 2024/25 (Atodiad 1)
2. Adroddiad Diweddarau ar Reoli'r Trysorlys 2021/22 (Atodiad 2)

1 Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

1.1 Mae Datganiad y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys (DSRhT) (Atodiad 1) yn dangos sut mae'r Cyngor yn bwriadu rheoli ei fuddsoddiadau a'i fenthyciadau yn ystod y flwyddyn i ddod ac yn pennu'r polisiau ar gyfer gweithredu'r swyddogaeth rheoli trysorlys. Mae'r Adroddiad Diweddarau (Atodiad 2) yn manylu ar weithgareddau rheoli trysorlys y Cyngor yn ystod 2021/22.

2 Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.1 Mae Cod Ymarfer Rheoli Trysorlysoedd y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth yn gofyn i'r Cyngor gymeradwyo'r Datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys a'r Dangosyddion Darbodus yn flynyddol. Mae'n rhaid i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol adolygu'r adroddiad hwn cyn iddo gael ei gymeradwyo gan y Cyngor ar 22 Chwefror 2022. Ar ben hynny, rhan o rôl y Pwyllgor yw cael yr wybodaeth ddiweddaraf am y gweithgareddau rheoli trysorlys ddwywaith y flwyddyn.

3 Beth yw'r Argymhellion?

3.1 Bod y Pwyllgor yn adolygu Datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys ar gyfer 2022/23

a Dangosyddion Darbodus 2022/23, 2023/24 a 2024/25 (Atodiad 1).

- 3.2 Bod aelodau'n nodi'r Adroddiad Diweddarau ar Reoli Trysorlys (Atodiad 2).
- 3.3 Bod y Pwyllgor yn cadarnhau ei fod wedi darllen, deall ac ystyried yr Asesiad o'r Effaith ar Les (Atodiad 3) fel rhan o'i ystyriaethau.

4 Manylion yr adroddiad

Cefndir

- 4.1 Mae rheoli trysorlys yn golygu edrych ar ôl arian parod y Cyngor, sy'n rhan hanfodol o waith y Cyngor gan fod tua £0.5 biliwn yn mynd drwy gyfrif banc y Cyngor bob blwyddyn.
- 4.2 Ar unrhyw un adeg, mae gan y Cyngor hyd at £20 miliwn mewn arian parod, felly mae angen iddo wneud yn siŵr ei fod yn cyflawni'r gyfradd enillion orau bosibl heb roi'r arian parod mewn perygl, a dyma pam ein bod yn buddsoddi arian gyda nifer o sefydliadau ariannol.

Wrth fuddsoddi, blaenoriaethau'r Cyngor yw:

- cadw arian yn ddiogel (diogelwch)
- sicrhau bod yr arian yn dod yn ôl pan fydd ei angen (hylifedd)
- sicrhau ein bod yn cael cyfradd elw dda (arenillion)

DSRhT 2022/23

- 4.3 Mae'r DSRhT 2022/23 wedi'i gynnwys yn Atodiad 1. Mae'r adroddiad hwn yn cynnwys Dangosyddion Darbodus sy'n gosod cyfyngiadau ar weithgarwch rheoli trysorlys y Cyngor fel y dangosir yn Atodiad 1, Ychwanegiad A.

Dangosyddion Darbodus Cyfalaf

- 4.4 Mae'r dangosyddion darbodus sy'n ymwneud â chyfalaf wedi'u cynnwys yn yr Adroddiad Strategaeth Cyfalaf sy'n rhoi trosolwg lefel uchel, cryno a chynhwysfawr i'r holl aelodau etholedig o ran sut mae gwariant cyfalaf, ariannu cyfalaf a gweithgaredd rheoli trysorlys yn cyfrannu at ddarpariaeth gwasanaethau'r Cyngor.

- 4.5 Bydd yr Adroddiad Strategaeth Cyfalaf yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor ym mis Chwefror ochr yn ochr â'r Cynllun Cyfalaf. Bydd yr adroddiad hwn yn cynnwys y dangosyddion darbodus canlynol sy'n ymwneud â chyfalaf:

Amcangyfrifon o Wariant Cyfalaf ac Ariannu

Cymhareb o Gostau Ariannu i Ffrwd Refeniw Net

Gofyniad Ariannu Cyfalaf

Terfyn awdurdodedig a Ffin Gweithredol ar gyfer Dyled Allanol

5 Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

- 5.1 Mae Strategaeth Rheoli Trysorlys effeithlon yn galluogi'r Cyngor i leihau ei gostau benthyca ac i ryddhau cyllid ar gyfer ei flaenoriaethau buddsoddi.

6 Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

- 6.1 Ni cheir goblygiadau cost ychwanegol o ganlyniad i bennu Dangosyddion Darbodus. Pwrpas y Strategaeth Rheoli Trysorlys yw derbyn yr enillion gorau o fewn fframwaith risg a reolir yn briodol.

7 Beth yw prif gasgliadau'r Aseiad o Effaith ar Les?

- 7.1 Dylai cynllunio ariannol a gwneud penderfyniadau sicrhau y rhoddir ystyriaeth briodol i ofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ac, yn benodol, ystyriaeth briodol i effaith hirdymor penderfyniadau ariannol, gan gynnwys y cyfnod ad-dalu a chostau oes gyfan penderfyniadau buddsoddi cyfalaf, cynigion cyllideb â'u heffaith wedi'i hasesu'n briodol a strategaethau dyled a buddsoddiad hirdymor (rheoli trysorlys). Mae egwyddorion pwyll, fforddiadwyedd a chynaliadwyedd eisoes wedi'u cynnwys o fewn gofynion y Cod Darbodus a dylent fod yn sail i gynllunio ariannol a gwneud penderfyniadau.
- 7.2 Yng nghyd-destun rheoli trysorlys, mae'r gofynion presennol i asesu ac adrodd ar effeithiau hirdymor penderfyniadau buddsoddi a benthyca, gan ddefnyddio

dangosyddion darbodus a chynllunio dyled hirdymor, yn cefnogi nodau cynaliadwyedd y Ddeddf Llesiant.

- 7.3 Mae adroddiad yr Asesiad o'r Effaith ar Les wedi'i gynnwys yn Atodiad 3, ac mae'n dangos sut y mae Strategaeth Rheoli Trysorlys effeithlon yn hyrwyddo nodau lles y Ddeddf.

8 Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

- 8.1 Mae'r Cyngor wedi ymgynghori gyda'i ymgynghorwyr rheoli trysorlys, sef Arlingclose Ltd.

9 Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

- 9.1 Mae rheoli trysorlys yn golygu gofalu am symiau sylweddol o arian parod, felly mae'n rhan hanfodol o waith y Cyngor. Mae'n gofyn am strategaeth gadarn a rheolaethau priodol i ddiogelu arian y Cyngor, er mwyn sicrhau enillion rhesymol ar fuddsoddiadau a bod dyledion yn cael eu rheoli'n effeithiol ac yn ddoeth.

- 9.2 Yn unol â chod rheoli trysorlys CIPFA mae'n ofynnol i'r Cyngor gymeradwyo Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys bob blwyddyn ariannol.

10 Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

- 10.1 Mae risgiau cynhenid ynghlwm wrth unrhyw weithgaredd rheoli trysorlys fel yr amlinellir yn y Datganiad Strategaeth. Mae gan y Cyngor bolisi rheoli risg ond mae'n amhosibl dileu'r risgiau hyn yn gyfan gwbl.

11 Pŵer i wneud y Penderfyniad

- 11.1 Mae Deddf Llywodraeth Leol 2003 yn pennu'r gofyniad i awdurdodau lleol osod Dangosyddion Darbodus ac yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor gydymffurfio â Chod Darbodus Cyllid Cyfalaf ar gyfer Awdurdodau Lleol a luniwyd gan y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Denbighshire County Council

**Treasury Management Strategy Statement
and Investment Strategy 2022/23 to 2024/25**

Contents

- 1. Background**
- 2. Treasury Position**
- 3. Treasury Investment Strategy**
- 4. Borrowing Strategy**
- 5. Debt Rescheduling**
- 6. MRP Statement 2022/23**
- 7. Reporting Treasury Management Activity**
- 8. Other Items**

Annexes

- A. Prudential Indicators**
- B. Interest Rate Outlook**
- C. Glossary**

Treasury Management Strategy Statement and Investment Strategy 2022/23 to 2024/25

1 Background

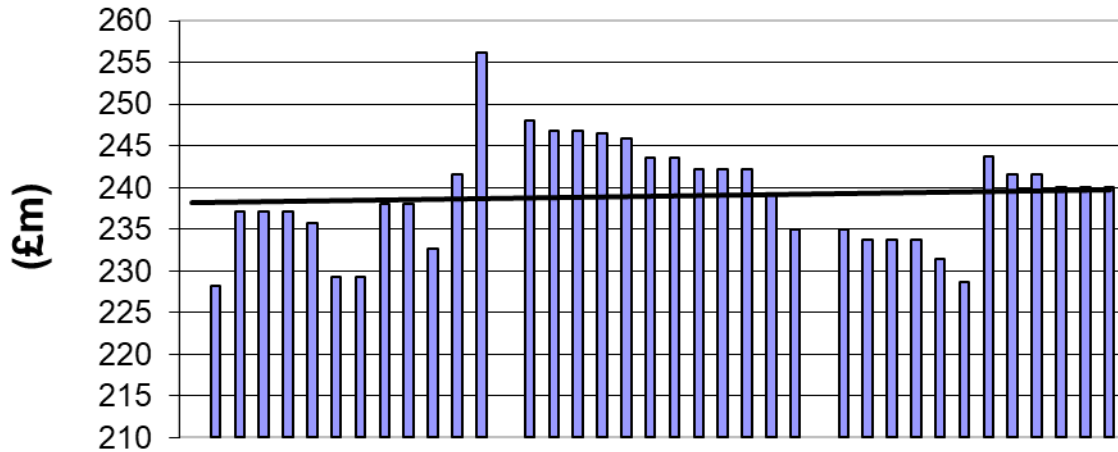
- 1.1 The Council is responsible for its Treasury Management decisions and activity which involves looking after the Council's cash. This is a vital part of the Council's work because approximately £0.5bn passes through the Council's bank account every year.
- 1.2 The 2017 CIPFA Code of Practice on Treasury Management requires the Authority to approve a treasury management strategy statement (TMSS) before the start of each financial year.
- 1.3 In December 2021, CIPFA published its revised Prudential Code and Treasury Management Code of Practice. The accompanying guidance notes, which include the Treasury Management Prudential Indicators, have yet to be published. CIPFA will allow authorities to defer introducing the revised reporting requirements until the 2023/24 financial year.
- 1.4 In addition, the Welsh Government (WG) issued revised *Guidance on Local Authority Investments* in November 2019 that requires the Authority to approve an investment strategy before the start of each financial year. It also requires the Authority to include details of investments and loans which are not held for Treasury Management purposes. Following a review, the Authority has concluded that it doesn't have any non-Treasury related arrangements which fall within the scope of this guidance.
- 1.5 This report fulfils the Authority's legal obligation under the *Local Government Act 2003* to have regard to both the CIPFA Code and the WG Guidance.
- 1.6 The purpose of the TMSS is to set the:
 - Treasury Management Strategy for 2022/23
 - Annual Investment Strategy for 2022/23
 - Prudential Indicators for 2022/23, 2023/24 and 2024/25 (Annex A)
 - Minimum Revenue Provision (MRP) Statement

2 Treasury Position

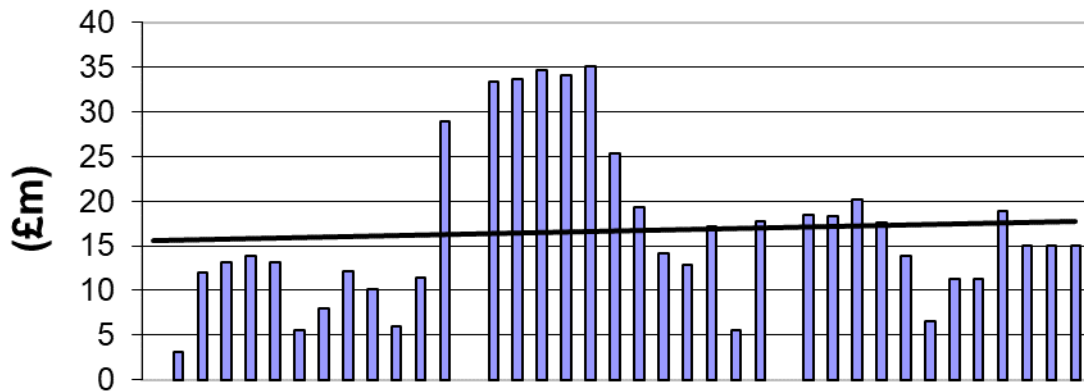
- 2.1 The levels of the Council's borrowing and investment balances over the last three years are shown in the graphs below. The first chart shows the Council's borrowing has increased over this period because the Council has been borrowing to fund its capital plan either from the Public Works Loan Board (PWLB) or on a temporary basis from other local authorities. The second chart shows a corresponding increase in the amount of money which is available for investment.

**Treasury Management Strategy Statement
and Investment Strategy 2022/23 to 2024/25**

Borrowing Balances (2019/20 - 2021/22)



Investment Balances (2019/20 - 2021/22)



3 Treasury Investment Strategy

3.1 Both the CIPFA Code and the WG Guidance require the Authority to invest its treasury funds prudently, and to have regard to the security and liquidity of its investments before seeking the highest rate of return, or yield. The Authority’s objective when investing money is to strike an appropriate balance between risk and return, minimising the risk of incurring losses from defaults and the risk of receiving unsuitably low investment income.

Treasury Management Strategy Statement and Investment Strategy 2022/23 to 2024/25

- 3.2 Given the increasing risk and very low returns from short-term unsecured bank investments, the Council will continue to hold a minimal amount of investments for short-term cash flow purposes and will continue to place a far greater emphasis on investing with the UK Government's Debt Management Office and other local authorities in order to minimise these risks.
- 3.3 The Authority may invest its surplus funds with any of the counterparty types in table 1 below, subject to the cash limits (per counterparty) and the time limits shown.

Table 1: Treasury Investment Counterparties and Limits

Sector	Time limit	Counterparty limit
The UK Government	50 years	Unlimited
Local authorities & other government entities	25 years	£10m
Secured investments *	25 years	£10m
Banks (unsecured) *	13 months	£5m
Building societies (unsecured) *	13 months	£5m
Registered providers (unsecured) *	5 years	£5m
Money market funds *	n/a	£10m
Strategic pooled funds	n/a	£10m
Real estate investment trusts	n/a	£10m
Other investments *	5 years	£5m

*** Minimum Credit Rating:** Treasury investments in the sectors marked with an asterisk will only be made with entities whose lowest published long-term credit rating is no lower than A-. Where available, the credit rating relevant to the specific investment or class of investment is used, otherwise the counterparty credit rating is used. However, investment decisions are never made solely based on credit ratings, and all other relevant factors including external advice will be taken into account.

Government: Loans, bonds and bills issued or guaranteed by national governments, regional and local authorities and multilateral development banks. These investments are not subject to bail-in, and there is generally a lower risk of insolvency, although they are not zero risk. Investments with the UK Government are deemed to be zero credit risk due to its ability to create additional currency and therefore may be made in unlimited amounts for up to 50 years.

Treasury Management Strategy Statement and Investment Strategy 2022/23 to 2024/25

Secured investments: Investments secured on the borrower's assets, which limits the potential losses in the event of insolvency. The amount and quality of the security will be a key factor in the investment decision. Covered bonds and reverse repurchase agreements with banks and building societies are exempt from bail-in. Where there is no investment specific credit rating, but the collateral upon which the investment is secured has a credit rating, the higher of the collateral credit rating and the counterparty credit rating will be used. The combined secured and unsecured investments with any one counterparty will not exceed the cash limit for secured investments.

Banks and Building Societies (Unsecured): Accounts, deposits, certificates of deposit and senior unsecured bonds with banks and building societies, other than multilateral development banks. These investments are subject to the risk of credit loss via a bail-in should the regulator determine that the bank is failing or likely to fail.

Registered Providers (Unsecured): Loans and bonds issued by, guaranteed by or secured on the assets of registered providers of social housing and registered social landlords, formerly known as housing associations. These bodies are regulated by the Regulator of Social Housing (in England), the Scottish Housing Regulator, the Welsh Government and the Department for Communities (in Northern Ireland). As providers of public services, they retain the likelihood of receiving government support if needed.

Money Market Funds: Pooled funds that offer same-day or short notice liquidity and very low or no price volatility by investing in short-term money markets. They have the advantage over bank accounts of providing wide diversification of investment risks, coupled with the services of a professional fund manager in return for a small fee.

Strategic Pooled Funds: Bond, equity and property funds that offer enhanced returns over the longer term but are more volatile in the short term. These allow the Authority to diversify into asset classes other than cash without the need to own and manage the underlying investments. Because these funds have no defined maturity date, but are available for withdrawal after a notice period, their performance and continued suitability in meeting the Authority's investment objectives will be monitored regularly.

Real Estate Investment Trusts: Shares in companies that invest mainly in real estate and pay the majority of their rental income to investors in a similar manner to pooled property funds. As with property funds, REITs offer enhanced returns over the longer term, but are more volatile especially as the share price reflects changing demand for the shares as well as changes in the value of the underlying properties.

Treasury Management Strategy Statement and Investment Strategy 2022/23 to 2024/25

Other investments: This category covers treasury investments not listed above, for example unsecured corporate bonds and company loans. Non-bank companies cannot be bailed-in but can become insolvent placing the Authority's investment at risk.

- 3.4 Natwest is the Council's banker and will continue to be used for operational and liquidity purposes by transferring cash in and out of the instant access account as required even if its credit rating falls below A-.
- 3.5 For a group of banks under the same ownership, the banking group limit is equal to the individual bank limit.
- 3.6 Credit ratings are obtained and monitored by the Authority's treasury advisers, who will notify changes in ratings as they occur. Where an entity has its credit rating downgraded so that it fails to meet the approved investment criteria then:
 - no new investments will be made,
 - any existing investments that can be recalled or sold at no cost will be, and
 - full consideration will be given to the recall or sale of all other existing investments with the affected counterparty.
- 3.7 The Authority understands that credit ratings are good, but not perfect, predictors of investment default. Full regard will therefore be given to other available information on the credit quality of the organisations in which it invests, including credit default swap prices (the cost of banks insuring themselves against default), financial statements, information on potential government support, reports in the quality financial press and analysis and advice from the Council's treasury management adviser. No investments will be made with an organisation if there are substantive doubts about its credit quality, even though it may otherwise meet the above criteria.
- 3.8 When deteriorating financial market conditions affect the creditworthiness of all organisations, as happened in 2008 and 2020, this is not generally reflected in credit ratings, but can be seen in other market measures. In these circumstances, the Authority will restrict its investments to those organisations of higher credit quality and reduce the maximum duration of its investments to maintain the required level of security. If these restrictions mean that insufficient commercial organisations of high credit quality are available to invest the Authority's cash balances, then the surplus will be deposited with the UK Government, via the Debt Management Office or invested in government treasury bills for example, or with other local authorities. This will cause investment returns to fall but will protect the principal sum invested.

**Treasury Management Strategy Statement
and Investment Strategy 2022/23 to 2024/25**

3.9 **Specified Investments:** The WG Guidance defines specified investments as those:

- denominated in pound sterling,
- due to be repaid within 12 months of arrangement unless the counterparty is a local authority,
- not defined as capital expenditure by legislation, and
- invested with one of:
 - the UK Government,
 - a UK local authority, parish council or community council, or
 - a body or investment scheme of “high credit quality”.

The Authority defines “high credit quality” organisations as those having a credit rating of A- or higher that are domiciled in the UK or a foreign country with a sovereign rating of AA+ or higher.

3.10 **Non-specified Investments:** Any investment not meeting the definition of a specified investment is classed as non-specified. The Authority does not intend to make any investments denominated in foreign currencies. Non-specified investments will therefore be limited to long-term investments, i.e. those that are due to mature 12 months or longer from the date of arrangement and investments with bodies and schemes not meeting the definition of high credit quality. Under this category, the Council has given three loans to Town Councils for capital purposes which are being paid back in instalments over the agreed terms.

Limits on non-specified investments are shown in table 3 below.

Table 3: Non-Specified Investment Limits

	Cash limit
Total long-term investments	£10m
Total investments without credit ratings or rated below A- (except the UK government and UK local authorities)	£10m
Total investments (except pooled funds) with institutions domiciled in foreign countries rated below AA+	£10m
Total non-specified investments	£30m

4 Borrowing Strategy

4.1 The Council has continued to undertake temporary borrowing from other local authorities as required to cover short-term cash flow requirements as this is a good source of readily available cash at historically low rates.

Treasury Management Strategy Statement and Investment Strategy 2022/23 to 2024/25

- 4.2 At the same time, the Council will also continue to monitor its cash position and interest rate levels to ensure that further long term borrowing is undertaken at the optimal time to fund on-going Capital commitments.
- 4.3 The approved sources of borrowing are listed below:
- PWLB and any successor body
 - any institution approved for investments
 - any other bank or building society authorised to operate in the UK
 - any other UK public sector body
 - UK public and private sector pension funds (except Clwyd Pension Fund)
 - capital market bond investors
 - UK Municipal Bonds Agency plc and other special purpose companies created to enable local authority bond issues

5 Debt Rescheduling

- 5.1 The Council is able to pay off loans earlier than it has to and to replace them with cheaper loans in order to save money or to reduce the risk to the Council. Sometimes, these loans will be replaced and sometimes not, depending on market conditions and interest rates.
- 5.2 The lower interest rate environment and changes in the rules regarding the premature repayment of PWLB loans has adversely affected the scope to undertake meaningful debt rescheduling although occasional opportunities arise. A weekly update on this is received from the Council's treasury management advisers so the position is kept under review.

6 Minimum Revenue Provision (MRP) Statement

- 6.1 The Council's MRP policy was reviewed during 2017/18 to explore potential savings options and the changes have been implemented from 2017/18. The revised MRP policy was agreed by Council on 17 October 2017.
- 6.2 The Council sets aside money each year to repay debt and this is known as the Minimum Revenue Provision (MRP).
- 6.3 There are four different methods of calculating MRP and the Council needs to say each year which methods it will use. This is known as the MRP Statement.
- 6.4 The MRP Statement is submitted to Council before the start of each financial year. If the terms of the original MRP Statement are revised again during the year, a revised statement will be put to Council at that time.

Treasury Management Strategy Statement and Investment Strategy 2022/23 to 2024/25

6.5 MRP Statement

The Council will apply the Asset Life Method to calculate MRP on outstanding supported borrowing incurred up to 31 March 2017 using a straight line calculation over 50 years. This represents a change from the Regulatory Method which had been applied previously.

The Council will apply the Asset Life Method to calculate MRP on supported borrowing incurred on or after 1 April 2017 using a straight line calculation over an appropriate number of years, dependent on the period of time that the capital expenditure is likely to generate benefits. This also represents a change from the Regulatory Method which had been applied previously.

The Council will apply the Asset Life Method to calculate MRP on all capital expenditure funded from unsupported borrowing. This represents a continuation of the previous policy.

- 6.6 MRP on housing assets funded through Prudential Borrowing is charged at 5% of the HRA's CFR. MRP on all other items such as new builds are charged at 2% of the HRA's CFR.

7 Reporting Treasury Management Activity

- 7.1 The Section 151 Officer (Chief Finance Officer) will report to the Governance and Audit Committee on treasury management activity / performance as follows:

- (a) The Treasury Management Strategy Statement and Prudential Indicators will be submitted to the committee in January each year prior to approval by Council.
- (b) Two treasury management updates will be submitted to the committee in January and July each year.
- (c) An annual report on treasury activity will be submitted to the committee in July each year for the preceding year prior to approval by Cabinet.

A treasury update showing the latest investment and borrowing position will be included in the monthly Revenue Monitoring report and borrowing will also be reported on in the Capital Plan to Council. The Capital Strategy Report will also be reported to Council in February with the Capital Plan.

8 Other items

8.1 Investment Training

8.1.1 Member Training

The CIPFA Code of Practice on Treasury Management requires the Section 151 Officer to ensure that all members tasked with treasury management

Treasury Management Strategy Statement and Investment Strategy 2022/23 to 2024/25

responsibilities, including scrutiny of the treasury management function, understand fully their roles and responsibilities. The last Treasury Management training session for members was given on 20 November 2019. Member training requirements will be reviewed as part of the preparations for the new Council after the May elections.

The Council has nominated the Governance and Audit Committee as the committee which has responsibility for scrutiny of the treasury management function.

8.1.2 Staff Training

Staff attend training courses, seminars and conferences provided by Arlingclose and CIPFA. There is a team of three members of staff who cover TM duties on a rota basis to ensure that their knowledge is kept up to date. These members of staff are also members of professional accountancy bodies including the Chartered Institute of Public Finance and Accountancy (CIPFA) and the Association of Accounting Technicians (AAT). The operational processes which staff must follow are shown within the Treasury Management Practices (TMPs) which have been updated recently. Since the start of the COVID-19 pandemic, staff have been accessing the Council's TM systems through the Council's remote access system from home. The same processes are followed but a paperless system is now used which involves maintaining the same documentation in PDF format with electronic signatures.

8.2 Treasury Management Advisers

The Council uses Arlingclose Ltd as Treasury Management Advisers and receives the following services:

- Credit advice
- Investment advice
- Borrowing advice
- Technical accounting advice
- Economic & interest rate forecasts
- Workshops and training events

The Council maintains the quality of the service with its advisers by holding quarterly strategy meetings and tendering every 5 years. The strategy meetings have been held on line since the beginning of the COVID-19 pandemic. Following a tendering exercise at the end of 2018, the contract was renewed with Arlingclose from 01 January 2019 for three years with an option to extend for a further two year period. The contract was reviewed at the end of 2021 and extended for a further two year period as the Council was satisfied with the service received.

Treasury Management Strategy Statement and Investment Strategy 2022/23 to 2024/25

8.3 Markets in Financial Instruments Directive (MIFID)

8.3.1 The way that local authorities can access financial services changed in January 2018 as a result of the second Markets in Financial Instruments Directive (MIFID) from the EU. Under the new regulations, local authorities can only continue to be classed as professional clients if they have at least a £10m investment balance and staff with relevant experience. Local authorities not meeting the criteria are reclassified as retail clients. Retail clients have greater protection when placing investments because there is a requirement for firms to ensure that investments are suitable for the client. Professional clients are assumed to have greater knowledge and therefore need less protection.

8.3.2 The Council is not in a position to be classed as a professional client because it does not have an investment balance which is consistently above £10m so it is classified as a retail client. In practice, this does not have an impact on the Council's treasury management activities which consist of cash deposits or loans which are outside the scope of MIFID. The Council's investment advisers, Arlingclose, will continue to advise retail clients as they have a retail adviser who is able to advise on any investment products which come under the scope of MIFID such as shares and bonds.

8.4 Investment of Money Borrowed in Advance of Need

The Authority may, from time to time, borrow in advance of need, where this is expected to provide the best long term value for money. Since amounts borrowed will be invested until spent, the Authority is aware that it will be exposed to the risk of loss of the borrowed sums, and the risk that investment and borrowing interest rates may change in the intervening period. These risks will be managed as part of the Authority's overall management of its treasury risks.

The total amount borrowed will not exceed the authorised borrowing limit. The maximum period between borrowing and expenditure is expected to be three years, although the Authority is not required to link particular loans with particular items of expenditure.

8.5 Policy on Use of Financial Derivatives

In the absence of any explicit legal power to do so, the Authority will not use standalone financial derivatives (such as swaps, forwards, futures and options). Derivatives embedded into loans and investments, including pooled funds and forward starting transactions, may be used, and the risks that they present will be managed in line with the overall treasury risk management strategy.

Treasury Management Strategy Statement and Investment Strategy 2022/23 to 2024/25

8.6 Housing Revenue Account (HRA)

The Council operates one loans pool for the General Fund and the HRA. A proportion of the Council's investment and debt interest is apportioned to the HRA at year end. The amount of HRA investment interest is calculated by applying the Council's average investment interest rate to the HRA's average notional cash balance.

**Treasury Management Strategy Statement
and Investment Strategy 2022/23 to 2024/25**

ANNEX A

PRUDENTIAL INDICATORS 2022/23 TO 2024/25

1 Upper Limits for Fixed Interest Rate Exposure and Variable Interest Rate Exposure

- 1.1 These indicators allow the Council to manage the extent to which it is exposed to changes in interest rates. This Council calculates these limits on a net interest paid basis (i.e. interest paid on fixed rate debt net of interest received on fixed rate investments).
- 1.2 The upper limit for variable rate exposure has been set to ensure that the Council is not exposed to interest rate rises which could adversely impact on the revenue budget. The limit allows for the use of variable rate debt to offset exposure to changes in short-term rates on investments.

	2021/22 Approved %	2022/23 Estimate %	2023/24 Estimate %	2024/25 Estimate %
Upper Limit for Fixed Interest Rate Exposure	100	100	100	100
Upper Limit for Variable Rate Exposure	40	40	40	40

- 1.3 The limits above provide the necessary flexibility within which decisions will be made for drawing down new loans on a fixed or variable rate basis; the decisions will ultimately be determined by expectations of anticipated interest rate movements as set out in the Council's treasury management strategy.

2 Maturity Structure of Fixed Rate borrowing

- 2.1 This indicator highlights the existence of any large concentrations of fixed rate debt needing to be replaced at times of uncertainty over interest rates and is designed to protect against excessive exposures to interest rate changes in any one period, in particular in the course of the next ten years.
- 2.2 It is calculated as the amount of projected borrowing that is fixed rate maturing in each period as a percentage of total projected borrowing that is fixed rate. The maturity of borrowing is determined by reference to the earliest date on which the lender can require payment.

**Treasury Management Strategy Statement
and Investment Strategy 2022/23 to 2024/25**

Maturity structure of fixed rate borrowing	Actual %	Lower Limit %	Upper Limit %
under 12 months	3.61	0	30
12 months and within 24 months	3.58	0	30
24 months and within 5 years	10.11	0	30
5 years and within 10 years	14.15	0	30
10 years and above	68.55	50	100

3 Credit Risk

3.1 The Council considers security, liquidity and yield, in that order, when making investment decisions.

3.2 Credit ratings remain an important element of assessing credit risk, but they are not a sole feature in the Council’s assessment of counterparty credit risk.

3.3 The Council also considers alternative assessments of credit strength, and information on corporate developments of and market sentiment towards counterparties. The following key tools are used to assess credit risk:

- Published credit ratings of the financial institution (minimum A- or equivalent) and its sovereign (minimum AA+ or equivalent for non-UK sovereigns);
- Sovereign support mechanisms;
- Credit default swaps (where quoted);
- Share prices (where available);
- Economic fundamentals, such as a country’s net debt as a percentage of its GDP;
- Corporate developments, news, articles, markets sentiment and momentum;
- Subjective overlay.

3.4 The only indicators with prescriptive values are credit ratings. Other indicators of creditworthiness are considered in relative rather than absolute terms.

4 Upper Limit for total principal sums invested over 1 year

4.1 The purpose of this limit is to contain exposure to the possibility of loss that may arise as a result of the Council having to seek early repayment of the sums invested.

Upper Limit for total principal sums invested over 1 year	2021/22 Approved £m	2022/23 Estimate £m	2023/24 Estimate £m	2024/25 Estimate £m
	10.00	10.00	10.00	10.00

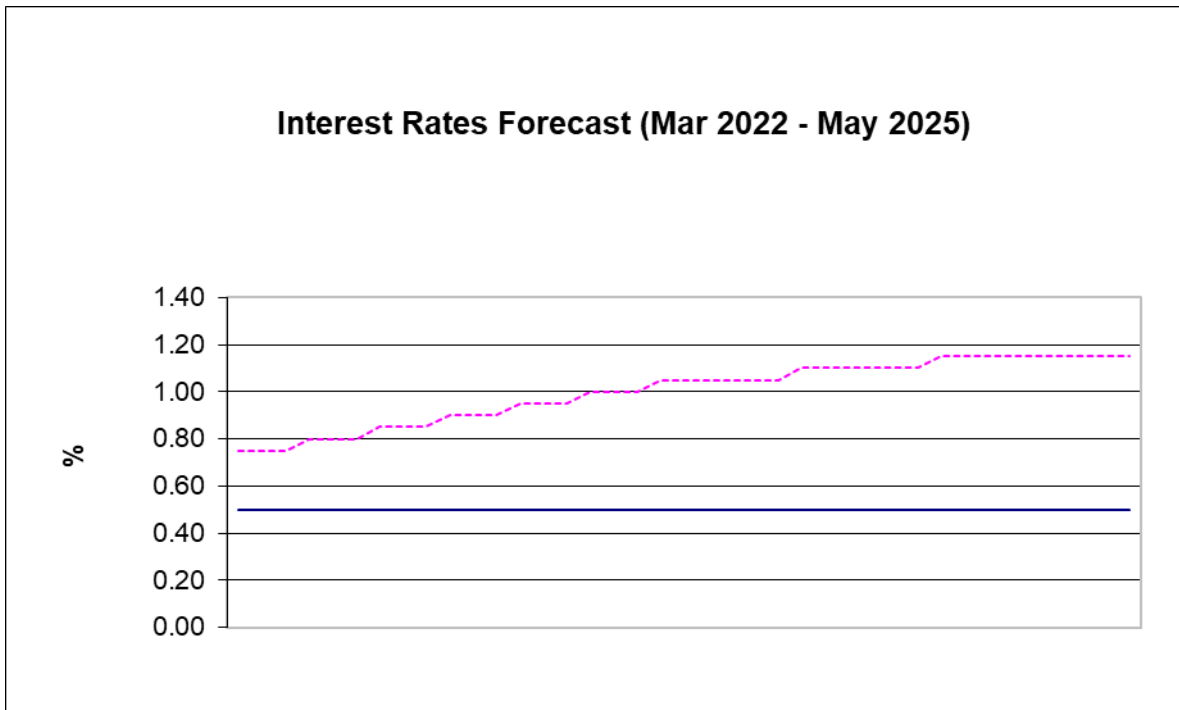
**Treasury Management Strategy Statement
and Investment Strategy 2022/23 to 2024/25**

ANNEX B

INTEREST RATES FORECAST

The graph below shows the interest rate forecast for the Official UK Bank Rate and the 50 year GILT rate from March 2022 to May 2025. The Official Bank Rate influences the rate at which the Council can invest. The GILT rate is the rate at which the Government borrows money and therefore this affects the rate at which the Council can borrow from the PWLB which is approximately 1% above GILT rates.

As the graph shows, it's much more expensive to borrow than to invest at the moment with the Official UK Bank Rate expected to remain fairly constant over the period. The graph illustrates that the difference between investment and borrowing rates is approximately 1.5%.



- _____ Official Bank Rate
- - - - - 50-yr GILT Rate

Treasury Management Strategy Statement and Investment Strategy 2022/23 to 2024/25

ANNEX C

GLOSSARY - Useful guide to Treasury Management Terms and Acronyms

BANK OF ENGLAND	UK's Central Bank
BANK RATE	Bank of England Interest Rate (also known as Base Rate)
CPI	Consumer Price Index – a measure of the increase in prices
RPI	Retail Price Index – a measure of the increase in prices
DMO	Debt Management Office – issuer of gilts on behalf of HM Treasury
FSA	Financial Services Authority - the UK financial watchdog
GDP	Gross Domestic Product – a measure of financial output of the UK
LIBID	London Interbank Bid Rate - International rate that banks lend to other banks
LIBOR	London Interbank Offer Rate – International rate that banks borrow from other banks (the most widely used benchmark or reference for short term interest rates)
PWLB	Public Works Loan Board – a Government department that lends money to Public Sector Organisations
MPC	Monetary Policy Committee - the committee of the Bank of England that sets the Bank Rate
LONG TERM RATES	More than 12 months duration
SHORT TERM RATES	Less than 12 months duration
BOND (GENERAL)	An investment in which an investor loans money to a public or private company that borrows the funds for a defined period of time at a fixed interest rate
GOVERNMENT BOND	A type of bond issued by a national government generally with a promise to pay periodic interest payments and to repay the face value on the maturity date

Treasury Management Strategy Statement and Investment Strategy 2022/23 to 2024/25

CORPORATE BOND	A type of bond issued by a corporation to raise money in order to expand its business
COVERED BOND	A corporate bond issued by a financial institution but with an extra layer of protection for investors whereby the investor has recourse to a pool of assets that secures or “covers” the bond if the financial institution becomes insolvent
GILT	A bond that is issued by the British government which is classed as a low risk investment as the capital investment is guaranteed by the government
REPO	A repurchase agreement involving the selling of a security (usually bonds or gilts) with the agreement to buy it back at a higher price at a specific future date For the party selling the security (and agreeing to repurchase it in the future) it is a REPO For the party on the other end of the transaction e.g. the local authority (buying the security and agreeing to sell in the future) it is a reverse REPO
FTSE 100	Financial Times Stock Exchange 100 - An index composed of the 100 largest companies listed on the London Stock Exchange which provides a good indication of the performance of major UK companies

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Treasury Management (TM) Update Report

1 Changes in the external environment

Economic Outlook

- 1.1 The economic outlook remains uncertain following and the impact of the coronavirus. In view of this uncertainty, the Council will continue to take a cautious approach in relation to its investments.

2 Investment Strategy

- 2.1 Given the increasing risk and continued low returns from short-term unsecured bank investments, the Council has placed a far greater emphasis on investing with the UK Government's Debt Management Office (DMO) in order to minimise these risks. The majority of our investment cash is therefore placed with the DMO on a short term basis to meet monthly outgoings and the remainder with two instant access call accounts up to a maximum limit of £3m with each.
- 2.2 Although the Council's current cash flow position remains healthy, the position is reviewed constantly with a view to undertake further temporary borrowing if required later in the year as the level of our investment cash decreases.

3 Borrowing Strategy

- 3.1 The Council currently has 6 temporary loans from other local authorities for £30m in total over periods up to 1 year. This total is made up of £5m which is repayable in February, £3m in May, £15m in October and £7m in November. At that time, the Council will review its cash flow position and will either repay those loans or continue the loans for a further period if the cash is required. Local authority loans remain a readily available source of cash at historically low rates so the Council will therefore continue to undertake temporary borrowing from other local authorities in the future as required to cover short-term cash flow requirements.
- 3.2 Although the Council hasn't borrowed from the Public Works Loan Board (PWLB) since March 2020, the Council will continue to monitor its cash position and interest rate levels to ensure that further long term borrowing is undertaken from the PWLB at the optimal time to fund on-going Capital commitments.
- 3.3 At the last strategy meeting with the Council's treasury advisers, Arlingclose Ltd, the analysis of the Balance Sheet projections showed that the Council is likely to have a significant borrowing requirement in the future. Despite this, it was agreed that temporary local authority

borrowing continues to be the best strategy. They advised against borrowing too far in advance of need given the ongoing high cost of carry from having expensive borrowing that is invested for the short term at extremely low rates.

4 PWLB Borrowing Update

- 4.1 Following the PWLB's recent review of its borrowing terms, we have been required to submit more detailed capital expenditure plans with confirmation of the purpose of capital expenditure from the Section 151 Officer. In particular, we had to confirm that we were not planning to purchase 'investment assets primarily for yield' in the current or next two financial years. We were able to give this assurance so we can continue to take advantage of PWLB borrowing at low rates.

5 Controls

5.1 Prudential Indicators

The Council sets prudential indicators which set boundaries within which its treasury management activity operates. The indicators are calculated to demonstrate that the Council's borrowing is affordable and include measures that show the impact of capital and borrowing decisions over the medium term. The Council has remained within all of its borrowing and investment limits for 2021/22 as stated in the TM Strategy Statement and the Capital Strategy Report agreed by Council in February 2021. The Council has not deviated from the Capital related indicators either.

- 5.2 From 2019/20, the Capital related Prudential Indicators have been excluded from the Treasury Management Strategy Statement (TMSS) and included in the Capital Strategy Report which is a new report introduced by the 2017 edition of the Prudential Code. It is intended to give a high level, concise and comprehensible overview to all elected members of how capital expenditure, capital financing and treasury management activity contribute to the provision of the Council's services.

- 5.3 The Capital Strategy Report was included with the Capital Plan report to Council in February 2021 and included the following Capital related Prudential Indicators:

Estimates of Capital Expenditure and Financing
Ratio of Financing Costs to Net Revenue Stream
Capital Financing Requirement
Authorised Limit and Operational Boundary for External Debt

5.4 Audit Reviews

The Internal Audit review undertaken in January 2021 found that there are effective controls in place with good examples of working practices identified. A medium assurance rating was awarded with 3 recommendations made to review risk registers, the documentation of procedures and the recording of Treasury Management decisions. All of these recommendations are currently being implemented.

6 Future

6.1 TM Strategy for next six months

As planned capital expenditure is incurred or delayed in some cases as a result of the pandemic, the Council will continue to monitor its cash flow position to ensure that temporary borrowing is undertaken if required. The Council will also monitor market conditions and interest rate levels to ensure that external PWLB borrowing is undertaken at the optimal time in line with the TM strategy.

6.2 Medium Term Capital Strategy

Work is currently underway to develop a medium term strategy for capital. This will help identify projects that we are planning to develop and invest in over a 5 to 10 year period, but have not yet gone through the approval process. This will impact on the level of borrowing that the Council will require to undertake over the coming years. A detailed model is currently being developed with our Treasury Management advisers to help inform the decision making process to ensure that the correct balance is maintained between the need to invest in our assets and continue to deliver an ambitious investment programme and ensuring the plans remain prudent and affordable.

6.3 Reports

The next reports will be the annual TM Review Report 2021/22 and the TM Update Report 2022/23 which will be reported to the Governance and Audit Committee in July.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Treasury Management Strategy Statement 2022/23

Well-being Impact Assessment Report


This report summarises the likely impact of the proposal on the social, economic, environmental and cultural well-being of Denbighshire, Wales and the world.

Assessment Number:	148
Brief description:	The Treasury Management strategy for 2021/22
Date Completed:	10/12/2021 09:23:41 Version: 20
Completed by:	Rhys Ifor Jones
Responsible Service:	Finance
Localities affected by the proposal:	Whole County,
Who will be affected by the proposal?	Proposals have little or no direct impact on the vast majority of residents as the strategy involves managing the Council's investments and borrowing.
Was this impact assessment completed as a group?	No

IMPACT ASSESSMENT SUMMARY AND CONCLUSION

Before we look in detail at the contribution and impact of the proposal, it is important to consider how the proposal is applying the sustainable development principle. This means that we must act "in a manner which seeks to ensure that the needs of the present are met without compromising the ability of future generations to meet their own needs."

Score for the sustainability of the approach


 (2 out of 4 stars) Actual score : 23 / 36.

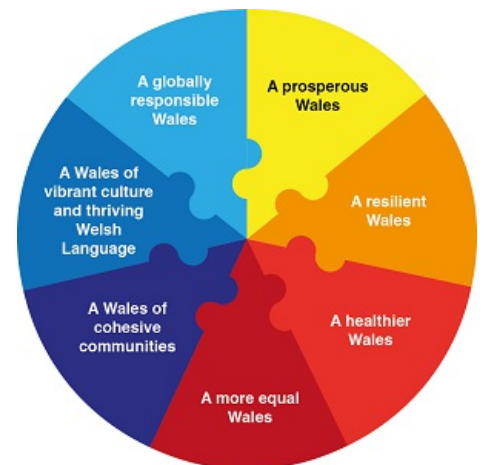
Summary for each Sustainable Development principle

Long term	The impact of this report is neutral in this particular area.
Prevention	The impact of this report is neutral in this particular area.
Integration	The impact of this report is neutral in this particular area.
Collaboration	The impact of this report is neutral in this particular area.
Involvement	The impact of this report is neutral in this particular area.

Summary of impact

Well-being Goals

A prosperous Denbighshire	Positive
A resilient Denbighshire	Positive
A healthier Denbighshire	Neutral
A more equal Denbighshire	Neutral
A Denbighshire of cohesive communities	Neutral
A Denbighshire of vibrant culture and thriving Welsh language	Neutral
A globally responsible Denbighshire	Neutral



Main conclusions

An effective Treasury Management strategy ensures that the Council's investment and borrowing decisions will contribute towards the goal of maximising income and minimising costs which supports efficient service delivery.

Evidence to support the Well-being Impact Assessment

- We have consulted published research or guides that inform us about the likely impact of the proposal
- We have involved an expert / consulted a group who represent those who may be affected by the proposal
- We have engaged with people who will be affected by the proposal

THE LIKELY IMPACT ON DENBIGHSHIRE, WALES AND THE WORLD

A prosperous Denbighshire

Overall Impact	Positive
Justification for impact	An effective Treasury Management strategy ensures that the Council's investment and borrowing decisions will contribute towards the goal of maximising income and minimising costs which supports efficient service delivery.
Further actions required	Sound financial planning and efficient long term treasury management strategies ensure that the positive impact of this report on the County's prosperity is maximised.

Positive impacts identified:

A low carbon society	
Quality communications, infrastructure and transport	Financial planning and decision making ensures that proper consideration of the long term impact of financial decisions is given, including the payback period and whole life costs of capital investment decisions, properly impact assessed budget proposals and long term debt and investment (treasury management) strategies.
Economic development	The Treasury Management strategy and Prudential Indicators ensure that the Council's cash is safeguarded as much as possible by making investments in banks recommended in the annual strategy statement.
Quality skills for the long term	The strategy ensures that the Council's borrowing is monitored and is within set limits and is affordable. It identifies current financing requirements for the Capital Plan and estimates the proposed capital requirements for the next three financial years.
Quality jobs for the long term	Sound investment and borrowing decisions relating to the Council's cash will maximise the Council's income within the guidelines set in the Treasury Management strategy.
Childcare	The Prudential Indicators are a statutory requirement which demonstrate the affordability of our plans and contribute towards the overall financial wellbeing of Denbighshire.

Negative impacts identified:

A low carbon society	
Quality communications, infrastructure and transport	
Economic development	
Quality skills for the long term	
Quality jobs for the long term	
Childcare	

A resilient Denbighshire

Overall Impact	Positive	Tudalen 107
-----------------------	----------	-------------

Justification for impact	A sound Treasury Management strategy ensures that the Council's cash is secure and new borrowing is affordable. It also enables the Council to react quickly to market volatility by continual monitoring of the financial institutions throughout the year.
Further actions required	Good investment decisions will help the Council to develop more efficient working practices which will use less resources which will help to maximise the positive impact of this report on the County's resilience.

Positive impacts identified:

Biodiversity and the natural environment	
Biodiversity in the built environment	
Reducing waste, reusing and recycling	Good investment decisions will help the Council to develop more efficient working practices which will use less resources.
Reduced energy/fuel consumption	The strategy is set at the start of the financial year but it is monitored carefully throughout the year to ensure that the Council reacts quickly to any market volatility and the impact on the banking institutions.
People's awareness of the environment and biodiversity	
Flood risk management	

Negative impacts identified:

Biodiversity and the natural environment	
Biodiversity in the built environment	
Reducing waste, reusing and recycling	
Reduced energy/fuel consumption	
People's awareness of the environment and biodiversity	
Flood risk management	

A healthier Denbighshire

Overall Impact	Neutral
Justification for impact	Proposals have little or no direct impact on the vast majority of residents as the strategy involves managing the Council's investments and borrowing.
Further actions required	The impact of this report is neutral in this particular area so this is not applicable.

Positive impacts identified:

A social and physical environment that encourage and support health and well-being	
Access to good quality, healthy food	
People's emotional and mental well-being	
Access to healthcare	
Participation in leisure opportunities	The strategy contributes to the overall financial health of Denbighshire and therefore supports the delivery of the annual budget.

Negative impacts identified:

A social and physical environment that encourage and support health and well-being	
Access to good quality, healthy food	
People's emotional and mental well-being	
Access to healthcare	
Participation in leisure opportunities	

A more equal Denbighshire

Overall Impact	Neutral
Justification for impact	A good treasury management strategy contributes to the overall financial resilience of the Council and supports the on-going work of the Authority without impacting on residents.
Further actions required	The impact of this report is neutral in this particular area so this is not applicable.

Positive impacts identified:

Improving the well-being of people with protected characteristics. The nine protected characteristics are: age; disability; gender reassignment; marriage or civil partnership; pregnancy and maternity; race; religion or belief; sex; and sexual orientation	
People who suffer discrimination or disadvantage	
People affected by socio-economic disadvantage and unequal outcomes	An efficient treasury management strategy contributes to the financial resilience of the Council and supports service delivery.
Areas affected by socio-economic disadvantage	

Negative impacts identified:

Improving the well-being of people with protected characteristics. The nine protected characteristics are: age; disability; gender reassignment; marriage or civil partnership; pregnancy and maternity; race; religion or belief; sex; and sexual orientation	
People who suffer discrimination or disadvantage	
People affected by socio-economic disadvantage and unequal outcomes	
Areas affected by socio-economic disadvantage	

Overall Impact	Neutral
Justification for impact	A good treasury management strategy contributes to the overall financial resilience of the Council and supports the on-going work of the Authority without impacting on residents.
Further actions required	The impact of this report is neutral in this particular area so this is not applicable.

Positive impacts identified:

Safe communities and individuals	
Community participation and resilience	
The attractiveness of the area	
Connected communities	
Rural resilience	

Negative impacts identified:

Safe communities and individuals	
Community participation and resilience	
The attractiveness of the area	
Connected communities	
Rural resilience	

A Denbighshire of vibrant culture and thriving Welsh language

Overall Impact	Neutral
Justification for impact	A good treasury management strategy contributes to the overall financial resilience of the Council and supports the on-going work of the Authority. It has no direct impact on the language and the culture because any treasury management decisions are based on the treasury strategy and advice from financial consultants.
Further actions required	The impact of this report is neutral in this particular area so this is not applicable.

Positive impacts identified:

People using Welsh	
Promoting the Welsh language	
Culture and heritage	

Negative impacts identified:

People using Welsh	
---------------------------	--

Promoting the Welsh language	
Culture and heritage	

A globally responsible Denbighshire

Overall Impact	Neutral
Justification for impact	A good treasury management strategy contributes to the overall financial resilience of the Council and supports the on-going work of the Authority. It has no direct impact on the local area.
Further actions required	The impact of this report is neutral in this particular area so this is not applicable.

Positive impacts identified:

Local, national, international supply chains	
Human rights	All investments are undertaken from national institutions in line with the strategy and financial advice. The strategy determines the institutions with the minimum credit rating which the Authority is permitted to invest with.
Broader service provision in the local area or the region	All borrowing is undertaken from central Government as detailed in the strategy and in line with other local authorities.
Reducing climate change	

Negative impacts identified:

Local, national, international supply chains	
Human rights	
Broader service provision in the local area or the region	
Reducing climate change	

Adroddiad i'r	Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio
Dyddiad y cyfarfod	26 Ionawr 2022
Aelod/Swyddog Arweiniol	Y Cyngorydd Julian Thompson Hill / Lisa Lovegrove – Prif Archwilydd Mewnol
Awdur yr adroddiad	Lisa Lovegrove – Prif Archwilydd Mewnol
Teitl	Adolygiad Dilydol Archwilio Mewnol – Rheoli Prosiect Adeilad y Frenhines

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

- 1.1. Mae'r adroddiad hwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am y cynnydd a wnaed ar weithredu'r cynllun gweithredu a oedd yn cyd-fynd â'r adroddiad Archwilio Mewnol ar Reoli Prosiect Adeilad y Frenhines, a gyflwynwyd i'r pwyllgor hwn ym mis Ionawr 2021.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

- 2.1. Bwriad yr adroddiad hwn yw darparu gwybodaeth am sut y mae'r Cyngor yn gweithredu gwelliannau wrth Reoli Prosiect Adeilad y Frenhines yn unol â'r cynllun gweithredu y cytunwyd arno ers cyhoeddi'r adroddiad Archwilio Mewnol. Sgôr sicrwydd isel a roddwyd yn yr adroddiad, felly gofynnodd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio am adroddiad cynnydd. Dyma'r ail adroddiad cynnydd.

3. Beth yw'r Argymhellion?

- 3.1. Bod y pwyllgor yn adolygu'r cynnydd a wnaed o ran mynd i'r afael â chamau gweithredu'r archwiliad, ac yn penderfynu a oes angen unrhyw adroddiadau diweddarau pellach ynglŷn â'r cynnydd a wnaed ar y cynllun gweithredu gwelliant.

4. Manylion yr adroddiad

- 4.1. Sgôr sicrwydd isel a roddwyd yn ein hadolygiad o Reoli Prosiect Adeilad y Frenhines, sef adroddiad dyddiedig Ionawr 2021. Nododd yr adolygiad dilynol cyntaf y gwnaed cynnydd mewn sawl maes ers ein hadolygiad diwethaf, gydag wyth o'r deuddeg cam gweithredu wedi eu gweithredu'n llawn. Ar sail canlyniadau'r adolygiad dilynol cyntaf, rhoddwyd sgôr sicrwydd canolig.
- 4.2. Cynhaliwyd adolygiad dilynol pellach i ganfod faint o gynnydd a wnaed gyda'r camau gweithredu oedd heb eu cymryd, lle effeithiwyd ar y cynnydd gan bwysau eraill ar y gwasanaeth a'r ffaith bod y system rheoli prosiect yn cael ei huwchraddio yn dilyn proses dendro ddiweddar. Mae Atodiad 1 yn rhoi crynodeb o'n hail adolygiad dilynol.
- 4.3. Ar sail canlyniadau ein hadolygiad dilynol, rydym yn parhau i roi sgôr sicrwydd canolig. Mae trydydd adolygiad dilynol wedi'i drefnu ar gyfer mis Gorffennaf 2022.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

- 5.1. Amherthnasol – nid oes angen gwneud unrhyw benderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

- 6.1. Amherthnasol – nid oes angen gwneud unrhyw benderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

- 7.1. Amherthnasol – nid oes angen gwneud unrhyw benderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

- 8.1. Amherthnasol – nid oes angen gwneud unrhyw benderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1. Amherthnasol – nid oes angen gwneud unrhyw benderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sydd yna ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1. Amherthnasol – nid oes angen gwneud unrhyw benderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

11.1. Amherthnasol – nid oes angen gwneud unrhyw benderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Internal Audit of Project Management: Queen's Buildings

Follow Up Review

Purpose & Background Information

Our original review of Project Management: Queen's Buildings was completed in January 2021 giving a low assurance rating.

It should be noted that the updated opinion is based on the assumption that systems and controls as previously identified during the original audit remain in operation and are being complied with in practice. The purpose of our follow up exercise is not to retest the operation of controls which have already been assessed, but to review how management has responded to the action plans following our initial work.

Tudalen 118

Audit Opinion

Progress has been made in a number of areas since our last review with eight of the twelve actions being fully implemented. A further follow up will be needed to establish the progress made with the following outstanding actions which are mostly delayed due to the project management system undergoing a tendering process:

- Updating Project Management Guidelines.

- Reviewing the Stage Review Group process once the new Project Management system is up and running to ensure roles and responsibilities are clear.
- Verto (Project Management system) access levels to be regularly reviewed.
- The Project Board developing a mechanism so that project benefits can be effectively measured.

Once addressed, these improvements should further strengthen the Council's project management arrangements.

Based on the results of the first follow up review, we are providing a medium assurance.

Assurance Rating

Audit Opinion	Rating
At Final Report	Low ●
At First Follow Up	Medium ●

Internal Audit of Project Management: Queen's Buildings

Progress with Implementing Agreed Actions

Action Risk Rating	Actions Fully Implemented	Actions Not Implemented	Actions Not Yet Due
Critical ●	0	0	0
Major ●	4	0	0
Moderate ●	4	4	0

Tudalen 119

Ref	Agreed Action	Original Issue & Risk Rating	Manager Responsible & Target Date	Follow Up Status and Comments
1.1	Terms of Reference to be reviewed and finalised by the Project Board.	Lack of effective governance and scrutiny arrangements at the start of the project Moderate ●	Project Manager 01/02/2021	Complete The first meeting of the new Project Board was held on the 14 April 2021 at which the Board's Terms of Reference was agreed. Meetings have been arranged monthly for the remainder of 2021.
1.2	Update Project Management guidelines to include further clarification on the roles and responsibilities, escalation and internal DCC reporting and approvals.	Lack of effective governance and scrutiny arrangements at the start of the project. Moderate ●	Strategic Planning Team Manager 31/03/2021	In Progress – Revised Date 31/12/2021 The project management guidelines are currently being updated. Amendments have been carried out, but the Section 151 Officer and the Strategic Planning Team Manager will

Internal Audit of Project Management: Queen's Buildings

Tudalen 120

				look at the project management processes to identify if they can be aligned with the Strategic Investment Group (SIG) process as part of the specification for a new project management system.
1.3	Reaffirm roles and responsibilities with the Stage Review Group (e.g. ICT, Finance, Communications, Property and Strategic Planning) representatives.	Lack of effective governance and scrutiny arrangements at the start of the project. Moderate ●	Strategic Planning Team Manager 31/03/2021	In Progress – Revised Date 31/12/2021 A tendering process for a new project management system is currently being undertaken. This action is on hold until a decision is made on the future platform.
1.4	Verto access levels have been reviewed to ensure that they are appropriate and up-to-date. These will be regularly reviewed in future.	Lack of effective governance and scrutiny arrangements at the start of the project. Moderate ●	Performance & Programme System Administrator Complete	In Progress The Performance & Programme System Administrator has reviewed Verto system access levels since our original review, but responsibility for the Verto system now lies with ICT. There are users listed who have not accessed the system since 2015, ICT will look at deleting these going forwards. ICT will be reviewing the account status on a six monthly cycle to identify inactive accounts and action them appropriately.

Internal Audit of Project Management: Queen's Buildings

Tudalen 121

				Currently out to tender on the Project Management and Performance Software and will be implementing Single Sign On which will link to the Active Directory and will restrict access as soon as a leaver or a mover has been actioned.
2.1	Linked to actions 1.2 and 1.3, Project Management Guidance and roles and responsibilities of the Stage Review Group will be reviewed and reaffirmed.	Actual and forecasted project costs far exceed estimates. Major ●	Strategic Planning Team Manager 31/03/2021	Closed Duplicated with actions 1.2 & 1.3
2.2	A revised business case has been completed for Phase 1 detailing more realistic costings; currently tendering for the demolition work, but are continuing to explore options for external funding to proceed with Phase 1.	Actual and forecasted project costs far exceed estimates. Major ●	Project Manager/ Lead Officer – Strategic Asset Management 31/01/2021	Complete A revised business case was submitted to Cabinet for approval in September 2020. It was further updated and submitted to Welsh Government in January 2021, which was reviewed at their Capital Panel and approved. External funding for Phase 1 has now been secured.
3.1	External legal advice is being sought.	Non-adherence to Contract Procedure Rules. Major ●	Legal Services Manager 31/01/2021	Complete The external legal review has now concluded, and the outcome discussed with the relevant parties.

Internal Audit of Project Management: Queen's Buildings

Tudalen 122

3.2	A protocol will be developed to detail how and when Legal should be engaged, and will be agreed by the Senior Leadership Team (SLT).	Non-adherence to Contract Procedure Rules. Major ●	Legal Services Manager 31/01/2021	Complete The Legal protocol was approved by the Senior Leadership Team (SLT) on the 1 April 2021.
4.1	The Project Board to develop a mechanism so that projects benefits can be effectively measured.	Some key project management information is either not recorded or has not been updated. Moderate ●	Project Manager/ Lead Officer – Strategic Asset Management 31/03/2021	In Progress - Revised Date 31/08/2021 The Project Manager and Lead Officer (Strategic Asset Management) are working with the Rhyl Regeneration Programme Manager on developing a mechanism so project benefits can feed into the over-arching Rhyl Regeneration Programme.
4.2	The Project Manager to meet with the recently appointed communications resource for the Rhyl Programme Board so that she can include elements of the project within the programme's communications plan.	Some key project management information is either not recorded or has not been updated. Moderate ●	Project Manager Complete	Complete The Project Manager and the Communications Resource Officer for the Rhyl Programme Board regularly meet to update the Queen's Buildings Communication Plan.
4.3	A log of key changes to be captured within monthly project board meetings.	Some key project management information is either not recorded or has not been updated. Moderate ●	Project Manager/ Lead Officer – Strategic Asset Management Complete	Complete A log of key changes is maintained and is a standing agenda item for the Project Board.

4.4	The project will be reviewed to ensure lessons learnt are captured.	Some key project management information is either not recorded or has not been updated. Moderate ●	Project Manager 18/12/2020	Complete The Project Manager confirmed that lessons learnt are now being captured on the 'Verto' project management system, and incorporate those from the start of the project.
-----	---	---	-------------------------------	--

Report Recipients

- Head of Finance & Property/S151 Officer
- Lead Officer (Strategic Asset Management)
- Project Manager
- Lead Project Manager
- Strategic Planning Team Manager
- Corporate Director: Economic & Community Ambition
- Corporate Director: Communities
- Strategic Planning & Performance Officer
- Legal Services Manager
- Head of Legal, HR & Democratic Services
- Head of Business Improvement & Modernisation
- Lead Member for Finance, Performance & Strategic Assets
- Governance & Audit Committee

Tudalên 124

Internal Audit Team

Sara Webster, Auditor 01824 712033 sara.webster@denbighshire.gov.uk

Key Dates

Review commenced	April 2021
Review completed	June 2021
Reported to Governance & Audit Committee	July 2021
Proposed date for second follow up review	December 2021

Adroddiad i'r	Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio
Dyddiad y cyfarfod	26 Ionawr 2022
Aelod/Swyddog Arweiniol	Y Cyngorydd Hugh Evans - Arweinydd Alan Smith - Pennaeth Gwella Busnes a Moderneiddio
Awdur yr adroddiad	Lisa Lovegrove – Prif Archwilydd Mewnol
Teitl	Datganiad Llywodraethu Blynyddol – Diweddariad ar y Cynllun Gwella

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad hwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am y cynnydd a wnaed wrth roi'r cynllun gwella sydd wedi'i gynnwys yn Natganiad Llywodraethu Blynyddol 2020/21 ar waith.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Pwrpas yr adroddiad hwn yw darparu gwybodaeth am sut y mae'r Cyngor yn mynd ati i roi gwelliannau i drefniadau llywodraethu ar waith ers cyhoeddi'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol ym mis Gorffennaf 2021, er mwyn sicrhau bod risgiau i'r Cyngor yn cael eu rheoli'n effeithiol.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y Pwyllgor yn adolygu ac yn cynnig sylwadau ar y cynnydd.

4. Manylion yr adroddiad

Mae cynnydd da'n cael ei wneud gyda'r gwelliannau a nodwyd yn Natganiad Llywodraethu Blynyddol 2020/21 ar y cyfan, gyda thasgau wedi'u dyrannu a

gwaith yn mynd rhagddo. Mae Atodiad 1 yn darparu manylion y cynnydd a wnaed yn erbyn pob un o gamau gweithredu'r cynllun gwella.

Bydd adroddiad diweddarau pellach ar y cynllun gweithredu yn cael ei gyflwyno i'r pwyllgor ochr yn ochr â Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2021/22.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Nid oes angen gwneud unrhyw benderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Amherthnasol – nid oes angen gwneud unrhyw benderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Aseiad o'r Effaith ar Les?

Amherthnasol – nid oes angen gwneud unrhyw benderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

Amherthnasol – nid oes angen gwneud unrhyw benderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Amherthnasol – nid oes angen gwneud unrhyw benderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sydd yna ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Amherthnasol – nid oes angen gwneud unrhyw benderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

Amherthnasol – nid oes angen gwneud unrhyw benderfyniad gyda'r adroddiad hwn.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Annual Governance Statement 2020-21 – Improvement Plan Update

Improvement areas identified for 2021/22	Agreed action	Progress Update as at January 2022
Review and update Officers' code of conduct and the process for capturing and response taken to declaration of interest, gifts and hospitality.	<p>Develop policy & guidance for managers to ensure employees are prompted to declare conflicts of interest, gifts and hospitality and appropriate response taken.</p> <p>Revised system to capture officer declaration of interests and gifts and hospitality</p> <p>Strategic HR Manager by 31/03/2022</p>	HR continues to develop policy and procedural guidance. Progress to continue as far as possible prior to the pre-election period (purdah) on 20 th March. Guidance and policy may be complete, but may not have undergone approval before Council finishes pre-election.

Annual Governance Statement 2020-21 – Improvement Plan Update

Tudalen 130

Improvement areas identified for 2021/22	Agreed action	Progress Update as at January 2022
<p>Continuing budget pressures and uncertainty over funding. Also, address any actions arising from the review of the Financial Management Code</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Review and document complete Capital Process including SIG Terms of Reference, clear decision making, accounting and project management processes. • Development a clear long-term capital strategy. • Monitor on-going impact of Covid on services. • Develop and implement a new Budget Process for 2022/23 and beyond which hopes to embed long term decision-making and consultation as core principles • We will continue to lobby for multi-year indicative settlement figures from Welsh Government. • Complete the annual review of the Medium Term Financial Strategy (MTFS). • Include Unearmarked Reserves figure in the Corporate Dashboard to compliment the annual outturn projections. <p>Head of Finance & Property Services by 31/03/2022</p>	<ul style="list-style-type: none"> • The work on capital had been scheduled to be undertaken during the autumn. However due to the overrun of the external audit of our Statement of Accounts this has not been possible. Further delays are now likely as the service needs to concentrate on preparing for this year's closedown period. • A new 3/5 year budget process was approved by Cabinet, SLT, G&AC and shared with Council and other stakeholders. • The draft Settlement published on the 21st December included two additional years of indicative settlements. • MTFS was reviewed last year but will now need to re-presented following the very complex draft settlement. • Unearmarked Reserves figure included in Corporate Dashboard for 2021/22 and will continue to be included.

Annual Governance Statement 2020-21 – Improvement Plan Update

Improvement areas identified for 2021/22	Agreed action	Progress Update as at January 2022
Address contract management weaknesses highlighted by Internal Audit.	Implement revised action plan, as reported to Governance & Audit Committee in January 2021. Head of Legal, HR & Democratic Services and Head of Finance & Property Services by 31/07/2021.	Revised action plan in place and progress is being made with implementing the agreed actions, albeit delayed due to capacity constraints.
	Internal Audit to follow up progress in implementing agreed actions. Chief Internal Auditor by 31/07/2021.	First follow up completed in July 2021 and second follow up in November 2021. Both reports have been presented to Governance & Audit Committee for members to review progress with completing the agreed action plan. A further follow up review is scheduled for May 2022.
Implement requirements of the Local Government & Elections (Wales) Act 2021.	Convene a Member/Officer Working Group to ensure requirements are met. To include: <ul style="list-style-type: none"> • Changes to Governance & Audit Committee composition • Annual Performance Review and Peer Assessment • Establish Corporate Joint Committees Head of Legal, HR & Democratic Services and Strategic Planning & Performance Manager by 31/07/2021	Progress as follows: <ul style="list-style-type: none"> • Update to Governance & Audit Committee Terms of Reference and Constitution underway in time for changes to take effect in May 2022. • Annual Performance Review & Peer Assessment - Now included commentary on areas required under the Self-Assessment into both quarterly and annual performance reports. • Corporate Joint Committees (CJC) were established by the regulation. Gwynedd CC are leading on the arrangements

Tudalen 131

Annual Governance Statement 2020-21 – Improvement Plan Update

Improvement areas identified for 2021/22	Agreed action	Progress Update as at January 2022
		and there will be two meetings this month so that CJs can adopt standing orders, appoint statutory officers (on a temporary basis), and agree a budget.
Workforce capacity and resilience and reliance on key positions	<p>Recruit vacant Senior Management Team positions i.e. Chief Executive and Head of Education & Children Services. Also, ensure formal induction and on boarding for the new appointees.</p> <p>CET / Strategic HR Manager, Leader & Director Communities by 31/12/2021</p>	<p>Senior Management Team (SLT) vacancies have both been filled. Formal induction of the Chief Executive was conducted by both the Leader and HR; Head of Education and Children’s Services (both internal promotions) induction was carried out by Corporate Director – Communities.</p> <p>For other SLT vacancies i.e. Head of Communities –Interim arrangements have been put in place since November with staff assuming additional responsibilities split in two.</p> <p>Head of Business Improvement and Modernisation retiring end of March 2022 - similarly considering interim arrangements.</p> <p>These interim arrangements will be subject to the Chief Executive’s review of SLT structure and any resulting proposals.</p>

Tudalen 132

Annual Governance Statement 2020-21 – Improvement Plan Update

Improvement areas identified for 2021/22	Agreed action	Progress Update as at January 2022
	Review and update the workforce plan and coordinate an assessment with services. Strategic HR Manager by 31/3/2022	In progress and work ongoing. CET is overseeing its development with an update scheduled for the end of January.
	Internal Audit review of workforce planning process. Chief Internal Auditor by 31/3/2022	Internal Audit review of workforce planning on hold as Audit Wales is covering this area as part of their 'Springing Forward' review.
	New Ways of Working Project includes a work-stream developing new HR policies to support future work patterns Head of Business Improvement & Modernisation /Head of Legal, HR & Democratic Services by 31/10/2021	SLT agreement has now been secured to take forward a proposal to re-design staff role definitions and business travel arrangements in accordance with New Ways of Working developments. This proposal will go forward for consideration by Unions, Members and staff early in 2022.
Review the Whistleblowing Policy	Update the policy capturing lessons learned from recent concerns raised. Head of Legal, HR & Democratic Services by 31/03/2022	Coordinating a review with HR, Legal & Audit with a view to completion by the end of March 2022.

Tudalen 133

Annual Governance Statement 2020-21 – Improvement Plan Update

Tudalen 134

Improvement areas identified for 2021/22	Agreed action	Progress Update as at January 2022
<p>Uncertainty over future funding arrangements following EU Exit.</p>	<p>Resources and processes to be put in place to ensure that the Council maximises the opportunities in relation to the new UK Funding Initiatives including the UK Levelling Up Fund (LUF), UK Community Renewal Fund (CRF) and the forthcoming UKShared Prosperity Fund (SPF). Also, ensure coordination with other funding streams e.g. WG Transforming Towns Fund.</p> <p>CET / Corporate Director: Economy & PublicRealm (Lead) by 31/10/2021</p>	<p>Progress with new funding opportunities as follows:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Joint LUF bid with Wrexham County Borough Council (WCBC) for Clwyd South was successful. Joint Governance arrangements with WCBC has been agreed. • Joint LUF bid with Conwy County Borough Council (CCBC) for Clwyd West approved at Cabinet. UK Government submission date awaited. • LUF bid for Vale of Clwyd approved at Cabinet. UK Government submission date awaited. • CRF Bid successful. <p>In terms of delivery of projects, leads have been identified from within existing resources to deliver. This includes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Economic & Business Development Team (within Planning, Public Protection & Countryside Services) have undergone a mini restructure to ensure suitable resources to deliver projects. • Additional resources have been

Annual Governance Statement 2020-21 – Improvement Plan Update

Improvement areas identified for 2021/22	Agreed action	Progress Update as at January 2022
		<p>allocated in Finance to monitor capital spend.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Additional resources have been allocated to BIM to provide Programme Management support and some technical support from a corporate perspective. <p>It is hoped that most additional costs can be reclaimed against the grant.</p> <p>Head of Communities & Customers is the strategic lead for forthcoming UK SPF.</p> <p>Head of Planning, Public Protection & Countryside is the main link with WG Transforming Towns Funding and maintains contact with Welsh Government on our proposals for the LUF.</p>

Tudalen 135

Mae tudalen hwn yn fwiadol wag

Cyfarfod	Eitem (Disgrifiad / Teitl)		Pwrpas yr Adroddiad	Angen penderfyniad (oes/nac oes)	Awdur – swyddog cyswilt
16 Mawrth 22	1	Materion a Gyfeiriwyd gan y Pwyllgorau Craffu (os oes rhai)	I dderbyn a materion a godwyd yn Craffu		Cydlynedd Craffu – Rhian Evans
	2	Adroddiadau Rheoleiddio Allanol a Dderbyniwyd yn ddiweddar (os oes rhai)	Ystyried unrhyw adroddiadau a dderbyniwyd		Pennaeth Gwella Busnes a Moderneiddio – Alan Smith
	3	Y Wybodaeth Ddiweddaraf ynghylch Archwilio Mewnol	Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am gynnydd diweddaraf y Pwyllgor Archwilio Mewnol		Cyng Julian Thompson Hill / Lisa Lovegrove – Pennaeth Archwilio Mewnol
	4	Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol			Gwasanaethau Democraidd
		Adroddiadau			
	5	Newidiadau Cyfansoddiadol / Diwygiadau arfaethedig i'r Cylch Gorchwyl			Gary Williams, Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democraidd
	6	Comisiynu Rhanbarthol Lleoliadau Cartrefi Gofal Pobl Hŷn	Derbyn adroddiad Archwilio Cymru.		Cyfarwyddwr Corfforaethol: Cymunedau – Nicola Stubbins / Prif Reolwr – David Soley
	7	2020-21 Ardystio grantiau a ffurflenni	I dderbyn y crynodeb o'r canlyniadau allweddol o waith ardystio SAC ar grantiau a ffurflenni 2020/21 y Cyngor.		Pennaeth Cyllid – Steve Gadd

Cyfarfod	Eitem (Disgrifiad / Teitl)		Pwrpas yr Adroddiad	Angen penderfyniad (oes/nac oes)	Awdur – swyddog cyswilt
	8	Cynllun Blynyddol 2022	Derbyn y Crynodeb Archwilio Blynyddol ar gyfer Cyngor Sir Ddinbych a gynhyrchwyd gan Archwilio Cymru		Pennaeth Cyllid – Steve Gadd
	9	Adroddiad dilynol – Seiber-wydnwch	Derbyn adroddiad dilynol yn dilyn adroddiad Archwilio Cymru a gyflwynwyd ym mis Mawrth 2021		Prif Swyddog Digidol – Barry Eaton
	10	Adroddiad ar Gwynion			Kevin Roberts - Swyddog Cwynion Statudol a Chorfforaethol / Gary Williams, Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd
	11	Strategaeth Archwilio Mewnol 2022/23	Derbyn adroddiad y strategaeth archwilio flynyddol.		Lisa Lovegrove – Pennaeth Archwilio Mewnol
	12	Adroddiad Blynyddol chwythu'r chwiban	Derbyn y diweddariad blynyddol ar Chwythu'r Chwiban		Gary Williams, Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd
27 Ebrill 22	1	Materion a Gyfeiriwyd gan y Pwyllgorau Craffu (os oes rhai)	I dderbyn a materion a godwyd yn Craffu		Cydlynnydd Craffu – Rhian Evans

Cyfarfod	Eitem (Disgrifiad / Teitl)		Pwrpas yr Adroddiad	Angen penderfyniad (oes/nac oes)	Awdur – swyddog cyswllt
	2	Adroddiadau Rheoleiddio Allanol a Dderbyniwyd yn ddiweddar (os oes rhai)	Ystyried unrhyw adroddiadau a dderbyniwyd		Pennaeth Gwella Busnes a Moderneiddio – Alan Smith
	3	Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol			Gwasanaethau Democrataidd
		Adroddiadau			
	4	Newidiadau Cyfansoddiadol			Gary Williams, Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd
	5	Datganiad Llywodraethu Blynnyddol Drafft	Ystyried y Datganiad Llywodraethu drafft		Lisa Lovegrove – Pennaeth Archwilio Mewnol
	6	Adroddiad diweddar ar y nifer sy'n manteisio ar Proactis	I dderbyn adroddiad diweddar gwasanaeth ar y defnydd o Proactis.		Lisa Jones – Rheolwr Gwasanaethau Cyfreithiol
8 Mehefin 22	1	Materion a Gyfeiriwyd gan y Pwyllgorau Craffu (os oes rhai)	I dderbyn a materion a godwyd yn Craffu		Cydlynnydd Craffu – Rhian Evans
	2	Adroddiadau Rheoleiddio Allanol a Dderbyniwyd yn ddiweddar (os oes rhai)	Ystyried unrhyw adroddiadau a dderbyniwyd		Pennaeth Gwella Busnes a Moderneiddio – Alan Smith
	3	Y Wybodaeth Ddiweddaraf ynghylch Archwilio Mewnol	Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am gynnydd diweddaraf y Pwyllgor Archwilio Mewnol		Cyng Julian Thompson Hill / Lisa Lovegrove – Pennaeth Archwilio Mewnol

Cyfarfod	Eitem (Disgrifiad / Teitl)		Pwrpas yr Adroddiad	Angen penderfyniad (oes/nac oes)	Awdur – swyddog cyswllt
	4	Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol			Gwasanaethau Democraidd
		Adroddiadau			
	5	Hunanasesiad Perfformiad y Cyngor	Ystyried adroddiad ar Berfformiad , Hunanasesiad y Cyngor		Arweinydd Tîm Cynllunio Strategol a Pherfformiad -lolo McGregor
	6	Adroddiad Blynyddol Archwilio Mewnol	Derbyn yr adroddiad Archwilio Mewnol blynyddol		Lisa Lovegrove – Pennaeth Archwilio Mewnol
	7	Adroddiad blynyddol RIPA	Derbyn adroddiad blynyddol yr RIPA		Gary Williams, Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democraidd
27 Gorffennaf 22	1	Materion a Gyfeiriwyd gan y Pwyllgorau Craffu (os oes rhai)	I dderbyn a materion a godwyd yn Craffu		Cydlynnydd Craffu – Rhian Evans
	2	Adroddiadau Rheoleiddio Allanol a Dderbyniwyd yn ddiweddar (os oes rhai)	Ystyried unrhyw adroddiadau a dderbyniwyd		Pennaeth Gwella Busnes a Moderneiddio – Alan Smith
	3	Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol			Gwasanaethau Democraidd
		Adroddiadau			
	4	Datganiad Cyfrifon Drafft 2021/22	Cael trosolwg o Ddatganiad Cyfrifon drafft 2021/22		Pennaeth Cyllid – Steve Gadd

Cyfarfod	Eitem (Disgrifiad / Teitl)		Pwrpas yr Adroddiad	Angen penderfyniad (oes/nac oes)	Awdur – swyddog cyswllt
	5	Rheoli'r Trysorlys (Adroddiad Adolygu RT 2021/22 / RT Adroddiad Diweddarau 2022/23)	Derbyn Adroddiad Rheoli blynyddol y Trysorlys 2021/22		Pennaeth Cyllid – Steve Gadd
	6	Adroddiad dilynol – Rheoli Contractau Archwilio Mewnol	Cael y wybodaeth ddiweddaraf yn dilyn adolygiad Archwilio Mewnol sicrwydd isel		Lisa Lovegrove – Pennaeth Archwilio Mewnol
	7	Adroddiad dilynol – Archwiliad Mewnol - Eithriadau ac Eithriadau	Cael y wybodaeth ddiweddaraf yn dilyn adolygiad Archwilio Mewnol sicrwydd isel		Lisa Lovegrove – Pennaeth Archwilio Mewnol
21 Medi 22	1	Materion a Gyfeiriwyd gan y Pwyllgorau Craffu (os oes rhai)	I dderbyn a materion a godwyd yn Craffu		Cydlynnydd Craffu – Rhian Evans
	2	Adroddiadau Rheoleiddio Allanol a Dderbyniwyd yn ddiweddar (os oes rhai)	Ystyried unrhyw adroddiadau a dderbyniwyd		Pennaeth Gwella Busnes a Moderneiddio – Alan Smith
	3	Y Wybodaeth Ddiweddaraf ynghylch Archwilio Mewnol	Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am gynnydd diweddaraf y Pwyllgor Archwilio Mewnol		Cyng Julian Thompson Hill / Lisa Lovegrove – Pennaeth Archwilio Mewnol
	4	Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol			Gwasanaethau Democrataidd
		Adroddiadau			
	5	Adroddiad Blynyddol Iechyd a Diogelwch Corfforaethol	Ystyried rheoli Iechyd a Diogelwch o fewn y DCC yn ystod 2021-2022.		Rheolwr Iechyd a Diogelwch Corfforaethol- Gerry Lapington

Cyfarfod	Eitem (Disgrifiad / Teitl)		Pwrpas yr Adroddiad	Angen penderfyniad (oes/nac oes)	Awdur – swyddog cyswilt
	6	Adroddiad Diogelwch Tân	Derbyn yr adroddiad blynyddol ar y rhaglen Diogelwch Tân a pherfformiad.		Rheolwr Diogelwch Tân – Dawn Jones
	7	Cymeradwyo'r Datganiad o Gyfrifon 2021/22	I dderbyn y cyfrifon archwiliedig	Oes	Pennaeth Cyllid – Steve Gadd
	8	Adroddiad Archwilio Cyfrifon 2021-22			Pennaeth Cyllid – Steve Gadd
23 Tachwedd 22	1	Materion a Gyfeiriwyd gan y Pwyllgorau Craffu (os oes rhai)	I dderbyn a materion a godwyd yn Craffu		Cydlynnydd Craffu – Rhian Evans
	2	Adroddiadau Rheoleiddio Allanol a Dderbyniwyd yn ddiweddar (os oes rhai)	Ystyried unrhyw adroddiadau a dderbyniwyd		Pennaeth Gwella Busnes a Moderneiddio – Alan Smith
	3	Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol			Gwasanaethau Democrataidd
		Adroddiadau			
	4	Cofrestr Risg Gorfforaethol	Derbyn adolygiad o'r Gofrestr Risg Gorfforaethol.		Arweinydd Tîm Cynllunio Strategol a Pherfformiad - Iolo McGregor

EITEMAU'R DYFODOL	1	Cynllun gweithredu diwygiedig o'r Adroddiad Rhannu Pryderon	Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd
--------------------------	---	---	--

	2	Y Ddeddf Llywodraeth Leol	Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd

Sylwer: Nid yw union ddyddiad cyhoeddi adroddiadau achlysurol gan er enghraifft Swyddfa Archwilio Cymru neu Adroddiadau Blynyddol gan yr Ombwdsmon yn hysbys ar hyn o bryd. Bydd dyddiad cyfarfod yn cael ei neilltuo ar eu cyfer cyn gynted ag y bo'n ymarferol.

Dyddiad Diweddarau: 10/01/2022 SJ

Mae tudalen hwn yn fwiadol wag

Rhaglen Waith ac Amserlen Archwilio Cymru – Cyngor Sir Ddinbych

Diweddariad Chwarterol: 31 Rhagfyr 2021

Crynodeb Archwilio Blynyddol

Disgrifiad	Amserlen	Statws
Adroddiad yn crynhoi'r gwaith archwilio a gwblhawyd ers y Crynodeb Archwilio Blynyddol diwethaf, a gyhoeddwyd ym mis Ionawr 2022.	Ionawr 2022	Cyhoeddwyd yr adroddiad terfynol

Gwaith Archwilio Ariannol

Disgrifiad	Cwmpas	Amserlen	Statws
Archwilio datganiad cyfrifon 2020-21 y Cyngor	Archwiliad statudol o ddatganiad o gyfrifon Cyngorau 2020-21 o dan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014.	Disgwylir i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio gymeradwyo'r datganiadau ariannol archwiliedig ar 24 Tachwedd 2021.	Ardystiwyd y Datganiad o Gyfrifon ar 29 Tachwedd 2021 yn dilyn cymeradwyaeth gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar 24 Tachwedd 2021.

Disgrifiad	Cwmpas	Amserlen	Statws
<p>Ardystio hawliadau a ffurflenni Grant y Cyngor 2020-21</p> <ul style="list-style-type: none"> Ffurflen ardrethi annomestig Ffurflen Pensiwn Athrawon Hawliad Datblygu'r Gweithlu Gofal Cymdeithasol Hawliad Cymhorthdal Budd-dal Tai 	<p>Ardystio bod hawliadau grant y Cyngor yn cael eu paratoi yn unol â chyfarwyddiadau'r dystysgrif.</p>	<p>Adroddiad i'r cyrff sy'n talu grantiau:</p> <ul style="list-style-type: none"> 19 Tachwedd 2021 Tachwedd 2021 7 Ionawr 2022 31 Ionawr 2022 	<p>Cafodd y ffurflen Pensiwn Athrawon ei hardystio ym mis Rhagfyr 2021 ac mae gwaith yn mynd rhagddo ar ardystio'r hawliadau a'r ffurflenni grantiau sy'n weddill yn gynnar yn 2022.</p>

Gwaith Archwilio Perfformiad

Gwaith Archwilio Perfformiad 2020-21	Cwmpas	Amserlen	Statws
<p>Comisiynu Lleoliadau Cartrefi Gofal i Bobl Hŷn</p>	<p>Prosiect sy'n gyffredin i gynghorau gogledd Cymru a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr a adolygodd sut mae partneriaid yn cydweithio i gomisiynu gofal cartref preswyl a nyrsio yn strategol.</p>	<p>Medi 2021</p>	<p>Cyhoeddwyd adroddiadau terfynol (lleol a chenedlaethol) ym mis Rhagfyr 2021.</p>
<p>Cynaliadwyedd Ariannol</p>	<p>Prosiect sy'n gyffredin i bob cyngor lleol a fydd yn asesu cynaliadwyedd ariannol yng ngoleuni'r heriau presennol a'r heriau a ragwelir yn y dyfodol gan adeiladu ar waith a wnaed yn ystod 2019-20.</p>	<p>Gorffennaf 2021</p>	<p>Cyhoeddwyd yr adroddiad lleol terfynol ym mis Awst 2021</p> <p>Cyhoeddwyd yr Adroddiad Cryno Cenedlaethol ym mis Medi 2021</p>

Gwaith Archwilio Perfformiad 2020-21	Cwmpas	Amserlen	Statws
Cyflawni Uchelgeisiau Amgylcheddol	Mae'r adolygiad wedi archwilio'r cynnydd y mae'r Cyngor wedi'i wneud o ran sefydlu trefniadau i gyflawni ei ymrwymiad i ddod yn Gyngor carbon sero ac ecolegol gadarnhaol net erbyn 2030.	Haf 2021	Cyhoeddwyd yr adroddiad terfynol ym mis Hydref 2021

Gwaith archwilio perfformiad 2021-22	Cwmpas	Amserlen	Statws
Archwiliadau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 (y Ddeddf LICD)	Byddwn yn ceisio integreiddio'r gwaith o gyflawni ein harchwiliadau o dan LICD o'r camau i gyflawni amcanion lles ynghyd â'n gwaith archwilio arall. Byddwn yn trafod hyn gyda'r Cyngor wrth i ni gwmpasu a chyflawni'r prosiectau archwilio a restrir yn y cynllun hwn.	Amherthnasol	Amherthnasol
Archwiliad adrodd ar welliannau	Archwiliad o gyflawni dyletswydd i gyhoeddi asesiad o berfformiad.	Hydref 2021	Cyhoeddwyd tystysgrif cydymffurfio ar gyfer asesiad y Cyngor o berfformiad yn Awst 2021

Gwaith archwilio perfformiad 2021-22	Cwmpas	Amserlen	Statws
<p>Sicrwydd ac Asesu Risg</p>	<p>Prosiect i nodi lefel y sicrwydd archwilio a/neu lle y gallai fod angen gwaith archwilio ychwanegol yn y dyfodol mewn perthynas â risgiau i'r Cyngor roi trefniadau priodol ar waith i sicrhau gwerth am arian wrth ddefnyddio adnoddau.</p> <p>Yng Nghyngor Sir Ddinbych mae'r prosiect yn debygol o ganolbwyntio ar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sefyllfa ariannol • Trefniadau hunanasesu • Cynllunio adferiad • Goblygiadau Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) • Cynlluniau lleihau carbon 	<p>Ebrill 2021 i Fawrth 2022</p>	<p>Parhaus</p>
<p>Llamu Ymlaen – Archwilio'r blociau adeiladu ar gyfer dyfodol cynaliadwy</p>	<p>Wrth i'r byd fynd yn ei flaen, gan ddysgu o'r pandemig byd-eang, mae'r adolygiad hwn yn edrych ar ba mor effeithiol y mae cynghorau'n cryfhau eu gallu i drawsnewid, addasu a chynnal y broses o ddarparu gwasanaethau, gan gynnwys y rhai a ddarperir mewn partneriaeth â rhanddeiliaid a chymunedau allweddol.</p>	<p>Cynlluniwyd ar gyfer Rhagfyr 2021 ymlaen</p>	<p>Gwaith maes yn mynd rhagddo.</p>
<p>Gyrru Gwella Perfformiad yn Barhaus</p>	<p>Canolbwyntiodd yr adolygiad ar gadernid trefniadau'r Cyngor sy'n cefnogi gwelliant parhaus a chynaliadwy.</p>	<p>Gorffennaf 2021</p>	<p>Cyhoeddwyd yr adroddiad terfynol ym mis Ionawr 2022.</p>

Astudiaethau cenedlaethol llywodraeth leol a gynllunir/ sydd ar waith

Astudiaeth	Cwmpas	Amserlen	Statws	Gwaith maes wedi'i gynllunio yng Nghyngor Sir Ddinbych
Taliadau Uniongyrchol	Adolygiad o sut mae awdurdodau lleol yn rheoli ac yn hybu'r defnydd o daliadau Uniongyrchol	Cyhoeddi yng Ngaeaf 2021-22	Dod i gasgliadau canol mis Hydref, drafftio a chyhoeddi yn gynnar yn 2022	Na – gwaith sy'n cael ei gyflawni drwy'r Fforwm Taliadau Uniongyrchol a detholiad o gyfweiliadau dilynol.
Gwasanaethau Brys	Adolygiad o ba mor dda y mae'r gwasanaethau brys (golau glas) yn cydweithio	Cyhoeddi yng ngaeaf 2021-22	Clirio, gyda chyhoeddiad ddiwedd Ionawr 2022	Amherthnasol
Gwaith dilynol ar Bobl sy'n Cysgu Allan	Adolygiad o sut yr ymatebodd awdurdodau lleol i anghenion pobl sy'n cysgu allan yn ystod y pandemig yn dilyn adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru ym mis Gorffennaf 2020.	Amherthnasol	Amherthnasol	Nid yw'r gwaith hwn yn mynd rhagddo yn 2021-22
Tlodi	Deall sut mae awdurdodau lleol yn sicrhau eu bod yn darparu eu gwasanaethau i leihau tlodi.	Hydref 2021 – Hydref 2022.	Gwaith maes	Ie – cyfweiliad gyda swyddog a enwebwyd yn y Cyngor.

Astudiaeth	Cwmpas	Amserlen	Statws	Gwaith maes wedi'i gynllunio yng Nghyngor Sir Ddinbych
Mentrau Cymdeithasol	Adolygiad o'r modd y mae awdurdodau lleol yn cefnogi ac yn defnyddio mentrau cymdeithasol i ddarparu gwasanaethau	Hydref 2021 – Hydref 2022.	Gwaith maes	Ie – cyfweiliad gyda swyddog a enwebwyd yn y Cyngor.
Cydnherthedd Cymunedol	Adolygiad o sut y gall awdurdodau lleol feithrin mwy o gydnerthedd mewn cymunedau	Hydref 2021 – Hydref 2022.	Gwaith maes	Ie – cyfweiliad gyda swyddog a enwebwyd yn y Cyngor.

Estyn

Gwaith arfaethedig Estyn 2021-22	Cwmpas	Amserlen	Statws
Arolygiadau Gwasanaethau Addysg Llywodraeth Leol	Mae Estyn wedi gweithio'n agos gyda Chyfarwyddwyr Addysg i adolygu eu canllaw arolygu ar gyfer gwasanaethau addysg llywodraeth leol i adlewyrchu profiadau'r pandemig. Bydd y canllaw sydd wedi'i ddiweddarau (a gyhoeddir ar 1 Gorffennaf) yn cael eu treialu yn yr arolygiad cyntaf a gofynnir am adborth ynghylch a oes angen gwneud unrhyw fireinio ychwanegol.	Arolygiadau Gwasanaethau Addysg Llywodraeth Leol i ailddechrau tuag at ddiwedd tymor yr Hydref	Amherthnasol

Gwaith arfaethedig Estyn 2021-22	Cwmpas	Amserlen	Statws
Adolygiad thematig Diwygio'r Cwricwlwm	Consortia rhanbarthol a chymorth awdurdodau lleol i ddiwygio'r cwricwlwm.	Casglu tystiolaeth ym mis Medi/Hydref – cyhoeddi ddechrau mis Chwefror.	Amherthnasol

Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC)

Gwaith arfaethedig AGC 2021-22	Cwmpas	Amserlen	Statws
Gwiriad Sicrwydd Cenedlaethol 2020-21	Mae AGC bellach wedi cyhoeddi pob llythyr gwirio sicrwydd Mae AGC wedi cyhoeddi ei adroddiad gwirio sicrwydd cenedlaethol sy'n tynnu sylw at ganfyddiadau ac argymhellion allweddol	Wedi'i gyhoeddi	Wedi'i gwblhau
Rhaglen 2022-23	Bydd AGC yn cynnal rhaglen flynyddol o wiriadau sicrwydd, arolygiadau gwerthuso perfformiad ac arolygiadau sy'n seiliedig ar risg.	Ebrill 2022 – Mawrth 2023.	Cynllunio
Adolygiad cenedlaethol	Cymorth i blant anabl a'u teuluoedd.	Wedi'i gyhoeddi	Wedi'i gwblhau
Gwaith dilynol	Bydd AGC yn cynnal gwaith dilynol ar feysydd i'w gwella a nodwyd yn y Gwiriadau Sicrwydd neu drwy weithgarwch arolygu sy'n seiliedig ar risg gydag awdurdodau lleol unigol lle bo angen.	Parhaus	Mae un arolygiad dilynol sy'n seiliedig ar risg wedi digwydd ac mae i'w gyhoeddi. Mae dau wiriad sicrwydd dilynol ychwanegol wedi digwydd ac mae i'w cyhoeddi maes o law.
Arolygiad	Bydd gweithgarwch arolygu sy'n seiliedig ar risg yn parhau lle bo angen.	Yn ôl y gofyn	Ni threfnir unrhyw arolygiadau ar hyn o bryd (hyd at fis Ebrill 2022)

Gwaith arfaethedig AGC 2021-22	Cwmpas	Amserlen	Statws
Datblygiad	Bydd AGC yn parhau i ddatblygu ei dull o arolygu ac adolygu awdurdodau lleol	Ebrill 2022	Ar waith
Trefniadau Diogelu rhag Colli Rhyddid Adroddiad Monitro Blynyddol ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol 2020-21	Adroddiad monitro blynyddol ar ffurf drafft ar hyn o bryd – mae hwn yn adroddiad ar y cyd ag Arolygiaeth Iechyd Cymru	Rhagfyr 2021	Ar waith
Cyfarfod blynyddol gyda Chyfarwyddwyr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol	Bydd AGC yn cyfarfod â'r holl Gyfarwyddwyr Gwasanaethau Cymdeithasol	Rhagfyr 2021 ac Ionawr 2022	Ar waith

Adroddiadau cenedlaethol Archwilio Cymru ac allbynnau eraill a gyhoeddwyd ers 1 Ebrill 2021

Teitl yr adroddiad	Dyddiad cyhoeddi a doleri i'r adroddiad
Comisiynu Cartrefi Gofal i Bobl Hŷn	Rhagfyr 2021
Rhaglen Cartrefi Clyd Llywodraeth Cymru	Tachwedd 2021
Gofalu am y Gofalwyr? Sut roedd cyrff y GIG yn ategu lles staff yn ystod pandemig COVID-19	Hydref 2021
Cynaliadwyedd Ariannol Llywodraeth Leol	Medi 2021
Ffeithlun cyfrifon cryno'r GIG	Medi 2021

Teitl yr adroddiad	Dyddiad cyhoeddi a dolenn i'r adroddiad
Darlun o Wasanaethau Cyhoeddus¹	<u>Medi 2021</u>
Adfywio Canol Trefi	<u>Medi 2021</u>
Cyllid myfyrwyr	<u>Awst 2021</u>
Offeryn data cyllid y GIG 2020-21	<u>Mehefin 2021</u>
Gweithredu rhaglen frechu COVID-19 yng Nghymru	<u>Mehefin 2021</u>
Trefniadau llywodraethu ansawdd ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg: gwaith dilynol	<u>Mai 2021</u>
Trefniadau Llywodraethu Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru	<u>Mai 2021</u>
Yn ôl eich Doethineb – Gwasanaethau Dewisol Llywodraeth Leol	<u>Ebrill 2021</u>
Caffael a Chyflenwi Cyfarpar Diogelu Personol ar gyfer Pandemig COVID-19	<u>Ebrill 2021</u>

¹ Cyhoeddwyd y prif adroddiad ar 15 Medi. Dros y chwe wythnos a ganlynodd, cyhoeddwyd pum sylwebaeth sector byr: [Darlun o lywodraeth leol](#), [Darlun o ofal iechyd](#), [Darlun o ofal cymdeithasol](#), [Darlun o ysgolion](#), [Darlun o addysg uwch ac addysg bellach](#).

Adroddiadau cenedlaethol ac allbynnau eraill Archwilio Cymru i'w cyhoeddi yn ystod 2021-22 (a gwaith arall sy'n mynd rhagddo/a gynllunir)²

Teitl	Dyddiad cyhoeddi disgwylidig
Sylwadau cyfrifon Llywodraeth Cymru	Chwefror 2022
Llywodraeth Cymru yn pennu amcanion llesiant	Chwefror 2022
Gofal heb ei drefnu – offeryn data a sylwebaeth	Chwefror/Mawrth 2022
Trefniadau cydweithredol ar gyfer rheoli adnoddau iechyd cyhoeddus lleol	Chwefror 2022
Ymateb ac adferiad COVID/Rheoli grantiau Llywodraeth Cymru – cymorth gan y trydydd sector	Chwefror 2022
Offeryn data amseroedd aros y GIG a sylwebaeth gofal wedi'i chynllunio	Mawrth 2022
Gweithlu Llywodraeth Cymru	Chwefror/Mawrth 2022
Gwasanaethau orthopedig	Mawrth 2022
Diwygio'r cwricwlwm	Gwanwyn 2022
Asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb	Gwanwyn 2022
Newid hinsawdd – adolygiad sylfaenol	Gwanwyn/haf 2022

² Byddwn yn parhau i adolygu ein cynlluniau'n gyson, gan ystyried yr amgylchedd allanol sy'n esblygu, ein blaenoriaethau archwilio, cyd-destun ein hadnoddau ein hunain a gallu cyrff archwiliedig i gyfathrebu â ni. Mae hyn yn cynnwys cynnal rhywfaint o hyblygrwydd er mwyn inni ymateb i ddatblygiadau ym mholisi Llywodraeth Cymru a meysydd sydd o ddiddordeb posibl i'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus newydd.

Teitl	Dyddiad cyhoeddi disgwyliedig
Ymateb ac adferiad COVID/rheoli grantiau Llywodraeth Cymru – arall	I'w gadarnhau
Tai fforddiadwy	I'w gadarnhau
Seilwaith band eang	I'w gadarnhau
Rheoli perygl llifogydd	I'w gadarnhau

Digwyddiadau a chyhoeddiadau y Gyfnewidfa Arfer Da yn y dyfodol

Teitl	Dyddiad cyhoeddi/digwyddiad disgwyliedig
Adnoddau ar ôl y digwyddiad gan gynnwys recordiadau sesiwn ar gyfer digwyddiad Llamu Ymlaen ar gadernid sefydliadol a gynhaliwyd ar 9 Rhagfyr 2021.	Diwedd Ionawr 2022
Digwyddiad Taliadau Uniongyrchol (teitl i'w gadarnhau)	30 Mawrth 2022